

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Trestní odpovědnost právnických osob ve vztahu
k ochraně obyvatelstva a s tím související
hospodářské trestné činnosti**

**The criminal liability of legal entities in relation
to the protection of the population and related to
the economic crimes**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Pavel Kejzlar

Bc. Jana Holasová

Kladno, květen 2016

Z a d á n í d i p l o m o v é p r á c e

Student: **Bc. Jana Holasová**
Studijní obor: Civilní nouzové plánování
Téma: **Trestní odpovědnost právnických osob ve vztahu k ochraně obyvatelstva a s tím související hospodářské trestné činnosti**
Téma anglicky: Criminal liability of legal entities in relation to the protection of the population and related economic crimes.

Zásady pro vypracování:

Hospodářská a finanční kriminalita patří mezi nejtýpčtější druh trestné činnosti právnických osob a je považována za závažný trestně politický problém šířící se v důsledku globalizace mimo území jednoho státu, a také proto je nedílnou součástí Bezpečnostní strategie ČR. Cílem této diplomové práce bude rozbor problematiky trestní odpovědnosti právnických osob ve vztahu k ochraně obyvatelstva a s tím související hospodářské trestné činnosti. K zákonu o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim č. 418/2011 Sb. s účinností od 1. 1. 2012 bude zmíněna cesta a důvody předcházející jeho přijetí. Následně bude provedena analýza jednotlivých úkonů v trestním řízení ve vztahu k trestnímu stíhání právnických osob za hospodářské trestné činy s nastíněním postupů u konkrétních trestních spisů a s navržením sjednocení postupu při aplikaci zákona v praxi. Závěrem budou analyzovány možné problémy související s absencí některých trestných činů, jejichž absence by mohla mít škodlivé následky ve vztahu k ochraně obyvatelstva.

Seznam odborné literatury:

- [1] CHMELÍK, Jan, Pavel HÁJEK a Stanislav NEČAS, Úvod do hospodářské kriminality, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, ISBN 80-86898-13-x
- [2] CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA, Hospodářská a ekonomická trestná činnost, Eupress, 2015, ISBN 978-80-7408-109-5
- [3] BOHUSLAV, Lukáš, Trestní odpovědnost právnických osob, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, ISBN 978-80-7380-473-2
- [4] JELÍNEK, Jiří, Trestní odpovědnost právnických osob v České republice - bilance a perspektivy, Leges, 2013, ISBN 978-80-87576-58-8
- [5] HURDÍK, Jan, Právnícké osoby a jejich typologie, C.H. Beck, 2003, ISBN 80-7179-790-1

Vedoucí: JUDr. Pavel Kejzlar

Zadání platné do: 20.08.2017

.....
vedoucí katedry/ pracoviště

.....
děkan

V Kladně dne 23.11.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem „Trestní odpovědnost právnických osob ve vztahu k ochraně obyvatelstva a s tím související trestné činnosti“ vypracovala samostatně a použila k tomu úplný výčet citací použitých pramenů, které uvádím v seznamu přiloženém k diplomové práci.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu §60 Zákona č.121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Kladně dne 20. května 2016

.....

podpis

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Pavlu Kejzlarovi za vstřícnost, odborné vedení a za všechny cenné rady a připomínky, které mi při zpracování této práce poskytl.

Dále pak chci poděkovat celé své rodině za její podporu při mém studiu.

Abstrakt:

Diplomová práce na téma Trestní odpovědnost právnických osob ve vztahu k ochraně obyvatelstva a s tím související hospodářské trestné činnosti se zabývá problematikou protiprávního jednání právnických osob. Cílem práce je shrnutí získaných informací a jejich zhodnocení při aplikaci zákona o trestní odpovědnosti právnických osob v praxi.

Teoretická část je zaměřena na informace týkající se bezpečnosti a ochrany obyvatelstva, právnických osob a jejich subjektivity. Dále je zmíněna cesta předcházející přijetí zákona o trestní odpovědnosti právnických osob do naší legislativy, ale také jeho současná právní úprava.

Praktická část je zaměřena na protiprávní jednání právnických osob, jakým způsobem se jí dopouští a v jakém rozsahu. Je popsán postup orgánů činných v trestním řízení ohledně vedeného trestního řízení proti právnické osobě. Výstupem je zhodnocení aplikovatelnosti zákona o trestní odpovědnosti právnických osob v praxi. V rámci případové studie na kauze metanol, jsou popsány problémy a nedokonalosti přímo související s jeho aplikací v praxi, zejména pak ohledně absence konkrétních trestných činů.

Klíčová slova:

Právnická osoba, trestní odpovědnost, hospodářská trestná činnost

Abstract:

This thesis on Criminal liability of legal entities in relation to civil protection and related economic criminal activity addresses the issue of illegal actions taken by legal entities. The aim of the thesis is to summarize the collected information and evaluate it in relation to practical application of the Act on Criminal Liability of Legal Entities.

The theoretical section focuses on information pertaining to security and protection of the population, legal entities and their legal personality. The process preceding adoption of the law on criminal liability of legal entities in Czech legislation as well as the current legal regulations in this area are also mentioned.

The practical section focuses on illegal actions taken by legal entities, the manner in which they are taken and the scope of such actions. The procedure followed by criminal administration authorities in regard to criminal proceedings against legal entities is described. The result is an evaluation of the practical applicability of the Act on Criminal Liability of Legal Entities. The issues related to and deficiencies of the Act's application in practice are illustrated through a case study on the methanol issue, particularly in relation to the absence of specific criminal offenses.

Key words:

Legal entity, criminal liability, economic criminal activity

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Teoretická část	11
2.1	Bezpečnost a ochrana obyvatelstva.....	11
2.1.1	Bezpečnostní systém České republiky.....	11
2.1.2	Ochrana obyvatelstva.....	11
2.2	Obecně k odpovědnosti právnických osob.....	14
2.2.1	Pojem právnická osoba	14
2.2.2	Subjektivita právnických osob.....	19
2.3	Cesta k přijetí zákona o trestní odpovědnosti právnických osob	24
2.3.1	První návrh ZTOPO z roku 2004.....	24
2.3.2	Druhý návrh ZTOPO	25
2.3.3	Novela č. 141/2014 Sb.....	30
2.3.4	Návrh novely ZTOPO.....	30
2.4	Úprava trestní odpovědnosti v našem právním systému – její charakteristika	31
2.4.1	Předmět úpravy a její vztah k jiným zákonům	32
2.4.2	Uspořádání zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.....	33
2.5	Trestní odpovědnost právnické osoby.....	34
2.5.1	Subjekty, kterými může právnická osoba páchat trestnou činnost	36
2.6	Odpovědnost právnických osob v jiných státech EU.....	39
2.6.1	Pravá trestní odpovědnost zakotvena přímo v trestním zákoně - Francie	39
2.6.2	Pravá trestní odpovědnost zakotvena ve zvláštním zákoně – Rakousko ..	40
2.6.3	Nepravá trestní odpovědnost právnických osob - Slovensko	41
2.6.4	Správně právní odpovědnost - Německo	42
3	Praktická část	44
3.1	Cíl práce	44
3.2	Hypotéza	44
3.3	Metodika	45
3.4	Trestná činnost související s podnikáním právnických osob	46
3.4.1	Vymezení nejčastěji páchaných trestných činů právnickou osobou.....	46
3.4.2	Trestné činy spáchané právnickými osobami od účinnosti ZTOPO.....	47

3.4.3	Trestná činnost související s činností právnických osob, na níž se nevztahuje ZTOPO	52
3.5	Postup orgánů činných v trestním řízení při vedení trestního řízení proti právnické osobě	54
3.5.1	Přijetí trestního oznámení či jiného podnětu k prověření	55
3.5.2	Vyšetřování trestné činnosti právnických osob	56
3.5.3	Trestní řízení vedené proti právnické osobě před soudem	61
3.5.4	Tresty a ochranná opatření.....	63
3.5.5	Rejstřík trestů právnických osob.....	66
3.6	Problematika trestního řízení v praxi	67
3.6.1	Neodvedení daně ze strany právnické osoby	68
3.6.2	Podvodné jednání společnosti.....	68
3.6.3	Kauza metanol	71
4	Diskuze	76
5	Závěr	82
	Seznam symbolů a zkratk	83
	Seznam použité literatury	84
	Seznam obrázků.....	91
	Seznam tabulek	92
	Seznam příloh	93

1 Úvod

Jako téma diplomové práce jsem si zvolila problematiku trestní odpovědnosti právnických osob ve vztahu k ochraně obyvatelstva a s tím související trestnou činností.

Ochrana obyvatelstva je jednou z priorit každého demokratického státu. V rámci zajištění bezpečnosti své a svých občanů přijímá stát různá opatření, aby docílil co nejlepšího výsledku. Nové společenské, ekonomické i politické poměry, kterými jsou zejména rozvoj moderní průmyslové společnosti, globalizace ekonomiky a sílící reálná moc právnických osob, vedlo k zavádění jejich trestní odpovědnosti a tedy regulaci jejich deliktního chování. Jsou to právě právnické osoby, které získaly rozhodovací i kontrolní pravomoci v oblasti průmyslu a obchodu. Díky těmto možnostem došlo k nárůstu kriminality, zejména v hospodářské oblasti. Vzhledem k politickým polistopadovým změnám hraje významnou roli v naší republice bezesporu vyšší míra mezinárodní integrace v oblasti obchodu a ekonomiky, umožňující právnickým osobám působit nejen na území několika států, ale dokonce i po celém světě. Hlavním podnětem k zavedení právě trestní odpovědnosti právnických osob byly nejen mezinárodní závazky, ale také narůstající výše způsobené škody zapříčiněné protiprávním jednáním právnických osob, reálné hrozby v oblasti organizovaného zločinu, přímo vzkvétající míra korupce a negativní dopady hospodářské trestné činnosti na životní prostředí. (Jelínek, 2008).

Institut trestní odpovědnosti právnických osob neměl v našem právním prostředí tradici, avšak v roce 2012 se stal jeho nedílnou součástí přijetím zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZTOPO), publikovaným ve Sbírce zákonů pod č. 418/2011 Sb.. Ačkoli se jedná o zákon poměrně mladý, přijetí tohoto zákona předcházela dlouhá cesta a Česká republika byla posledním státem Evropské unie, která přistoupila k zavedení trestní odpovědnosti právnických osob do své legislativy. Přijetí ZTOPO je vážným zásahem pro systém českého trestního práva, neboť jeho zavedení přineslo do trestního práva zcela novou, kolektivní trestní odpovědnost právnických osob, přičemž doposud byla v trestním zákoně známa pouze zásada individuální s odpovědností fyzické osoby. Trestní odpovědnost právnických osob, upravena zvláštním zákonem, je pouze doplňkem primární odpovědnosti osob fyzických. V předmětné úpravě ZTOPO nejsou obsaženy všechny instituty trestního práva hmotného a procesního a svou povahou bývá tento

zákon označován jako vedlejší trestní zákon. Trestní odpovědnost právnických osob je pouze doplňkem trestní odpovědnosti osob fyzických, což vyplývá mimo jiné i ze skutečnosti, že ne všechny právnické osoby podléhají trestní odpovědnosti, je omezen rozsah kriminalizace jejich jednání taxativním vymezením trestných činů a v neposlední řadě některé principy trestní odpovědnosti fyzické osoby jsou u právnických osob redukovány, jako například zásada teritoriality nebo chybějící pasivní princip personality. (Jelínek, 2013).

K rozhodnutí zvolit si jako téma diplomové práce trestní odpovědnost právnických osob ve vztahu k ochraně obyvatelstva a s tím související hospodářské trestné činnosti mě přiměla především má praxe jako vyšetřovatelky na oddělení hospodářské kriminality u Policie České republiky. Právě zde se dnes a denně řeší problémy s aplikací předmětného zákona. Hospodářská kriminalita je bezpochyby v největší míře páchána právnickými osobami a tedy správná aplikace zákona by měla být na místě. Ani po čtyřech letech účinnosti tohoto zákona však není vždy přesně jasné, jaký je správný postup a dochází tak k mnohým pochybením. Dalším důvodem je pak i uplatnění zákona v oblasti ochrany obyvatelstva. S tím souvisí kauza metanol, kterou lze nazvat mimořádnou událostí, která zasáhla celou Českou republiku, avšak aplikace předmětného zákona, na právnické osoby v ní zainteresované, nebyla možná.

Cílem předkládané diplomové práce je čtenáři přiblížit problematiku trestní odpovědnosti právnických osob v České republice, spojenou s aplikací právní úpravy v praxi. Protože se jedná o velice obsáhlé téma, není možné se mu věnovat do podrobností a z uvedeného důvodu budou blíže popsány pouze některé oblasti ze ZTOPO.

Ze statistických údajů je poukázáno na nejčastěji páchané trestné činy. S tímto pak je spojen postup orgánů činných v trestním řízení (dále jen OČTŘ), kde je popsáno, jakým způsobem dochází k prověřování a následnému vyšetřování trestné činnosti právnických osob s podhalemím přímo jejich činnosti na konkrétních případech.

Protože ZTOPO se vztahuje pouze na vyjmenované trestné činy, došlo k poukázání na absenci konkrétních trestných činů v předmětném zákoně. Tato absence je zdůvodněna v rámci případové studie na již zmiňované kauze metanol, která přímo souvisí s ochranou obyvatelstva, bylo v ní zainteresováno mnoho právnických osob, ale jejich trestní odpovědnost nebylo možno dovozovat.

2 Teoretická část

2.1 Bezpečnost a ochrana obyvatelstva

Mezi prioritní cíle státní politiky by měla v každém demokratickém státě patřit ochrana člověka, jeho života, zdraví a majetku – zajištění jeho bezpečnosti. Stát k zajištění bezpečnosti své a svých občanů vytváří bezpečnostní systém.

2.1.1 Bezpečnostní systém České republiky

Jedná se o hierarchicky uspořádaný bezpečnostní systém, jenž je propojením roviny politické, vojenské, vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva, hospodářské, finanční, legislativní právní a sociální. Díky stále vznikajícím novým hrozbám a změnám v bezpečnostním prostředí je potřeba, aby reakce na tyto změny byly účinné. (Bezpečnostní politika, MZV).

2.1.2 Ochrana obyvatelstva

V našem právním systému je ochrana obyvatelstva definována v zákoně č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému ve znění pozdějších předpisů (dále jen IZS). Podle tohoto zákona se ochranou obyvatelstva rozumí „plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření prováděná k zabezpečení ochrany života obyvatelstva, jeho zdraví a majetku.“ (zákon č. 239/2000 Sb.). Tato koncepce ochrany obyvatelstva byla sestavena na základě Ženevských úmluv z roku 1949.

Ochranu obyvatelstva tvoří celý právní rámec, obsahující zejména následující zákony:

- zákon č. 239/2000 Sb. o Integrovaném záchranném systému;
- zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení;
- zákon č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy;
- zákon č. 224/2015 Sb. o prevenci závažných havárií způsobených nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky;
- zákon č. 18/2007 Sb. o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření.

Tyto a další jiné zákony sjednocují postupy jednotlivých složek IZS, právnických a fyzických osob v případě vniku mimořádné události.

V užším slova smyslu je ovšem ochrana obyvatelstva zajištěna i jinými právními normami, které nalezneme např. v občanském nebo trestním právu. Jedná se zejména o následující zákony:

- zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník;
- zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník;
- zákon č. 141/1961 Sb. trestní řád;
- zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob;
- zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích.

Tyto zákony blíže upravují chování, jednání, konání, konkrétních subjektů. Zákonné normy nám stanovují, jak by se měl každý chovat, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví, svobodu nebo majetek jiného. V případě porušení zákonných norem, jenž jsou obecně závazným pravidlem, by si pak měl být každý vědom možného postihu. Pokud se svým jednáním dopustí protiprávního jednání, nese si za to svou odpovědnost, která je mu dána, je právně způsobilý. (zákon č. 89/2012 Sb.).

Celá práce je zaměřena především na odpovědnost právnických osob za taková jednání popsaná v ZTOPO a TZ, která mají za cíl především ochranu obyvatelstva.

2.1.2.1 Deliktní odpovědnost

Subjekty, ať již fyzické či právnické osoby, dopouštějící se nezákonného jednání, si za toto nesou odpovědnost.

Lze rozlišovat různé druhy odpovědnosti:

- deliktní odpovědnost – slouží k potrestání nežádoucího protiprávního jednání. Z této odpovědnosti lze dovozovat, podle závažnosti, buď odpovědnost správněprávní nebo trestněprávní. Pokud se jedná o správněprávní, hovoříme většinou o správních deliktech a přestupcích. V oblasti trestněprávní se již jedná o vyšší společenskou škodlivost, kde protiprávním jednáním došlo ke spáchání trestného činu. Pokud se podíváme na trestní zákoník, zde se v oblasti trestných činů proti životu a zdraví, obecně ohrožujících, ale i hospodářských, pamatuje na ochranu obyvatelstva. (Správněprávní, trestní, civilní, 2016);
- odpovědnost nahradit způsobenou škodu – jinak možno nazvat prevenční povinnost. Jedná se o povinnost pro každého počínat si tak, aby jeho jednáním nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo majetku jiné osoby.

Cílem této odpovědnosti je zejména přimět osoby předcházení vzniku možných škod, neboť nezpůsobit škodu je bezesporu lepší nežli škodu nahrazovat. Každý, kdo tuto povinnost nerespektuje, jedná nezákonně. Pokud již dojde ke způsobení škody deliktním jednáním, jak z oblasti správněprávní nebo trestněprávní, má poškozený nárok na její náhradu a to i tehdy, pokud došlo k potrestání ve správním či trestním řízení. (Doleček, 2015).

Občanský zákoník zahrnuje různé druhy odpovědnosti za způsobenou škodu, kterými jsou např.:

- porušení zákona;
- škoda z provozní činnosti;
- škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným;
- škoda z provozu dopravních prostředků;
- škoda na nemovité věci, atd.. (zákon č. 89/2012 Sb.).

Odpovědnost za svá jednání nenesou pouze osoby fyzické, ale i osoby právnické, které se značnou měrou podílí také na chodu státu. Provozem chemického a potravinářského průmyslu, dopravních podniků a dalších činností může ze strany právnických osob dojít k takovému jednání, kterým je ohrožen život, zdraví nebo majetek obyvatelstva. Právnické osoby jsou povinny na pracovišti zajistit zaměstnancům takové podmínky, které přispívají k ochraně jejich zdraví při práci a v případě vzniku mimořádné události plnit taková opatření, která napomáhají k jejímu překonání. Tato povinnost je jim dána i ve vztahu k obyvatelstvu. V případech, kdy dojde k porušení zákonných povinností právnických osob lze, podle současné právní úpravy, pro právnické osoby vyvozovat odpovědnost trestní.

Trestní odpovědnost právnických osob je možno považovat za jednu z právních norem, která by měla mít preventivní charakter deliktního jednání právnických osob. Jak bylo uvedeno, nejen fyzické, ale i právnické osoby jsou povinny chovat se tak, aby nedošlo k nezákonnému jednání ohrožující životy, zdraví a majetek osob.

Podrobněji k odpovědnosti bude pojednáno v kapitole subjektivita právnických osob.

2.2 Obecně k odpovědnosti právnických osob

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim č. 418/2011 Sb. byl do české legislativy zakotven s účinností od 1. 1. 2012. Před jeho schválením se jednalo o velice diskutované téma, které ovšem i v době jeho účinnosti je tématem k zamyšlení. Jedná se o zákon, dle kterého má právnická osoba nést svou zodpovědnost za trestné činy související s předmětem jejího podnikání. O diskutované téma se jedná zejména z důvodu, že v kontinentálním právním systému byla vždy trestní odpovědnost založena na individuální trestní odpovědnosti, tedy na odpovědnosti jednotlivce, fyzické osoby a nikoli na odpovědnosti společnosti. Společnost jako taková je vlastně něco neživého, abstraktního, bez vlastního chápání a tedy bez možnosti nést nějakou odpovědnost. Přijatý zákon o trestní odpovědnosti však přináší něco nového.

2.2.1 Pojem právnická osoba

„Právnické osoby nejsou z masa a kostí, a přesto mají orgány. Neznají pocity, přesto mají vůli. Jsou neviditelné a přece jednají a mohou být volané k odpovědnosti za své činy. Nemají bydliště, avšak mají sídlo. Již více než století jiná odvětví než trestní právo uznávají právní existenci těchto osob, které nejsou lidmi. Trestní právo reagovalo pomaleji, a když už jejich trestní odpovědnost připustilo, učinilo tak v omezeném rozsahu a v návaznosti na splnění zvláštních podmínek.“(Jelínek, 2008)

2.2.1.1 Právnická osoba

Pojem právnická osoba je jedním z nejčastěji citovaných slov současnosti. Nejčastěji jej můžeme slyšet v návaznosti na celosvětovou integritu – globalizaci spojenou s ekonomikou, ekologií či společenskými vědami. Právnické osoby se již staletí vyvíjejí a stále není přesná definice, která by vystihla, co se pod těmito slovy skrývá. Proto je třeba právnickou osobu jako takovou nejprve pochopit a brát ji jako nedílnou součást běžného života, neboť právě bez právnických osob si již dnešní život nelze představit. Lze říci, že se jedná o uměle a účelově vytvořený právní útvar odvozený od fyzických osob, který má svá práva, povinnosti a je také způsobilý k právním úkonům. (Hurdík, 2003).

V trestním právu pojem právnická osoba není přímo definován, ale patří do oboru teorie práva nebo práva občanského, lze jej však nalézt i v jiných právních odvětvích. Již v antickém Římě docházelo k dělení osob na osoby fyzické (přirozené) a právnické

(umělé). Tehdy byly právnické osoby upraveny tzv. kazuisticky, ale nyní o nich můžeme hovořit jako o jakémisi abstraktním pojmu. (Bohuslav, 2014).

S pojmem „právnická osoba“ počátkem 19. století vznikají i velké teorie s tímto související. Jednou z prvních a tedy nejstarších ucelených koncepcí vystihující pojem právnická osoba přináší Savigny a jedná se o teorii fikce. Fikcí se v právu rozumí konstrukce vědomého a právem podloženého rozporu se skutečností. Podle této teorie jediný přirozený subjekt s právní subjektivitou je člověk, žijící, myslící tvor, tedy fyzická osoba, nikoli osoba právnická, neboť ta nemůže v podstatě reálně existovat. Právo jako takové se muselo vyrovnat se smyšlenými subjekty, kterými jsou právě právnické osoby, neboť podle základních pravidel práva není práva bez oprávněného. Praxe běžně ukazuje, že jsou prokazatelně věci, které nepatří žádnému člověku, a přesto nejsou ničím. Lze říci, že vznik právnických osob je jakési uskupení osob či majetku, jejichž existence je deklarována zákonem a zákon ji tedy jako takovou musí akceptovat. V této souvislosti hovoříme o teorii reality. (Frinta, 2008).

Typové rozdělení právnických osob dle NOZ:

- **personální - osobní:** v tomto případě hovoříme o spolcích tvořených členy nebo společníky. Jedná se např. o komanditní společnosti, družstva, společenství vlastníků bytových jednotek apod.;
- **majetkové - fundace:** jedná se o jejich vyčlenění k určitému účelu, většinou veřejně prospěšnému pro společnost. V případech, kdy mají peněžní podstatu, hovoříme o nadacích či nadačních fondech, a při podstatě majetkové hovoříme o účelových sdruženích veřejného práva, kterým je např. Pozemkový fond ČR;
- **ústavy - tyto jsou kombinací osobních a fundací,** jsou jimi např. zdravotní pojišťovny; (Zpěvák, 2015).
- **veřejnoprávní korporace - jedná se o korporace vystupující jako orgány veřejné moci.** Mezi tyto korporace se řadí stát, který je jakousi korporací složenou z více než deseti milionů lidí. Dále pak se jedná o právnické osoby veřejného práva zřízené zákonem, územní samosprávní celky (obce, kraje), církve nebo další vybrané právnické osoby jako např. Český rozhlas.

Právnické osoby jsou nedílnou součástí právních vztahů a jako s takovými lze jednat. Jsou to osoby uměle vytvořené mající právní osobnost. V zákonné normě

je stanoveno, kdo je oprávněn za právnickou osobu jednat. Bližší specifika jsou upravena v NOZ a dále pak v zákoně č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZOK). Níže budou specifikovány pouze některé z obchodních korporací.

Spolky, obchodní korporace a družstva

Dříve používaný pojem občanské sdružení je nyní dle NOZ nahrazen názvem spolek, který je korporací. Spolkem se rozumí právnická osoba vytvořena alespoň třemi osobami, a pokud to zákonná norma dovoluje, mohou jej založit jak osoby fyzické, tak i osoby právnické. Jejich základními znaky by měla být samosprávnost a dobrovolnost, a není vyloučeno, aby spolek podnikal, avšak pouze za podmínky, pokud tímto bude podpořen jeho hlavní účel. (Nový občanský zákoník zavádí, 2013).

V případě spolků je nejvyšším orgánem statutární orgán, případně kontrolní nebo rozhodčí komise, vše dle předem daných stanov spolku.

Korporace je podle NOZ pouze obecně upravena a lze jí rozumět jako společenství lidí nebo právnických osob. Činnost obchodních korporací je blíže upravena ZOK. Obchodní korporace nazýváme obchodní společnostmi. Následně bude uvedeno, jaké máme obchodní společnosti, jak dochází k jejich vzniku a kdo je oprávněn za společnosti či družstva jednat.

Obchodní korporace (obchodní společnosti):

- veřejná obchodní společnost (dále jen v.o.s.);
- komanditní společnost;
- společnost s ručením omezeným (dále jen s. r.o.);
- akciová společnost (dále jen a.s.);
- evropská společnost;
- evropské hospodářské sdružení.

Družstva:

- družstvo:
 - sociální;
 - bytové.
- evropská družstevní společnost (zákon č. 89/2012).

Podle ZOK jsou v. o. s. a komanditní společnosti považovány za tzv. osobní společnosti. K založení těchto dvou společností dochází podpisem společenské smlouvy, která musí mít písemnou podobu a vždy je třeba minimálně dvou společníků. U v. o. s., pokud není společenskou smlouvou upraveno jinak, jsou statutárním orgánem všichni společníci a tito jsou oprávněni za společnost jednat a tuto zastupovat. U komanditních společností, které jsou tvořeny komplementáři a komanditisty, jsou statutárním orgánem komplementáři, kteří zastupují společnost, pokud není zákonem stanoveno jinak.

Společnosti s. r. o. a a.s. jsou dle ZOK tzv. kapitálové společnosti. Obě společnosti mohou být založeny pouze jedinou osobou. Společnost s. r. o. je možné založit podpisem zakladatelské listiny v případě jednoho zakladatele, anebo společenskou smlouvou v případech, kde jsou minimálně dva zakladatelé. Forma musí být vždy v podobě notářského zápisu. Statutárním orgánem společnosti je jednatel, který je volen a odvoláván valnou hromadou jakožto dalším povinným orgánem s.r.o.. Akciová společnost je založena přijetím stanov, které musí mít formu notářského zápisu. Podle toho, jakou formu vnitřní struktury si společnost zvolí, jsou vytvářeny další orgány společnosti. V případě tzv. dualistického systému, jsou orgány společnosti valná hromada, představenstvo a dozorčí rada. V tomto pojetí je statutárním orgánem představenstvo. V případě tzv. monistického jsou orgány společnosti také valná hromada a dále pak správní rada a statutární ředitel. Zde je statutárním orgánem ředitel, který je jmenován správní radou. U a. s. je zavedena tzv. kolektivní forma statutárního orgánu.

K založení družstva dochází ustavující schůzí a přijetím stanov, přičemž k jeho založení je potřeba nejméně třech jakýchkoli osob, což lze vysvětlit tím, že není povinnost družstvo zakládat pouze fyzickými osobami. I zde je vyžadován notářský zápis. Orgánem družstva je členská schůze, představenstvo a kontrolní orgány. Pokud je stanovami družstva určeno, je statutárním orgánem předseda družstva. (zákon č. 90/2012 Sb.).

Fundace

Jedná se o souhrnný název právnických osob fondového typu. Jejich účel je vázán účelem, pro který byly vytvořeny a jejichž základ, oproti jiným právnickým osobám, tvoří majetek. Podle NOZ mohou existovat následující fundace.

Fundace:

- fond;
- nadační fond.

Nadace je založena nadační listinou jednou nebo více osobami za účelem společenského a hospodářského užitku, přičemž může být založena na dobročinnosti nebo veřejné prospěšnosti. V případě dobročinnosti se může účel nadace omezovat na určitý okruh osob s předem k tomu určenými a s předem danými znaky. V případě veřejné prospěšnosti se jedná o právnickou osobu, která má za úkol svým jednáním dosahovat obecného blaha. Jako spolky, i nadace mohou podnikat, ale pouze za předpokladu, že výdělky budou sloužit a slouží k podpoře jejich účelu. Oproti nadaci není nadační fond zřizován k trvalému účelu, jeho založení spočívá v podpisu zakládací listiny a je založen jediným subjektem. V nadacích je statutárním orgánem správní rada čítající alespoň tři členy a kontrolním orgánem je dozorčí rada, taktéž čítající alespoň tři členy. Přeměna nadačního fondu na nadaci není možná. Nadace i nadační fond mohou být založeny i pro případ smrti. (zákon č. 90/2012 Sb.).

Ústavy

Ústavem lze rozumět dle NOZ sdružení činností a majetku, původně nazývanou obecně prospěšná společnost. Ústav bývá založen na základě zakládací listiny a statutárním orgánem je ředitel. Ústav je možná forma pro poskytovatele sociálních služeb či jiných služeb. (Svejkovský, 2013).

Všechny právnické osoby mají své statutární orgány, které jsou oprávněny jejich jménem jednat. Přesto je možné, aby byly právnické osoby v mezích zákona zastupovány nejen statutárním orgánem, ale i na základě pověření – plné moci, která musí obsahovat rozsah zastupování. Těmito dalšími osobami mohou být další členové společnosti nebo její zaměstnanci. Zplnomocněná osoba by měla jednat ve prospěch právnické osoby a v rozsahu jí daném pověření, jinak se může dopouštět protiprávního jednání.

Veřejnoprávní korporace

Veřejnoprávní korporace jsou zejména zakládány ze zákona a jejich hlavním úkolem je vykonávání veřejné správy. Vystupují převážně jako orgány veřejné správy a jejich zákonná povinnost spočívá v naplňování veřejného zájmu. V právních vztazích

jednají prostřednictvím svých zástupců či orgánů, kteří jednají jejich jménem a na jejich odpovědnost. (Zpěvák, 2015).

2.2.2 Subjektivita právnických osob

Právní subjektivitu lze vysvětlit jako právně přiznanou způsobilost k právním úkonům, kde účastníky právních vztahů jsou subjekty. Právní způsobilost lze rozdělit následujícími způsoby:

- způsobilost k právům a povinnostem - schopnost nabýt či pozbýt právní způsobilost, mít svá práva a povinnosti;
- způsobilost k právnímu jednání - schopnost vlastním jednáním zakládat práva a povinnosti, tedy být k těmto právům a povinnostem způsobilý;
- způsobilost k deliktnímu jednání - schopnost dopustit se svým jednáním protiprávního jednání. Zde je nezbytná způsobilost k právnímu jednání. (Hrdina, 2013);
- způsobilost procesní – jednat sám za sebe a takto také činit procesní úkony při jednáních s orgány veřejné moci.

Subjekt - jeden ze základních prvků právního vztahu. Subjektem mohou být jak fyzické tak právnické osoby. Obecně lze subjektem označit jedince, nositele vlastností nebo také účastníka v právním vztahu. V právu lze říci, že subjekty práva jsou adresáti právních norem, které určují, co je subjektu zakázáno, povoleno, nebo jaké jsou jejich práva a povinnosti a toto je třeba v oblasti práva rozlišit. (Frinta, 2013).

V oblasti výkonu veřejné správy jsou osoby oprávněny jednat v rámci pravomoci, která jim je dána, a tehdy nehovoříme o způsobilosti k právním úkonům. Pravomoc, na základě které jednají, jim poskytuje možnosti k řádnému plnění úkolů. Přesto hranici pravomoci nesmí překročit případně ji zneužívat, neboť poté by se dopouštěly protiprávního jednání, za které by si nesly odpovědnost.

Právnická osoba je nadána tzv. právní osobností, díky které je způsobilá k právním úkonům – má svá práva a povinnosti. Díky této své pravomoci vstupuje do právních vztahů a za své jednání je odpovědná. Nejen právní osobnost je pro právnickou osobu důležitá, dalšími prioritními znaky jsou její vnitřní organizace, majetkové poměry a v neposlední řadě jí náležející identifikační znaky. Se vznikem právnické osoby, který je datován dnem zápisu ve veřejném rejstříku, dochází k nabytí její právní osobnosti

a naopak výmazem z veřejného rejstříku právní osobnost končí. Veřejné rejstříky jsou veřejnosti přístupné v zákonem stanovených normách. Mezi veřejné rejstříky patří např. obchodní rejstřík, kde dochází k evidenci právnických osob – kapitálových společností.

Náš právní řád rozlišuje v současné době různé druhy právní odpovědnosti.

- soukromoprávní, tj. občanskoprávní odpovědnost;
- veřejnoprávní odpovědnost (obsahuje velké množství a druhy deliktů), kde hlavními subjekty jsou delikvent a stát, případně jiná veřejnoprávní korporace. Možno ji dále rozdělit:
 - správně právní odpovědnost;
 - trestně právní odpovědnost;
 - disciplinární odpovědnost – kázeňský delikt uvnitř organizace;
- atypická odpovědnost:
 - ústavněprávní – ústavní delikt, spíše odpovědnost politická, neprávní, upravena ústavním právem
 - mezinárodněprávní – mezinárodní delikt, upravena mezinárodním právem veřejným (Hrdina, 2013);
- podle koncepce zavinění:
 - subjektivní – odpovědnost za zavinění – vždy jedná konkrétní osoba;
 - objektivní – odpovědnost za vzniklý stav, tedy za výsledek způsobený jednáním; Je možné na tento stav pohlížet třemi způsoby:
 - absolutní – subjekt, který se jednání dopustil, nese veškerou odpovědnost – není zde možnost liberace. K tomuto zavinění dochází ve výjimečných případech;
 - relativní – subjekt prokáže, že měl snahu škodlivému následku zabránit, ale toto se mu i přes veškeré úsilí nepodařilo – s možností liberace;
 - kvazisubjektivní – přičitatelnost zavinění uplatňována pouze v rámci odpovědnosti právnických osob (Zpěvák, 2015).

Soukromoprávní odpovědnost

Typickým znakem soukromoprávní odpovědnosti je majetkový charakter. Jde zde převážně o vztahy mezi delikventem a poškozeným s cílem náhrady škody. Podle zákona č. 89/2012 Sb. nový Občanský zákoník (dále jen NOZ) mají způsobilost k právním úkonům jak fyzické, tak i právnické osoby. U právnických osob NOZ

nahrazuje způsobilost k právním úkonům pojmem právní osobnost z důvodu lepšího pochopení a srozumitelnosti širší veřejnosti. Právní osobnost se týká jak fyzických osob, které ji mají od svého narození až do smrti, tak osob právnických, kterým vzniká zásadně jejich vznikem a zaniká jejich zánikem. Vznik právnické osoby je zpravidla datován ke dni zápisu ve veřejném rejstříku, avšak zde mohou být i výjimky stanovené v NOZ. Tyto výjimky se týkají právnických osob zřízených ze zákona. Právnická osoba má právní osobnost po celou dobu její existence, tedy po dobu, kdy je zapsána ve veřejném rejstříku. V tomto ohledu není podstatné, zda vykonává či nevykonává svou činnost. (Svejkovský, 2013).

Správněprávní odpovědnost

Jedná se o odpovědnost za tzv. správní delikty, kterých se mohou dopustit jak fyzické tak právnické osoby. Správní delikty je možné dělit následujícím způsobem:

- přestupky podle zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZOP);
- jiné správní delikty fyzických osob postihované na základě zavinění;
- správní delikty fyzických a právnických osob postihované bez ohledu na zavinění. (Froněk, 2014).

Při správních deliktech lze uložit správně právní sankci neboli pokutu ve správním řízení. Tyto delikty jsou projednávány ve správním řízení. V případě fyzické osoby se jedná většinou o přestupek, který je řešen dle ZOP a sankce jsou ukládány správními orgány. V případě, že se správně právního jednání dopustila právnická osoba nebo osoba fyzická oprávněná k podnikání, nelze zákon o přestupcích užít z důvodu, že odpovědnost za přestupek je postavena na principu odpovědnosti fyzické osoby. V těchto případech se musí zkoumat, zda za právnickou osobu jednala konkrétní osoba, která by za své jednání byla odpovědná (např. jednala na základě plné moci), pak by se mohlo jednat o přestupek, ovšem v případě, že k deliktnímu jednání došlo v rámci podnikatelské činnosti, jedná se o správní delikt. Správní delikty nejsou kodifikovány v jednom zákoně a není ani jednotně upraven procesní postup v případě jejich projednávání a sankcionování. Z uvedeného důvodu jsou v jednotlivých zákonech správní delikty obsaženy ve speciální procesní úpravě.

Příkladem speciální právní úpravy může být Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu č. 253/2008 Sb., Daňový řád

zákon č. 280/2009 Sb., Zákon o provozu na pozemních komunikacích č. 361/2000 Sb. a další.

Za správní delikt ukládá sankce správní úřad. Právnícké osoby jsou subjekty jednající v právních vztazích prostřednictvím svých statutárních orgánů, svých zaměstnanců, případně na základě pověření apod., subjektem odpovědnosti je ovšem právnícká osoba jako celek. (Doleček, 2015).

Trestněprávní odpovědnost

V ZTOPO není pojem právnícké osoby přesně definován a vymezení tohoto pojmu je ponechán v NOZ. Z této právní úpravy pak lze vycházet při posuzování její právní způsobilosti k právním úkonům. Rozmanitost vztahů mezi soudním a správním trestáním právníckých osob poskytuje možnost různých pohledů určujících objektivní kritérium určení protiprávního jednání, tedy určení, zda se jedná v konkrétní věci o správní delikt či trestný čin. (Jelínek, 2013).

O trestně právní odpovědnosti hovoříme v případech spáchání trestných činů (protiprávního jednání), za které lze uložit trestně právní sankci. Oproti správním deliktům se o trestných činech konají řízení před soudy, které za tato jednání ukládají sankce (včetně možnosti trestu odnětí svobody). Přesto trestně právní odpovědnost má úzkou souvislost s odpovědností správně právní. Přijetím předmětného ZTOPO došlo k nemalým změnám v základních zásadách trestního práva. Došlo například k překonání dosud zavedené bezvýjimečné individuální zásady trestní odpovědnosti, tedy že mohou být trestně stíhány i právnícké osoby a nikoli jen osoby fyzické. Tímto se do našeho právního řádu dostala nová, tzv. kolektivní trestněprávní odpovědnost týkající se právníckých osob. Její zavedení je spojováno zejména s novými aktivitami ze strany právníckých osob, díky kterým dochází k různým rozsáhlým haváriím a lze pak jen těžko hledat odpovědnost jedince. Zákon pamatuje i na možnost (ust. § 8 odst. 3 cit. zák.), že se nepodaří zjistit osobu konkrétní fyzické osoby jednající jménem nebo v zájmu právnícké osoby, a na základě tohoto je možné osamostatnit trestní odpovědnost právnícké osoby. I po účinnosti ZTOPO nadále zůstává trestní odpovědnost právníckých osob pouze doplňkem odpovědnosti osob fyzických. Toto plyne zejména z úpravy trestní odpovědnosti právníckých osob ve zvláštním zákoně a taktéž i z omezeného počtu právníckých osob podléhajících trestní odpovědnosti. Konkrétně jsou vyjmenovány právnícké osoby trestně odpovědné, a které naopak trestní odpovědnosti nepodléhají.

V předmětném zákoně jsou dále vyjmenovány všechny trestné činy, za které plyne trestní odpovědnost právnickým osobám. Z tohoto vyplývá, že ne za všechny trestné činy uvedené v trestním zákoníku je právnická osoba odpovědná. (Jelínek, 2013).

Jak bylo uvedeno, ZTOPO je speciálním zákonem, který může být považován jako doplněk trestního zákoníku. Právě speciální úprava zákona nám může odlišit trestní odpovědnost na pravou, nepravou a správněprávní. Správněprávní odpovědnost již byla blíže popsána a je uplatňována ve vztahu k právnickým osobám v Německu.

Pravá trestní odpovědnost

Pravou trestní odpovědnost lze vysvětlit tak, že je ukotvena přímo v trestním předpisu. To znamená, že je trestní odpovědnost právnických osob obsažena přímo v trestním zákoně, nebo je naopak v samostatném zvláštním neboli speciálním zákoně. Hlavní podstata této trestní odpovědnosti je, že právnická osoba odpovídá za spáchání trestného činu, tedy že jsou jí ukládány sankce v trestním řízení. Přímo v trestním zákoně mají trestní odpovědnost právnických osob zakotvenu např. státy: Francie, Norsko, Estonsko, Litva a další státy. V samostatné právní úpravě jsou to pak státy např.: Česká republika, Slovinsko, Maďarsko, Polsko a další. Samozřejmě, že právní úprava jednotlivých států je odlišná a to jak ve vymezení právnických osob podléhajících trestní odpovědnosti právnických osob, tak i v ukládání trestů, kriminalizaci jejich jednání apod. (Jelínek, 2013).

Nepravá trestní odpovědnost

O nepravou trestní odpovědnost právnických osob se jedná v případech, když právní úpravou je umožněno uložení trestněprávní nebo obdobné sankce právnické osobě, ačkoli trestní odpovědnost právnických osob není upravena trestně právně. (Days of Law, 2008). Nepravá trestní odpovědnost se zakládá na specifické sankci zakotvené v pozitivně-právní úpravě, tedy že trestní odpovědnost právnických osob právní předpis výslovně nestanovuje. Je zde umožněna pouze odpovědnost osob fyzických jednajících za osoby právnické. Právnickým osobám je možné uložit trestní opatření odpovídající však spíše ochrannému opatření. Státem s nepravou trestní odpovědností se stalo Slovensko. (Nemravová, 2013).

2.3 Cesta k přijetí zákona o trestní odpovědnosti právnických osob

V této části se zamyslíme nad důvody přijetí ZTOPO, neboť cesta k přijetí předmětného zákona nebyla vůbec jednoduchá a jedná se o téma, které bylo, je a bude velice diskutované nejen v České republice, ale i v jiných státech Evropské unie.

Jedním z hlavních důvodů zavedení trestní odpovědnosti právnických osob do české legislativy byly zejména mezinárodní závazky. Z těchto závazků vyplývala pro Českou republiku povinnost začlenit odpovědnost právnických osob za jejich protiprávní jednání do českého právního řádu. Nikde nebylo stanoveno, o jakou koncepci by se mělo jednat, ale povinností bylo odpovědnost právnických osob zavést. Bylo potřeba stanovit účinné, přiměřené a odstrašující sankce vedoucí proti deliktnímu jednání právnických osob.

2.3.1 První návrh ZTOPO z roku 2004

Již v roce 2000 byla tehdejším ministrem spravedlnosti dr. Otakarem Motejlem ustanovena specializovaná komise k vyslovení se k otázce možného zavedení trestní odpovědnosti právnických osob do českého právního řádu. Ustanovená komise ani po shromáždění argumentů nedošla k jednoznačným závěrům pro a proti zavedení právě trestní odpovědnosti právnických osob. Shodla se v názoru, že v činnosti právnických osob panuje množství protiprávních jednání mající negativní společenský vliv a je tedy třeba je sankcionovat. Neshoda panovala v otázce, zda nepostačí pouze mimo trestní postih, anebo zda zavedení trestní odpovědnost je opravdu zapotřebí. Diskuse byla také v otázce, zda by se trestní odpovědnost neměla vztahovat jen na některé druhy právnických osob mající povahu korporací. Neexistence v té době platného mezinárodního dokumentu zavazující Českou republiku k zavedení trestní odpovědnosti právnických osob, byla jedním z argumentů ustanovené komise proti zavedení odpovědnosti právnických osob. Zhodnocením všech argumentů došla komise ke dvěma závěrům. Podle prvního závěru by měla být trestní odpovědnost zavedena při reformě trestního práva a dle druhého by šlo o správní trestání právnických osob, ale pouze za předpokladu úpravy správního trestání. (Jelínek, 2013). V roce 2004 byl předložen návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, který však byl již v prvním čtení Poslaneckou sněmovnou zamítnut. Důvody k zamítnutí byly zejména z názorových důvodů, kterými byla převážně kritizována nadbytečnost zákona. (Bohuslav, 2014).

I nadále trvaly tlaky na přijetí trestní odpovědnosti právnických osob z důvodu, že právnické osoby se vlivem nejen společenských změn, ale také vlivem globalizace, staly velice významnými ekonomickými soupeři. Jejich stále sílící moc v případě nadnárodních korporací se mnohdy rovná moci států. Podstatným způsobem došlo ke změně pachatelů, neboť dříve se trestných činů dopouštěly osoby převážně sociálně slabé, s nízkým či žádným vzděláním apod., kdežto dnes se jedná naopak o osoby nevymykající se průměru, mnohdy nadprůměru. Právě velká řada z těchto osob se dopouští hospodářské (majetkové) trestné činnosti ve prospěch podniků, ve shodě se záměry korporace. (Jelínek, 2013). Již skutečnost, že se v mnohých případech jedná o hospodářskou trestnou činnost, je známka toho, že se na této trestné činnosti nepodílí tzv. hloupí lidé, ale naopak lidé vzdělaní a sofistickovaní. Jejich vzdělání jim však nemůže a nesmí dávat možnost páchat beztrestně trestnou činnost. Nejen v oblasti hospodářské se však právnické osoby dopouští deliktního jednání. Za zmínku stojí oblast životního prostředí, nakládání s nebezpečnými látkami, bezpečnost práce, ochrana spotřebitele, obchod se zbraněmi, ale i obchod s lidmi a konečně i terorismus. Tyto a mnohé další důvody stály před přijetím ZTOPO. V lednu 2009 byl přijat návrh nového trestního zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen TZ) s účinností od 1. 1. 2010, do kterého nebyla trestní odpovědnost právnických osob nikterak zahrnuta, a tedy bylo zřejmé, že bude třeba se ubírat cestou speciální právní úpravy ať již v rámci právního předpisu, nebo úpravy správního trestání. (Jelínek, 2013).

2.3.2 Druhý návrh ZTOPO

V nové podobě byl návrh ZTOPO předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky v březnu 2011. Celkem záhy byl návrh nejen projednán, ale také schválen a to jak Poslaneckou sněmovnou, tak i Senátem Parlamentu České republiky. Následně byl návrh zákona předložen prezidentu republiky k podepsání s tím, že účinnost zákona byla stanovena od 1. 1. 2012. Prezident republiky však využil svého práva podle čl. 50 Ústavy a vrátil jej Poslanecké sněmovně s odůvodněním. Svě tzv. veto prezident doslova odůvodnil následujícími slovy:

„Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob popírá vazbu mezi pachatelem a trestem a je spíše příkladem alibismu než důsledné snahy potrestat viníky trestných činů. Protože stát nebývá schopen odhalit konkrétní iniciátory a pachatele trestných činů konaných prostřednictvím činnosti právnických osob, hodlá trestat tyto právnické osoby

jako takové. Trestné činnosti se však může dopustit pouze konkrétní člověk, nikoli instituce. Jsem přesvědčen, že proti alibismu v podobě nehledání konkrétního viníka má stát bojovat, a ne mu dávat průchod. Zákon, který mi byl předložen k podpisu, tento nezodpovědný přístup posiluje.

Princip individuální trestní odpovědnosti není žádným nemoderním dogmatem. Patří k úspěchům historického vývoje na přelomu 18. a 19. století a je jedním z úhelných kamenů tzv. kontinentálního práva. Pokud je nemoderní on, pak by nutně musel být nemoderní celý koncept individuální svobody a s ní neoddělitelně spjaté individuální odpovědnosti.

Módní tendence zavádění trestní odpovědnosti právnických osob jde proti logickému trendu odbourávat institut kolektivní viny, proti možnosti přenášet vinu jiného či ji rozkládat na větší skupinu osob. Tento zásadní důvod – že trestán má být vždy konkrétní, skutečný viník – by měl sám o sobě stačit k odmítnutí tohoto zákona.

Připouštím, že některá odsouzeníhodná jednání jsou v praxi prováděna prostřednictvím právnických osob. Zavedení jejich trestní odpovědnosti však nic neřeší, velmi pravděpodobně jen postihne nevinné. Parlament by se měl pokusit nalézt způsob, jak taková jednání účinně, přiměřeně a dostatečně odstrašujícím způsobem trestat i při zachování principu individuální trestní odpovědnosti, tak, aby byli odhalováni skuteční viníci.“ (Sněmovní tisk, 285/4).

Podoba předloženého zákona nebyla dle prezidenta dopracována a představovala pouze hrubou kostru jeho možné podoby. Promítnutím zákona do praxe by nemohlo stačit pro správné posouzení konkrétních kauz a soudy by pak byly nuceny improvizovat a dotvářet dikci zákona zejména v procesních otázkách stíhání právnických osob. Dle prezidenta soudy nemají takovouto moc mít a mimo jiné by to bylo v zásadě v rozporu se základními principy právního státu, kterým je právní jistota. (Jelínek, 2013).

Prezident tímto svým rozhodnutím zkritizoval téměř celou předloženou právní úpravu, kterou mělo v podstatě dojít k popření základů trestního práva a naopak se podlehl novým právním, avšak neopodstatněným, trendům.

Ačkoli veto ze strany prezidenta republiky zapříčinilo překážku při přijetí ZTOPO, v prosinci 2011 bylo opětovně hlasováno ze strany Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a tehdy bylo prezidentovo veto přehlasováno. Ve Sbírce zákonů byl zákon vyhlášen dne 22. 12. 2011, tedy pouze krátce před jeho účinností

datovanou od 1. 1. 2012. Vzhledem k tomu, o jak problematické téma se jedná, nebylo možné, aby došlo k řádnému seznámení se s touto problematikou ze strany jak odborné, tak i laické veřejnosti. Přesto od 1. ledna 2012 byl ZTOPO účinný a bylo třeba se podle něho řídit.

2.3.2.1 Mezinárodní závazky související s přijetím ZTOPO

Rozhodnutí, jakou cestou odpovědnosti právnických osob se Česká republika rozhodne jít, bylo na jejích zákonodárcích, avšak vázána k tomuto byla na základě mezinárodních závazků. Pro Českou republiku z těchto závazků vyplynula povinnost zakotvení deliktů odpovědnosti právnických osob do právního řádu. Již v roce 1994 na Mezinárodním kongresu trestního práva konaného v Riu de Janeiru rezoluce doporučila sankcionování právnických osob za trestné činy proti životnímu prostředí. Nejen však tento mezinárodní kongres je uváděn v důvodové zprávě k ZTOPO, ale další dokumenty zavazující Českou republiku k zavedení odpovědnosti právnických osob, které vznikaly na půdě Organizace spojených národů (dále jen OSN), v Radě Evropy, v Organizaci pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD), Evropská unie. Nejpodstatnějšími mezinárodními smlouvami, kterými byla Česká republika vázána v rámci přijetí trestů odpovědnosti právnických osob, byly následující:

- úmluva o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (Paříž, 17. prosinec 1997), byla sjednána a je monitorována v rámci Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (dále jen OECD), Pro Českou republiku vstoupila v platnost dne 21. března 2000;
- trestněprávní úmluva o korupci (Štrasburk, 27. ledna 1999, ETS no. 173), která byla sjednána a je monitorována v rámci Rady Evropy. Česká republika uložila ratifikační listinu dne 8. září 2000, úmluva vstoupila v platnost 1. července 2002. K úmluvě byl vypracován dodatkový protokol, který vstoupil v platnost 1. února 2005. Ratifikovalo jej 25 členských zemí Rady Evropy, Česká republika jej však nepodepsala;
- mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu, která byla přijata rezolucí VS OSN dne 9. prosince 1999. Česká republika uložila ratifikační listinu dne 27. prosince 2005. Pro Českou republiku vstoupila v platnost dne 26. ledna 2006.

K dalším 10 mezinárodním smlouvám nebylo možno ze strany České republiky přistoupit z důvodu absence trestní odpovědnosti právnických osob. Se zavedením trestní odpovědnosti právnických osob však počítalo celkem 13 rámcových rozhodnutí a směrnic Evropské unie, které jsou uvedeny v příloze 1. (Návrh zákona, 2011).

Mezinárodní dokumenty požadovaly postih právnických osob zejména v oblasti: „*legalizace výnosů z trestné činnosti, korupce, poškozování životního prostředí, organizovaného zločinu, obchodu s lidmi, a sexuálního vykořisťování dětí, ochrany finančních zájmů Evropské unie, počítačové kriminality, padělání peněžních prostředků, drogových a rasově motivovaných jednání.*“ (Fenyk, 2012). Je pravda, že nebylo přesně stanoveno, o jakou odpovědnost se má jednat, ale vzhledem k výčtu stanovených trestných činů nebylo snad ani možné jinou nežli trestní odpovědnost dovozovat. V mezinárodních dokumentech nebyly uvedeny daňové delikty, které ovšem do výčtu trestných činů ukotvil sám zákonodárce a to zejména s cílem poskytnout ochranu finančním zájmům České republiky. Je na místě se domnívat, že pokud budou sankce účinné, přiměřené a dostačující, dojde k omezení vyhýbání se daňové povinnosti ze strany právnických osob a pro Českou republiku toto bude samozřejmě přínosem.

Pokud se blíže podíváme na požadavky stanovené mezinárodními dokumenty, jedná se převážně o trestné činy zaměřené na hospodářskou trestnou činnost. Právě hospodářská kriminalita má velký sociální a ekonomický dopad na celkové fungování státu. Už skutečnost, že se hospodářská kriminalita rozrůstá do všech směrů a využívá k tomuto stále sofistikovanější metody, je důvodem proti tomuto fenoménu dnešní doby řádně a efektivně bojovat. Není možné připustit, aby právnické osoby beztrestně zneužívaly svého postavení. Právě na toto pamatuje, mimo jiného, Bezpečnostní strategii České republiky 2015, kde závažná hospodářská a finanční kriminalita patří mezi jednu z mnoha bezpečnostních hrozeb. Je tedy velice důležité a podstatné, aby již v počátcích byla potírána veškerá forma kriminality, neboť s touto je spojena bezpečnost celého státu a jeho obyvatelstva. Oblast boje se závažnou hospodářskou trestnou činností, daňovými úniky a samozřejmě s korupcí je prvořadým úkolem našich zákonodárců a to zejména z důvodu, že se jedná o jeden z nástrojů organizovaného zločinu pronikajícího do veřejné správy. Jejich úkolem by mělo být nastavení takových institutů kontroly, které nebudou umožňovat páchaní závažné trestné činnosti, případně ji minimálně znesnadní. (Bezpečnostní strategie ČR).

Bezpečnost, hrozba, riziko ve vztahu k ZTOPO

Mezinárodní dokumenty a úmluvy vedly Českou republiku k zavedení trestní odpovědnosti právnických osob z důvodů shora uvedených. Pokud by však neexistovaly žádné hrozby pro jednotlivé státy a celá společenství, nevyplývala by z toho potřeba přijímat nějaká opatření v podobě zavedení této odpovědnosti. Vždyť právě právnické osoby se podílejí na takové činnosti, která ohrožuje nejen chod státu, ale zejména i samotnou bezpečnost jeho občanů (podpora terorismu). Záměrem mezinárodních úmluv byla tedy eliminace **hrozeb** plynoucích z protiprávních jednání právnických osob, a tím dosažení pro stát, společenství a občany dostatečné **bezpečnosti**. S každým přijatým opatřením jsou ovšem spojená určitá **rizika**. (Eichler, 2006).

Z pohledu **bezpečnosti** zavedení ZTOPO do naší legislativy lze vnímat jako tzv. subjektivní faktor. Jedná se o souhrn opatření přijatá státem v zájmu zajištění vlastní bezpečnosti, přičemž všechna přijatá opatření tvoří bezpečnostní politiku státu. (Eichler, 2006). Nebyl by důvod přijímat opatření k bezpečnosti, pokud by stát a jeho obyvatelstvo nebylo něčím ohroženo. Jedná se právě o bezpečnostní hrozby spojené s činností právnických osob, které byly pro naše zákonodárce faktorem a vodítkem k přijetí ZTOPO.

Vzhledem k zaměření této práce pak **hrozbami** je možné rozumět protiprávní jednání, páchané ze strany právnických osob, v různých oblastech kriminality. Možné hrozby byly předně zjištěny na mezinárodní úrovni (EU, OSN, OECD) a jako takové byly vyhodnoceny. Na jednotlivých státech pak bylo se této hrozbě postavit zavedením odpovědnosti právnických osob do své legislativy. Jakou cestou se jednotlivé státy vydají a zda se budou držet striktně mezinárodních závazků, již bylo na rozhodnutí jejich zákonodárců. S jejich rozhodnutím byla spojena i určitá rizika.

Naši zákonodárci při koncepci ZTOPO podstoupili tzv. **riziko** sebeuspokojení, tedy riziko zanedbávající evidentní hrozby. ZTOPO byl od počátku koncipován na základě mezinárodních požadavků s opominutím možnosti, že se právnické osoby mohou dopustit také jiných protiprávních jednání. Z uvedeného důvodu byl zákon vztažen jen na taxativně vymezené trestné činy, které byly dány v požadavcích. Rozhodnutí o podstoupení tohoto možného rizika bylo čistě na našich zákonodárcích s tím, že vše ukáže až samotné uplatnění zákona v praxi. Praxe však poukázala na zjevné nedostatky, které si vyžádaly předložení návrhu novely zákona.

2.3.3 Novela č. 141/2014 Sb.

Již od samého počátku se tedy na ZTOPO vznášela kritika a to jak k samotné aplikaci zákona, tak i k rozsahu kriminalizace v oblasti jednání právnických osob. Z tohoto důvodu došlo v březnu 2013 k návrhu legislativní změny, která se netýkala jen ZTOPO, ale také TZ a TR. Návrh obsahoval právě rozšíření kriminalizace na další trestné činy, za jejichž spáchání by byla právnická osoba odpovědná. Sněmovní tisk 996/0 prošel legislativním procesem a dne 22. 7. 2014 byl ve Sbírce zákonů uveřejněn zákon č. 141/2014 Sb., kterým se mění TR, TZ a ZTOPO s účinností od 1. 8. 2014. Touto novelou byl ZTOPO rozšířen o nové trestné činy, kterými jsou: znásilnění, účast na pornografickém představení, navazování kontaktu s dítětem a lichva. Zařazení trestného činu lichvy, který původní návrh neobsahoval, bylo pozitivním řešením. (Novela zákona, 2014).

2.3.4 Návrh novely ZTOPO

Ani uvedená novela zákona nepřinesla řešení ve všech oblastech problematiky trestní odpovědnosti právnických osob a již v září 2014 byla Ministerstvem spravedlnosti předložena novela nová. Tato novela by měla být již zcela zásadní pro celý ZTOPO a to z důvodu, že dosud zde byly taxativně vymezeny trestné činy, na které se zákon vztahuje. Podle vládního návrhu ze dne 3. 9. 2014, Sněmovní tisk 340, by měly být naopak taxativně vymezeny trestné činy, na které se zákon nevztahuje. Téhož roku v listopadu proběhlo první čtení návrhu zákona a byl přikázán k projednání Hospodářskému a Ústavně právnímu výboru. V průběhu schvalovacího procesu došlo na základě Usnesení hospodářského výboru k doporučení projednání návrhu novely ZTOPO s podnikatelskými svazy a asociacemi. (Usnesení HV, 2014). Ústavně právní výbor v usnesení doporučil Poslanecké sněmovně České republiky přijetí změn a doplňků s tím, že z negativně vymezených trestných činů by měl být vypuštěn trestný čin pomluvy dle § 184 TZ a naopak seznam rozšířen o trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 TZ. Doporučení se týkalo i § 8 ZTOPO, kde by už nebylo uvedeno, že za právnickou osobu jednali „jejím jménem nebo“, ale bylo by uvedeno, že osoba „ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby“. (Usnesení UPV, 2015).

Návrh zákona se nakonec po připomínkování a pozměňovacích návrzích dostal do druhého čtení a na 39 schůzi Poslanecké sněmovny prošel jak obecnou,

tak i podrobnou rozvahou a Ústavně právní výbor doporučil hlasování ve třetím čtení, ke kterému došlo dne 23. 3. 2016. Návrh zákona byl schválen Usnesením Poslanecké sněmovny č. 1145 ze 42. schůze a postoupila jej Senátu, který měl schválení návrhu novely zákona na programu dne 27. 4. 2016. Uvedeného dne došlo k jeho projednání, schválení, ale i k vrácení poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy. (Novela ZTOPO, 2016).

2.4 Úprava trestní odpovědnosti v našem právním systému – její charakteristika

Přijetím ZTOPO se Česká republika zařadila mezi ostatní státy, kde již odpovědnost právnických osob byla přijata. Česká republika byla úplně posledním státem Evropské unie, která přijala zákon upravující odpovědnost právnických osob do své legislativy. Zavedením předmětného zákona se Česká republika v rámci koncepce rozhodla jít cestou tzv. pravé trestní odpovědnosti, podle níž právnická osoba odpovídá za spáchání trestného činu a jsou jí ukládány sankce v trestním řízení. (Jelínek, 2013).

Dnem 1. ledna 2012 nabyl účinnosti ZTOPO, který přinesl právnickým osobám jim dosud neznámou formu odpovědnosti a to odpovědnost trestní. Tato trestní odpovědnost by měla být pro právnické osoby jakousi motivací, aby z jejich strany nedocházelo k páčání trestné činnosti. S účinností ZTOPO byla zavedena tzv. kolektivní trestní odpovědnost, která byla v oblasti českého práva neznámá, neboť do té doby trestní odpovědnosti podléhaly jen osoby fyzické. O kolektivní odpovědnosti můžeme hovořit z důvodu, že možné trestní sankce uložené právnické osobě mohou dopadnout na všechny členy právnické osoby, tedy i na ty, které se nikterak nepodílely na protiprávním jednání, ale jsou součástí organizační struktury. Ve výsledku se tedy může jednat o dvě odlišné osoby, jednak osoba, která svým jednáním naplní všechny znaky trestného činu a jednak osoba, na níž dopadne trest. Cesta k přijetí ZTOPO nebyla vůbec jednoduchá a naopak byla provázena dlouhodobými neshodami a odmítavými postoji. Ovšem ani s přijetím předmětného zákona nedošlo k tomu, že by vše bylo jasné, snadné a srozumitelné. Naopak teprve s jeho účinností ZTOPO vyšly na povrch problémy, kterými sice bylo před jeho přijetím mnohokrát argumentováno, ale také ty, které přinesl samotný zákon uplatněný v praxi.

Odpovědnost právnických osob v České republice není jen v oblasti trestního práva, ale také v oblasti veřejného práva, kde jsou právnické osoby odpovědné za správní delikty. Taktéž v soukromoprávní oblasti jsou právnické osoby odpovědné např. za bezdůvodné obohacení. (Jelínek, 2007).

V České republice je ZTOPO založen na pravé trestní odpovědnosti. Rozhodnutí jít cestou pravé trestní odpovědnosti lze hodnotit celkem kladně a to zejména z důvodu, že podmínky trestní odpovědnosti a sankcionování jsou obsaženy v trestním zákoníku. Je zde tedy odpovědnost právnické i fyzické osoby stavěna na roveň včetně následně udílených sankcí. Zároveň je usnadněno použití našich předpisů a to jak hmotněprávních, tak i procesně právních. Je důležité, aby právě protiprávní jednání korporací - subjektů ovlivňujících chod naší společnosti, bylo možno účinně trestat. Vždyť společnosti se velice často dopouští protiprávního jednání, a to jak vědomě, tak díky toleranci nezákonného jednání. I po zavedení ZTOPO do naší právní úpravy zůstává trestní odpovědnost právnických osob jen jako doplněk trestní odpovědnosti osob fyzických. Důvodem je, že v naší právní úpravě jde o samostatný zákon – speciální zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, obsahující jak ustanovení hmotněprávní, tak procesní. (Jelínek, 2013). Je zřejmé, že v případech, kdy není možné užití ZTOPO, bude postupováno dle TZ a zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád (dále jen TRŘ). Jedná se tedy o speciální zákon neobsahující vyčerpávající komplexní úpravu každého institutu, z čehož vyplývá, že tam, kde není zvláštní úprava obsažena, a není-li to z povahy věci vyloučeno, je třeba použití ustanovení TZ a TRŘ.

2.4.1 Předmět úpravy a její vztah k jiným zákonům

Vymezení definice právnické osoby nenalezneme v ZTOPO nýbrž v civilním právu. Jedním ze zásadních znaků právnické osoby je její subjektivita, tedy způsobilost k právním úkonům. Dle NOZ se jedná o právní osobnost definovanou v § 118, kterou nabývá právnická osoba svým vznikem a pozbývá svým zánikem. Není třeba, aby společnost fungovala, ani zda má řádně stanovené orgány, podstatné je, že existuje a dokud nedojde k jejímu výmazu, má právní osobnost.

Definičními znaky právnické osoby jsou:

- právní subjektivita (nyní právní osobnost) – způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti;

- deliktní způsobilost – schopnost odpovědnosti za spáchané deliktní jednání ze strany jejich orgánů nebo zástupců;
- vnitřní organizace – vnitřní uspořádání organizace s určením jejich orgánů a vymezením jejich působnosti;
- majetková autonomie – oddělení jejího jmění od jmění jiných osob (Jelínek, 2013).

Při posuzování odpovědnosti právnické osoby za trestní jednání podle ZTOPO je třeba posuzovat, zda konkrétní právnická osoba obsahuje všechny definiční znaky, jak je shora uvedeno. V případě absence některého z definičních znaků není možné trestní odpovědnost právnických osob vyvozovat.

Podle předmětného ZTOPO jsou za své jednání odpovědné výhradně právnické osoby. Jak již bylo zmíněno, netýká se tento zákon všech právnických osob, ale pouze těch taxativně vymezených. Mimo jiné se tento zákon nevztahuje na osoby samostatně výdělečně činné (dále jen OSVČ), které podnikají na základě zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání ve znění pozdějších předpisů, případně podle jiného zákona. Na ně se vztahuje TZ jako na osoby fyzické. V případě zákona č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže ve znění pozdějších předpisů, týkajících se nezletilých a mladistvých je pravděpodobné, že se bude jednat spíše o výjimečné případy, přesto nelze vyloučit jejich odpovědnost a to např. u mladistvých zaměstnanců.

Právnická osoba, do schválení novely, není odpovědná za všechny trestné činy, které jsou obsaženy ve zvláštní části TZ., ale pouze na taxativně vyjmenované v ustanovení § 7 ZTOPO. Trestní odpovědnost právnických osob je striktně omezena na trestné činy ve všech jeho formách, kterými jsou přečiny, zločiny a zvláště závažné zločiny.

2.4.2 Uspořádání zákona o trestní odpovědnosti právnických osob

Úprava trestní odpovědnosti právnických osob je soustředěna celkem do 6 částí obsahujících 48 paragrafů. V tomto rozdělení jsou ustanovení jak hmotněprávní povahy, § 1 - § 27, tak procesně právní povahy, § 28 - § 48. (zákon č. 418/2011 Sb.).

Pokud se jedná o hmotněprávní ustanovení, tak zde nalezneme v první řadě přesné vymezení účelu předmětného zákona. Dalším klíčovým bodem je obsažení výčtu právnických osob podléhajících trestní odpovědnosti, protože některé právnické osoby

jsou z odpovědnosti vyloučené. Podstatné je vyloučení z odpovědnosti právnických osob České republiky, přičemž její vyloučení bylo stanoveno v mezinárodních závazcích. Sama o sobě je Česká republika svou povahou veřejnoprávní korporace. Opodstatněnost jejího vyloučení z trestní odpovědnosti spočívá ve faktu, že pokud by mělo dojít k trestnímu řízení proti České republice, tak by v podstatě stát prostřednictvím svých orgánů trestal sám sebe. S tímto je spojeno i vyloučení všech organizačních složek státu v případech vykonávání veřejné moci. Blíže by se toto dalo vysvětlit tak, že autoritativním způsobem přímo či zprostředkovaně rozhodují o právech a povinnostech. Ani jiné státy či organizace mezinárodního práva veřejného nejsou trestně odpovědné a nelze tedy proti nim vést trestní řízení. Zrovna tak je i vymezen rozsah kriminalizace za jednotlivé trestné činy (přechy a zločiny), neboť dle doposud platné právní úpravy právnické osoby neodpovídají za všechny trestné činy, ale jejich výčet je taxativně vymezen. V neposlední řadě se zákon zaměřuje na podmínky trestní odpovědnosti, na osobu pachatele, spolupachatele, k souběhu trestní odpovědnosti fyzické a právnické osoby, trestní odpovědnosti nástupnické právnické osoby a dále pak jsou zde ustanovení o účinné lítosti a promlčení z trestného činu. V části nazvané Tresty a ochranná opatření jsou obecně obsažena hlediska a podmínky pro ukládání a systém trestů, jež je možné uložit právnickým osobám. Procesní část upravuje konání řízení proti právnickým osobám včetně místní příslušnosti soudu, nebo ukončení trestního stíhání, řízení před soudem, zánik právnické osoby, ale také zvláštní ustanovení o právním styku s cizinou. (Jelínek, 2013).

2.5 Trestní odpovědnost právnické osoby

Protože právnická osoba je vlastně abstraktní pojem, jak již bylo blíže specifikováno, je zřejmé, že ke spáchání trestného činu – deliktnímu jednání, dochází vždy prostřednictvím osob fyzických. Může se zde jednat o konkrétního jednotlivce, kterým může být osoba v postavení manažerském (ředitel podniku), ale i o skupinu (kolektiv) fyzických osob, jako například statutární orgán akciové společnosti, kterým je představenstvo. (Venegoni, 2015).

Ze zákona vyplývá, že subjekty uvnitř právnické osoby mají nejen různá postavení, ale i různou možnost k ovlivňování jejího chodu.

V ZTOPO je podstatný § 8 nazvaný Trestní odpovědnost právnické osoby. V tomto paragrafu jsou vymezeny podmínky odpovědnosti právnických osob za trestné

činy. V teorii práva je právě určení trestní odpovědnosti právnické osoby jedna z nejproblematictějších otázek. Nemusí být jednoznačně určit, který subjekt zastupující právnickou osobu je trestně odpovědný, protože odpovědnost právnické osoby lze i dovozovat v případech např. nedostatečné kontroly ze strany pověřené osoby. (Venegoni, 2015).

Prvořadé je dodržení zákonnosti, kterým je naplnění skutkové podstaty trestného činu. Pokud se jedná o formální znaky skutkové podstaty trestného činu, tak tyto jsou u fyzické osoby tvořeny objektem, objektivní stránkou, subjektem a subjektivní stránkou a samozřejmě protiprávním jednáním fyzické osoby. Ve vztahu k právnické osobě se bude skutková podstata trestného činu odvíjet od jednání určité fyzické osoby. Protiprávnost se vztahuje na trestné činy vyjmenované v § 7 ZTOPO, přičemž za chybějící (nevyjmenované) trestné činy nelze trestní odpovědnost právnických osob dovozovat. (zákon č. 418/2011 Sb.).

Objektem neboli chráněným zájmem dle vyjmenovaných trestných činů je pro fyzické i právnické osoby obdobné. Pokud se však jedná o objektivní stránku trestného činu, kterou je jednání, následek a příčinná souvislost mezi jednáním a následkem, je nezbytné u právnické osoby zkoumat další, tzv. speciální objektivní stránku, kterou byl čin spáchán. Musí být naplněn minimálně jeden ze speciálních znaků objektivní stránky, a to že byl trestný čin spáchán jménem právnické osoby, v zájmu právnické osoby, anebo v rámci činnosti právnické osoby. (zákon č. 418/2011 Sb.).

Dalším znakem skutkové podstaty trestného činu je subjekt. Ve vztahu k trestní odpovědnosti právnické osoby může subjektem být jediné právnická osoba, jejímž jménem jednal jiný subjekt – osoba fyzická, která je specifikována v § 8 ZTOPO a toto jednání je jí přičítáno. (Fenyk, 2012).

Posledním a podstatným znakem skutkové podstaty trestného činu je subjektivní stránka. Tato se ve vztahu k právnickým osobám odlišuje nejvíce, od subjektivní stránky fyzických osob. K naplnění subjektivní stránky trestného činu je třeba forma zavinění, kterého však právnická osoba není sama o sobě schopna. Z tohoto důvodu je subjektivní stránka právnických osob dovozována nepřímým zaviněním fyzických osob jednajících právě jménem právnické osoby. I z tohoto důvodu byla v ZTOPO zavedena již zmiňovaná kolektivní trestní odpovědnost, ale je zde i kvalifikovaná odpovědnost jednotlivce. Následky pak spojené s jejich jednáním jsou přímo či nepřímo přičitatelné právnické

osobě. Toto si vysvětlíme tak, že jednání mající znaky trestného činu budou přičítány právnické osobě, ačkoli se tohoto jednání dopustila fyzická osoba, jednající jejím jménem. Zákon ovšem pamatuje i na případy, kdy se nepodaří jednoznačně prokázat konkrétní fyzické osobě její odpovědnost za protiprávní jednání jménem právnické osoby. Poté nese svou odpovědnost sama právnická osoba, neboť v zákoně je stanoveno, že právnická osoba má předcházet tomu, aby nedocházelo k protiprávnímu jednání a pokud tomuto nebyla schopna řádně zabránit, ponese si za jednání plnou odpovědnost. Předcházením protiprávního jednání můžeme chápat pravidelné kontroly, školení zaměstnanců, případně motivační programy, které by trestné činnosti předcházely. (Bohuslav, 2013).

2.5.1 Subjekty, kterými může právnická osoba páchat trestnou činnost

Jak již bylo uvedeno, subjekty, kterými může právnická osoba páchat trestnou činnost, jsou uvedeny v § 8 ZTOPO. V tomto paragrafu je stanoveno, který ze subjektů jednající za právnickou osobu může jejím jménem, v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti spáchat trestný čin. (zákon č. 418/2011 Sb.).

2.5.1.1 Trestný čin spáchán statutárním orgánem

Pokud hovoříme o statutárních orgánech právnických osob, jedná se o osoby jednající jménem právnických osob. Jsou to fyzické osoby oprávněné jednat za právnickou osobu a činit právní úkony. Toto oprávnění pro fyzické osoby vyplývá buď ze zákona, ze zakladatelské smlouvy, z pověření, nebo na základě plné moci. Již dříve v této práci jsme si upřesnili, kdo jedná za jakou společnost a jaké jsou statutární orgány jednotlivých společností. Povětšinou jsou statutární orgány u kapitálových společnostech, kterými jsou a.s., s. r.o., v.o.s., komanditní společnost. (zákon č. 90/2012 Sb.)

Statutární orgány nemusí být jen u kapitálových společnostech. Například v České televizi je statutární orgán definován zřizovacím zákonem, ve státním podniku je jmenován ředitel a obce zastupuje starosta. Některé právnické osoby pak nemají zákonem stanoveno, jakým statutárním orgánem budou zastupovány a je zcela na jejich rozhodnutí, kdo bude právnickou osobu zastupovat a pod jakým pojmenováním. V politických stranách je statutární orgán řešen stanovami.

Oprávnění jednat za právnickou osobu nemají ovšem jen a pouze statutární orgány. Jejím jménem jsou oprávněni jednat její zástupci (zákonní či smluvní) a nést

za svá jednání právní následky. Zákonní zástupci jednající za právnickou osobu mohou být vedoucí organizační složky podniku, smluvními zástupci jsou pak například advokáti, prokuristé nebo mandataři jednající jménem a na účet právnické osoby. Jednání těchto osob je přičítáno právnické osobě. K bližšímu vysvětlení osoby prokuristy si uvedeme, že jedná za právnickou osobu na základě udělení „Prokury“ – speciální plné moci, která je definována v § 450 NOZ. Prokurou je zmocněn prokurista ze strany právnické osoby ke všem právním úkonům týkajících se chodu podniku, přičemž při udělení prokury je třeba výslovné uvedení, že jde o prokuru. (Fenyk, 2012).

Nejen z vnitřní strany společnosti mohou být osoby dosazeny k zastupování právnické osoby. Zvenčí mohou být dosazeny osoby přebírající oprávnění jednat jménem statutárního orgánu – insolvenční správci. Ti jsou pověřeni jednat svým jménem a na účet dlužníka v případech úpadku právnické osoby. (Forejt, 2012).

2.5.1.2 Trestný čin spáchán zaměstnancem

Nejedná se jen o statutární orgány, které mohou spáchat trestný čin posléze přičítaný právnické osobě, ale samozřejmě i zaměstnanec nebo osoba v obdobném pracovně právním vztahu se může takového jednání dopustit. Právnické osobě je možné přičítat spáchání trestného činu zaměstnancem, pokud vedení společnosti – statutární orgán, neprovede dostatečná opatření, nebo nevydá taková rozhodnutí, která by byla potřebná podle jiných právních předpisů, nebyly provedeny požadované kontroly nad jejich činností, případně neučinily nezbytné opatření k zamezení či odvrácení následků spáchaného trestného činu. V těchto případech není zapotřebí zjištění konkrétní fyzické osoby. (Fenyk, 2012). Zaměstnanec se může protiprávního jednání za právnickou osobu dopustit buď přímo na pracovišti, nebo mimo něj, např. v rámci služební cesty. Je poté však na OČTŘ zhodnocení zavinění této osoby, zda jednala v rámci pracovních povinností, nebo naopak jako osoba fyzická s úmyslem poškodit právnickou osobu. Zaměstnancem je jakákoli osoba, která v době spáchání trestného činu byla v pracovněprávním vztahu k právnické osobě a může se jednat i o osobu ve věku 15 – ti let, pokud již měla dokončenou povinnou školní docházku. Pokud jsou tyto osoby v rámci plnění svých pracovně právních povinností oprávněny jednat za právnickou osobu a činit určitá rozhodnutí, jsou i za svá jednání odpovědné. Takovou osobou může být sekretářka, účetní, vedoucí provozu, stavbyvedoucí apod. Právnická osoba je odpovědná nejen

za jednání zaměstnance, ale i za jednání osoby, která je v obdobném postavení, např. člen družstva. (Forejt, 2012).

2.5.1.3 Přejednost trestní odpovědnosti na právního nástupce

Jak již bylo uvedeno, právnická osoba je trestně odpovědná za spáchání trestného činu tehdy, pokud jsou splněny všechny podmínky uvedeny v § 8 ZTOPO. Právnická osoba se tedy může protiprávního jednání dopustit prostřednictvím statutárního orgánu nebo svým zaměstnancem. Podle zákonné právní úpravy může právnická osoba trestný čin spáchat i jednáním jiné právnické osoby, přičemž následně bude každá osoba odpovědná jako by jednala sama za sebe. (zákon č. 418/2011 Sb.).

V ZTOPO je v § 10 nově zakotvena tzv. odpovědnost právního nástupce. Bližším vysvětlením lze uvést, že u právnické osoby může dojít buď k celkovému jejímu zániku, nebo naopak má právnická osoba svého právního nástupce. K přechodu trestní odpovědnosti na právnickou osobu může dojít jak v průběhu trestního stíhání, tak i v průběhu řízení vykonávacího. Dochází k němu změnou právní formy, fúzí, rozdělením (rozštěpením, odštěpením, kombinace rozštěpení a odštěpení), převodem obchodního podílu nebo přemístěním sídla společnosti do zahraničí. Pak se trestní odpovědnost právnické osoby přenáší na jejího právního nástupce a v případech, kde jich je více, jsou odpovědni všichni, přičemž poměr jejich trestní odpovědnosti je posuzován dle množství jimi získaných výnosů z trestné činnosti. Přejednost trestní odpovědnosti na právního nástupce je v zákoně zakotvena zejména z důvodu, aby právnická osoba v případě trestního stíhání, nepřevedla svůj obchodní podíl na jinou společnost nebo nezačala podnikat pod jiným jménem, a dále tak bez problémů páchat beztrestně svou trestnou činnost. Zákonem je stanoveno, že pokud dojde k zahájení trestního řízení proti právnické osobě, není možné, aby došlo bez souhlasu soudu k zániku nebo změně právnické osoby. (Forejt, 2012).

Upravení otázky přechodu trestní odpovědnosti na právního nástupce právnické osoby je cílené z důvodu, aby se provinilá právnická osoba nemohla vyhýbat následkům svého protiprávního jednání.

Z výše uvedeného je zřejmé, že pro ZTOPO jsou stěžejními zákony TZ a TŘ. Bez těchto dvou zákonů by nebylo možné rozhodovat o trestní odpovědnost právnických osob. Uzákonněním trestní odpovědnosti právnických osob do České legislativy došlo i ke změnám v dalších zákonech, které bylo třeba doplnit či pozměnit. Z uvedeného důvodu

byl přijat zákon č. 420/2011 Sb. o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím ZTOPO ve znění pozdějších předpisů.

2.6 Odpovědnost právnických osob v jiných státech EU

V následujících řádcích chci uvést příklady aplikace odpovědnosti právnických osob v různých státech Evropské unie. Pro posouzení bude uvedena aplikace zákona s pravou trestní odpovědností zakotvenou přímo v trestním zákoně (Francie), ve zvláštním zákoně (Rakousko), s nepravou trestní odpovědností (Slovensko) a s odpovědností správně právní (Německo).

2.6.1 Práva trestní odpovědnost zakotvena přímo v trestním zákoně - Francie

Francie jako taková stojí za zmínku, neboť v této zemi již v roce 1579 byla přijata Ordonnance de Blois umožňující trestní stíhání právnických osob a to za předpokladu, že k trestnému činu došlo v důsledku rozhodnutí této společnosti. Díky historickým událostem odrážejících se od francouzské revoluce, došlo k omezení společností a v trestním zákoníku z roku 1810 nebyla odpovědnost právnických osob upravena s odůvodněním, že právnická osoba nemá vůli a tedy nemůže úmyslně páchat trestnou činnost. Toto se změnilo rekonstrukcí trestního zákoníku Nouveau Code Penal v roce 1994. Na potřebnou změnu trestního zákoníku měla velký vliv zjištění, že protiprávního jednání v podobě např. podvodů, praní špinavých peněz či znečištění prostředí, se často dopouštějí velké korporace. Novým zákonem byly právnické osoby uznány trestně odpovědné, ovšem jejich odpovědnost je vždy nutné řádně odůvodnit. Přijetím trestního zákoníku se Francie stala jednou z prvních zemí, která trestní odpovědnost právnických osob měla zakotvenu ve svém právním řádu a je jednou ze zemí, kde je trestní odpovědnost právnických osob jeho přímou součástí. Francouzská úprava trestního zákoníku obsahuje odpovědnost jak právnických, tak i fyzických osob. Pojetí francouzské trestní odpovědnosti právnických osob je obdobné s anglickým modelem a tedy, že právně odpovědné jsou pouze jednotlivé osoby zastávající vysokou funkci nebo mající zásadní pravomoc v rozhodování ve společnosti. Přesto francouzský trestní zákoník zachovává stejné principy jak pro právnické, tak i fyzické osoby. Rozdíly však nastávají v případě udílení sankcí, neboť v případě udělení peněžitého trestu je možné právnické osobě udělit až pětinasobek oproti osobě fyzické a pokud zákon nepřipouští pro fyzickou

osobu peněžitý trest, ale naopak např. trest odnětí svobody, je možné udělit právnické osobě trest až do výše 1 mil. EUR. (Kavěna, 2007).

Podle francouzského trestního zákoníku se trestní odpovědnost vztahuje na všechny právnické osoby kromě státu. Po uvedení zákoníku do praxe došlo v roce 2004 k jeho novelizaci, dle které se již trestní odpovědnost právnických osob nevztahuje jen na vyjmenované trestné činy, ale na všechny trestné činy spáchané od 1. 1. 2006. Výjimkou je omezená trestní odpovědnost právnických osob podléhající tiskovému zákonu a zákonu o audiovizuální komunikaci. Jak již bylo zmíněno, tresty týkající se právnických osob bývají vysoké. Dalšími tresty pro právnické osoby mohou být zrušení právnické osoby, rozpuštění právnické osoby, trvalý či dočasný zákaz činnosti, trvalý zákaz užívat zařízení, soudní dohled až na dobu 5 let, konfiskace majetku, ale také uveřejnění rozsudku v tisku. Právě možnost zveřejnění rozsudku má veliký preventivní potenciál. Některé z těchto sankcí nelze uložit veřejnoprávním právnickým osobám. (Sedláčková, 2011).

2.6.2 Práva trestní odpovědnost zakotvena ve zvláštním zákoně – Rakousko

Rakousko trestní odpovědnost sdružení přijalo do své legislativy zákonem č. 151/2005 Sb. republiky Rakousko s účinností od 1. 1. 2006. Rakousko, stejně jako Česká republika má trestní odpovědnost právnických osob upravenou zvláštním zákonem. Rakousko také dlouhou dobu odolávalo přijetí předmětného zákona, ale vlivem mezinárodních požadavků, a i rostoucího protiprávního jednání právnických osob, nakonec do své legislativy odpovědnost právnických osob zakotvilo. Zákonná úprava Rakouska je rozdělena do tří oddílů: upravující rozsah zákona s vymezením pojmů, odpovědnost sdružení a jejich sankcionování a nakonec řízení proti sdružením. Právní úprava Rakouska se vztahuje na sdružení, kdy jde o pojem širšího významu nežli právnická osoba. Sdruženími se podle rakouského práva rozumí právnické osoby, osobní obchodní společnosti, zapsané výdělečné společnosti a evropská hospodářská zájmová sdružení. V případech právnických osob podléhají trestní odpovědnosti právnické osoby soukromého (kapitálové společnosti, družstva, politické strany a pod...) i veřejného práva (územní celky, nositelé sociálního pojištění, university, ...). Ani v Rakousku není trestně odpovědný stát. Dalšími právnickými osobami nepodléhajícími trestní odpovědnosti právnických osob jsou obce a církve.

Rozsah kriminalizace sdružení v Rakousku je vztažen na všechny trestné činy. Trestným činem dle předmětného zákona je rozuměno jednání ohrožené trestem podle spolkového nebo zemského zákona. Z toho plyne, že odpovědnost je vztažena nejen na trestné činy uvedené v trestním zákoně, ale i ve vedlejších trestních zákonech (např. Vídeňský zákon o ochraně stromů). Účastenství nebo pokus trestného činu jsou považovány taktéž za trestný čin.

Odpovědni za protiprávní jednání podle citovaného zákona v Rakousku mohou být následující subjekty:

- vedoucí funkcionáři – jednatelé, členové představenstva, prokuristé, zplnomocněné osoby jednat za sdružení, členové dozorčích nebo správních rad;
- podřízení - osoby jednající na základě pracovního, vzdělávacího, učebního nebo jiného obdobného poměru.

Trestný čin je spáchán ve prospěch sdružení v případech, kdy z jeho spáchání pro sdružení vplynuly nějaké výhody, prospěch, došlo k obohacení sdružení. Pokud se tak nestalo, anebo byl spáchán proti zájmům sdružení, nepodléhá odpovědnosti podle zákona o odpovědnosti sdružení.

Sankcionování podle Rakouské právní úpravy umožňuje pouze uložení peněžité sankce (pokuty). Přesto i peněžité sankce by měla plnit preventivní funkci. Pokuty se ukládají v denních sazbách. Počty denních sazeb se odvíjejí od závažnosti deliktního jednání a jejich výše od ekonomické situace sdružení. I přesto je třeba u podnikatelů dbát na to, aby udělená pokuta neohrozila jejich hospodářskou existenci. (Jelínek, 2007).

2.6.3 Nepravá trestní odpovědnost právnických osob - Slovensko

Slovensko se rozhodlo jít cestou tzv. nepravé trestní odpovědnosti, ačkoli nejprve počítalo s tím, že v rámci rekodifikace trestního zákoníku dojde k doplnění obecné části o určitá ustanovení a zakotví do své právní úpravy pravou trestní odpovědnost. Trestní odpovědnost se měla pro právnické osoby týkat všech trestných činů, ale nesetkala se tato vize s požadovaným souhlasem a bylo od ní nakonec upuštěno. Rekodifikací trestního práva hmotného i procesního na Slovensku byl přijat nový trestný zákon č. 300/2005 Z. z. ve znení neskorších predpisov a trestný rad č. 301/2005 Z. z., ve znení neskorších predpisov. Dle nového Slovenského trestního zákona se trestného činu může dopustit jen

osoba fyzická a trestní odpovědnost právnických osob po rekodifikaci zákona přijata nebyla a tedy nemůže být právnická osoba trestně odpovědná. (Jelínek, 2007).

Až s přijetím zákona č. 224/2010 Z. z., kterým sa mení a doplňa zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon, v znení neskorších predpisov, a o zmene a doplnení niektorých zákonov, byla do Slovenské legislativy zavedena tzv. kvazitrestní odpovědnost právnických osob. Účinnost předmětného zákona je datována od 1. září 2010. Podle této právní úpravy lze právnické osobě uložit trestně právní sankci (kvazitrestní) a to i přes skutečnost, že trestní odpovědnost právnických osob není v trestním či jiném zákoně upravena. Takto uložené sankce není možno nazývat trestem. Právnické osoby lze sankcionovat ochrannými opatřeními – zabavení peněžité částky nebo zabavení majetku. V případě, že dojde k sankci ve smyslu zabránění majetku, je zahájeno konkurzní řízení dle slovenského trestního řádu. Ochranná opatření lze právnické osobě uložit ne v rámci jejich vlastní odpovědnosti, ale v důsledku odpovědnosti fyzické osoby. Uložením sankce ochranného opatření je výchovným prvkem pro ochranu společnosti. Udělením této sankce je právnická osoba svým způsobem omezena v jednání a pro ni samotnou se jedná o újmu. (Bohuslav, 2013).

Ačkoli se Slovensko vydalo cestou nepravé trestní odpovědnosti, uvedením tohoto institutu do praxe jim přineslo špatnou zkušenost. Tato zkušenost je vedla k rozhodnutí, že po vzoru České republiky, se vydají také cestou pravé trestní odpovědnosti. Od července 2016 bude na Slovensku účinný nový zákon o trestní odpovědnosti právnických osob k jehož schválení došlo v listopadu 2015. (Bulletin PRO BONO).

2.6.4 Správně právní odpovědnost - Německo

Podle Německé právní úpravy nejsou právnické osoby trestně odpovědné. Německo využívá tzv. správně právní (administrativní) odpovědnost. Trestní odpovědnost v Německu je založena na individuální odpovědnosti fyzické osoby. Německý trestní zákoník nezná trestní odpovědnost právnických osob, ale ve správním právu je zahrnut institut jednání za jiného. Tímto institutem je rozšířena trestní odpovědnost osob fyzických za spáchání trestných činů uvedený ve zvláštní části trestního zákona i na osoby, jež požadované vlastnosti nemají a nemohly tedy naplnit zvláštní skutkovou podstatu. Skutková podstata deliktního jednání právnické osoby je stanovena ve správním právu – německým přestupkovým zákonem (Ordnungswidrigkeitengesetz) v § 30.

Německý zákon o přestupcích stanoví, že právnická osoba může být odpovědná za spáchání trestného činu podle správního práva, jestliže její zákonný zástupce či člen statutárního orgánu spáchal trestný čin při výkonu svých pracovních povinností nebo jehož pomocí se chtěla právnická osoba obohatit, pokud mohla právnická osoba spáchání trestného činu zabránit. (Gesetz über). Podle tohoto zákona lze právnickým osobám ukládat pokuty – sankce za deliktní jednání, a ačkoli se jedná o přestupky dle přestupkového zákona, tresty právnických osobám jsou ukládány soudy. Využívání správních sankcí ovšem považovat spíše za preventivní charakter, protože absence možného trestně právního postihu by asi měla za následek mnohem větší míru očernění.

Podle hospodářského trestního zákona (Abführung des Mehresloöses) je možné právnickým osobám odčerpat majetkový prospěch propadnutím věci, zabráním majetkového prospěchu, případně uložit tresty za přestupky v podobě peněžité pokuty. (Jelínek, 2007).

2.6.4.1 Shrnutí shora uvedených trestních odpovědností

Shrnutím všech shora uvedených koncepcí nejde jednoznačně říci, která je ta nejlepší. Každá z nich má své klady, ale také zápory. Hlavním nedostatkem by se mohla jevit minimální efektivita a to zejména z důvodu, že tresty mnohdy nedosahují takové míry, jaké dle zákona lze ukládat.

3 Praktická část

3.1 Cíl práce

Hlavním cílem této práce je zhodnocení účinnosti ZTOPO v praxi, neboť některé otázky zákona jsou do současné doby sporné a při jeho aplikaci v praxi nejednotné.

3.2 Hypotéza

Odhalení skutečnosti, že zavedení trestní odpovědnosti právnických osob do legislativy České republiky bylo a je účinné.

3.3 Metodika

Při hodnocení zavedení trestní odpovědnosti právnických osob do naší legislativy, bylo vycházeno zejména ze statistických údajů. Takto získaná data byla využita k porovnání tzv. komparativní metodou. Jedná se o jednu z nejjednodušších metod k získávání informací a jejich následnému vyhodnocení. Komparace byla provedena tam, kde byl dostatek statistických informací.

V rámci kazuistiky, kterou je možno nazývat případovou studií, došlo k popisu a vyhodnocení konkrétních skutků, které se týkaly trestní odpovědnosti právnických osob, ale také těch, na které se ZTOPO nevztahuje.

3.4 Trestná činnost související s podnikáním právnických osob

V předchozí části práce jsme se dozvěděli o tom, kdy hovoříme o právnické osobě, kdo to vlastně je, jaké je uspořádání ZTOPO a zejména, jak by měl být zákon účelný v praxi. Následně se zaměříme na problematiku ZTOPO po jeho zavedení do praxe.

Pokud hovoříme o trestní odpovědnosti právnických osob, musíme si především uvědomit, kdy se právnická osoba dopouští protiprávního a zejména trestně právního jednání.

3.4.1 Vymezení nejčastěji páchaných trestných činů právnickou osobou

Jak již bylo uvedeno, Česká republika v rámci mezinárodních smluv naplňuje různé závazky v boji s korupcí, organizovaným zločinem či daňovými úniky a jedním z mnoha těchto naplněných závazků je ZTOPO. Ještě před zavedením zákona do naší legislativy bylo zřejmé, v jakých oblastech se právnické osoby nejčastěji svého protiprávního jednání dopouští. To ovšem byl celosvětový problém vedoucí k přijetí takových opatření, která budou schopna tomuto fenoménu nějakým způsobem čelit. Pokud se tedy podíváme na oblasti nejčastěji páchaných trestných činů právnickou osobou, jedná se o dvě zásadní velké skupiny zahrnující hospodářské a majetkové trestné činy. (Vantuch, 2010).

Není jednoduché vždy rozlišit hospodářskou a majetkovou kriminalitu. Obecně však toto lze vysvětlit tak, že majetková kriminalita směřuje vůči majetku jak fyzických, tak právnických osob, kdežto hospodářská kriminalita směřuje proti funkčnosti hospodářského systému. Zvláštním pojmem v oblasti hospodářské kriminality je tzv. finanční kriminalita zaměřena převážně na oblast fungování bankovních institucí, penzijních fondů, dotačních příspěvků, na kapitálový trh apod. (Grivna, 2014).

Pod finanční kriminalitu lze zahrnout trestné činy:

- zpronevěry;
- podvody (úvěrové, pojistné, obecné);
- padělání peněz;
- zkrácení daně;
- neodvedení daně, pojistného na sociálním zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku;

- nedovolená výroba lihu, nepovolená výroba a distribuce tabákových výrobků bez zaplacení daně;
- podílnictví;
- legalizace výnosů z trestné činnosti;
- porušování povinnosti při správě cizího majetku;
- korupce;
- porušení autorských práv;
- poškození životního prostředí (Chmelík, 2005).

Asi by bylo možné jmenovat další trestné činy, které spolu souvisí a jejich páčáním dochází k ohrožení stability státu i obyvatelstva.

Jak hospodářskou, tak majetkovou trestnou činnost lze nazývat souhrnným názvem ekonomická trestná činnost. (Chmelík, 2015).

Do oblasti hospodářské trestné činnosti bývá začleněn trestný čin účast na organizované zločinecké skupině dle § 361 TZ a to tehdy, pokud zločinné spolčení je přímo zaměřeno na hospodářskou trestnou činnost a následnou legalizaci výnosů z této trestné činnosti. (Vantuch, 2010).

Dalšími trestnými činy řazenými do oblasti hospodářské trestné činnosti bývají trestné činy obecně nebezpečné, uvedené v hlavě sedmé zvláštní části TZ. Tyto jsou do této oblasti zařazeny tehdy, když v souvislosti s hospodářskou trestnou činností došlo k obecnému ohrožení obyvatelstva nebo poškození životního prostředí. K tomuto se mohou vztahovat způsobené průmyslové havárie nebo příprava či přeprava nebezpečných látek. (Vantuch, 2010). Ačkoli pod hospodářskou trestnou činností lze zařadit i trestné činy obecného ohrožení, nebyly tyto zařazeny v ZTOPO.

3.4.2 Trestné činy spáchané právníckými osobami od účinnosti ZTOPO

V následující tabulce 1 je zaznamenáno, v kolika případech se právnícké osoby dopustily určitého trestného činu v návaznosti na jednotlivé roky od účinnosti ZTOPO.

U ZTOPO je zákaz tzv. retroaktivity, což znamená, že není možné aplikovat zákon na trestné činy spáchané před jeho účinností. Nebylo tedy možné ani reálné, aby již v prvních dnech od účinnosti ZTOPO docházelo k oznámení o podezření ze spáchání trestných činů právníckou osobou. Z tohoto důvodu není v tabulce zaznamenán rok 2012, ale skutky v tomto roce spáchané jsou obsaženy v roce 2013.

Tabulka 1: Přehled spáchaných trestných činů právníky osobami (Informační servis PČR)

název trestného činu	2013	2014	2015
dotační podvod (§ 212)	1	19	5
zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 240)	24	84	45
kuplířství (§ 189)		2	
legalizace výnosu z trestné činnosti (§ 216, 217)	3	7	4
nedovolené překročení státní hranice (§ 339, 340, 341, 343)		2	
neodvedení daně, pojistného na sociálním zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241)	16	81	87
neoprávněné držení platebního prostředku (§ 234)			1
ohrožení nebo poškození životního prostředí (§ 293, 294)	4		
ostatní hospodářské trestné činy (§ 181, 183, 218)	1		
ostatní kriminální trestné činy (§ 338, 342)		1	4
padělání a pozměňování veřejné listiny (§ 348)		2	
pletichy při veřejné soutěži a dražbě (§ 256, 257)	14	15	30
podílnictví (§ 214, 215)	4	6	
podpora a propagace hnutí směřující proti svobodě (§ 403,404,405)		1	
podvod (§ 209)	19	49	74
pojistný podvod (§ 210)		1	
porušení autorského práva, práv k databázi (§ 270, 271)		9	5
porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží (§ 244)		2	
poškození a zneužití záznamu na nosiči informací (§ 231, 232)		1	
účast na organizované zločinecké skupině (§ 361)		6	169
úplatkářství (§ 331, 332, 333)	2	3	11
úvěrový podvod (§ 211)		9	13
vydírání (§ 175)		1	1
vystavení nepravdivého potvrzení (§ 259, 260)	3	4	66
zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254)	5	17	13

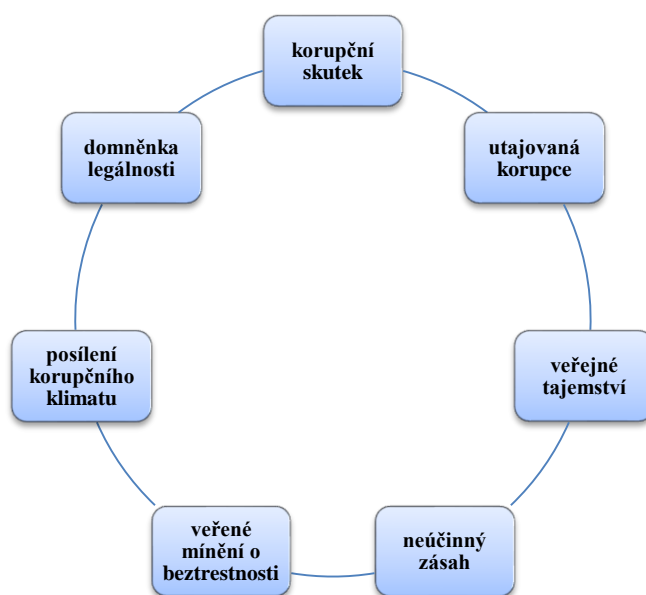
Z tabulky 1 vyplývá, že od účinnosti ZTOPO přibývá trestných činů, za které jsou právníky osoby prověřovány a ve většině případech i následně trestně stíhány. Pokud

vynechám hospodářské a majetkové trestné činy, tak právnické osoby se svého protiprávního jednání dopouští i v oblasti trestných činů proti životnímu prostředí a trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných (úplatkářství). Samozřejmě vycházeno bylo z dat zjistitelných k vedenému trestnímu řízení proti právnickým osobám ve vztahu k účinnosti a rozsahu aplikovatelnosti zákona.

Trestné činy proti životnímu prostředí bezesporu souvisí s ochranou obyvatelstva a je na místě, že jsou zařazeny v ZTOPO. Není přeci možné, aby se právnické osoby dopouštěly bez potrestání trestných činů, které ohrožují nejen životní prostředí, ale samozřejmě samotné životy lidí a jejich majetek.

Jak již bylo uvedeno, korupce je jednou z hrozeb související s ekonomickou kriminalitou, a také proto je součástí Bezpečnostní strategie České republiky 2015. Z tabulky č. 1 vyplývá, že korupčního jednání v podobě přijímání úplatku, podplácení nebo nepřímého podplácení se dopustilo celkem 16 právnických osob. (Informační systém PČR).

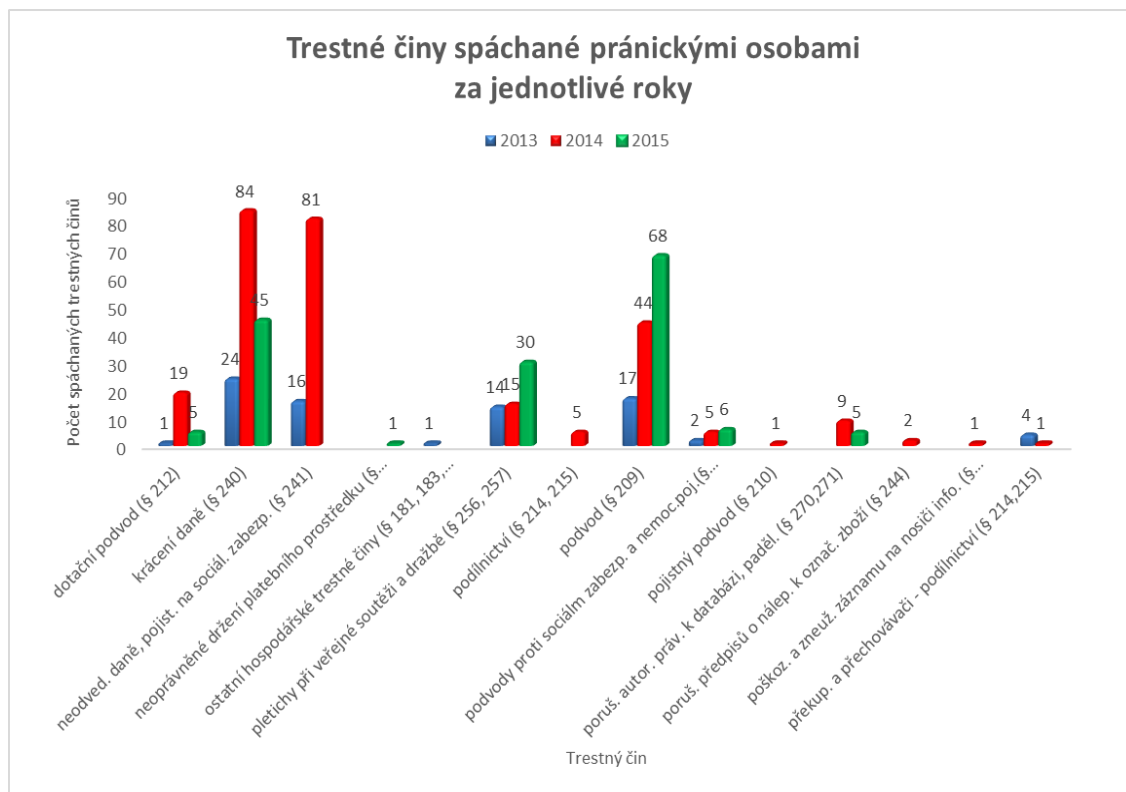
V některých publikacích bývá korupční jednání nazýváno jako „korupční klima“. Daná skupina obyvatel chápe přijímání a poskytování úplatku jako samozřejmost a svým způsobem i legitimnost. Jedná se o jakýsi pomyslný kruh, který je znázorněn na obr. 1.

Obrázek 1: Pomyslný kruh korupčního klimy (Gřivna, 2014).

Mnohé společnosti mají natolik propracovanou finanční strukturu, díky které, v rámci sofistikovaných praktik např. při vedení účetnictví, dokáží skrývat transakce z oblasti korupčního jednání.

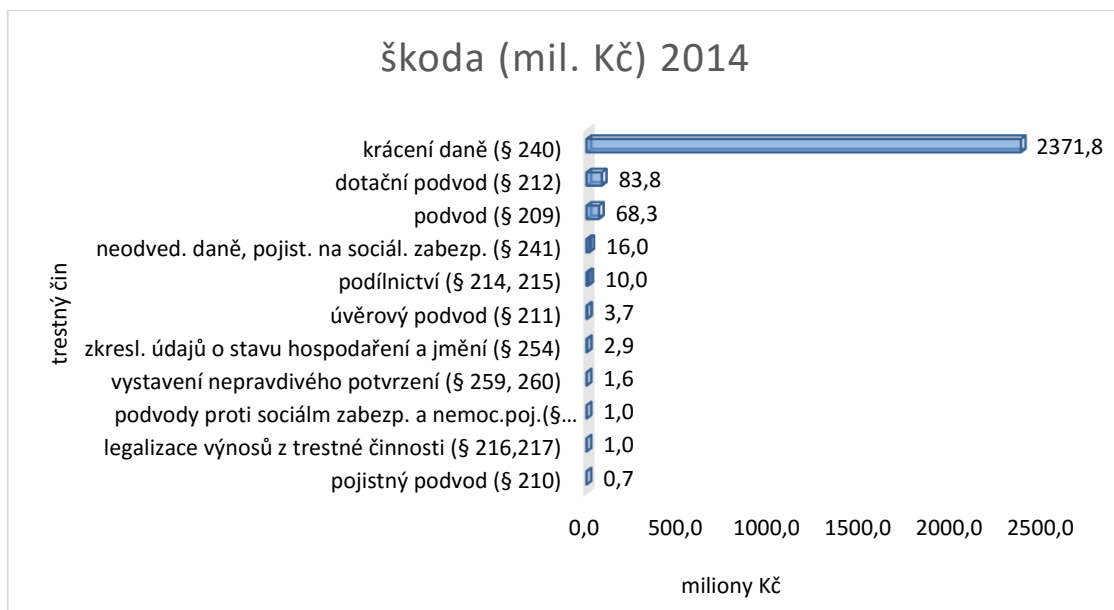
Pokud se blíže podíváme na tabulku 1, tak je z této zcela patrné, jakých trestných činů se od účinnosti ZTOPO nejčastěji dopouštěla právnická osoba. Pro lepší přehlednost jsou v grafu na obrázku 2 znázorněny trestné činy hospodářského a majetkového charakteru.

**Obrázek 2: Graf s přehledem spáchaných trestných činů právnickými osobami za jednotlivé roky
(Informační servis PČR)**

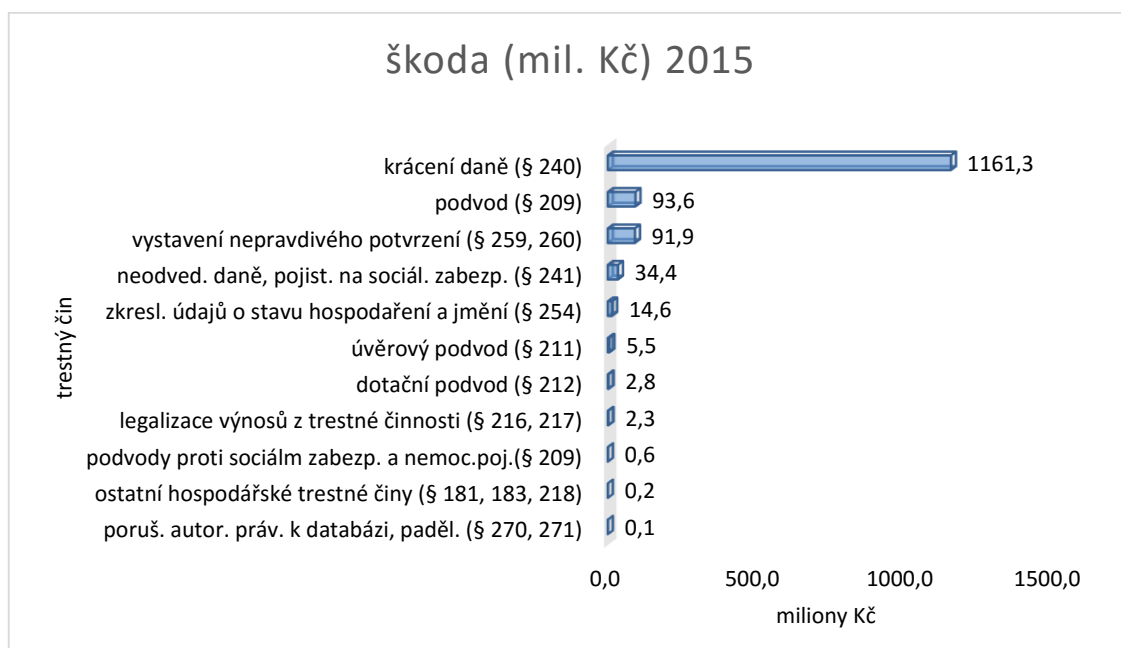
Pokud vezmeme v úvahu nejčastěji zastoupené trestné činy, tak se jedná o zkrácení či neodvedení daně a podvody. Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby je jednoznačně nejčastěji páchaný trestný čin ze strany právnických osob a tímto jednáním dochází i ke způsobení značných škod. Podvody jsou zde zastoupeny ať už obecné, pojistné i dotační. V případech dotačních podvodů jsou poskytovány dotace či subvence, které musí být účelově vynaloženy na daný projekt – např. výstavbu cyklostezky, opravy pozemních komunikací nebo nemocničního zařízení apod., a jejich zneužitím k realizaci plánovaných projektů nedojde. (Informační servis PČR).

Na obrázku 3 a 4 jsou v grafech zaznamenány škody, které byly způsobeny jednáním právnických osob v roce 2014 a v roce 2015. Nejedná se o zanedbatelné částky, protože škody jsou v řádech milionů Kč.

Obrázek 3: Graf znázorňující způsobenou škodu v roce 2014 právníky osobami (Informační servis PČR)

Pokud by se ZTOPO vztahoval na vyšší spektrum trestných činů, zaznamenané škody by byly jistě mnohem vyšší.

Obrázek 4: Graf znázorňující způsobenou škodu v roce 2015 právníky osobami (Informační servis PČR)

Právníkové osoby se značnou měrou dopouští té tzv. ekonomické kriminality. Účelnost ZTOPO je v tomto ohledu na místě, neboť protiprávnímu jednání právníků osob je třeba zamezovat všemi možnými prostředky. Největší podíl na způsobených

škodách mají jednoznačně daňové trestné činy. V tomto ohledu je zřejmé, že se jedná o velmi závažný problém vyžadující značnou pozornost.

Ohledně trestné činnosti podvodného charakteru ze strany právnických osob, je možné jako příklad uvést předváděcí akce, kde jsou již při pozvání na akci lidé uváděni v omyl. Zde se jedná o nekalé praktiky některých právnických osob, kde společnosti prostřednictvím svých obchodních zástupců s příslibem výhodné koupě luxusního zboží, nebo jen občerstvení zdarma, zvou občany na předváděcí akce. Tyto akce jsou povětšinou zacíleny na konkrétní věkovou skupinu, seniory. Lze toto jednání pojmenovat hyenismem, v České republice jsou nazýváni „Šmejdi“, neboť senioři jsou ohroženi svou důvěřivostí, osamělostí, mnohdy i lehkovážností a poté, co je na ně vyvinut nátlak, podepíší pro ně velice nevýhodné smlouvy, díky kterým se následně dostávají do velikých problémů. Povětšinou bývají právnické osoby, organizující tyto akce, potrestány pokutami ze strany České obchodní inspekce (dále jen ČOI). Vzhledem k povaze jejich jednání, které již od počátku naplňuje znaky trestného činu podvodu, bylo by na místě dovozovat i trestnou odpovědnost právnické osoby, která je páchána jménem společnosti ze strany obchodních zástupců.

3.4.3 Trestná činnost související s činností právnických osob, na níž se nevztahuje ZTOPO

Ve shora uvedených řádcích bylo popsáno, jakých trestných činů se běžně dopouštějí právnické osoby a také, jakou osobou se této činnosti mohou dopustit. Podíváme-li se na to celou věc blíže, právnické osoby se prokazatelně svým jednáním dopouští mnohem více protiprávních jednání, ale vzhledem ke skutečnosti, že v ZTOPO byly od jeho účinnosti pouze taxativně vymezené trestné činy, není možné jejich trestní odpovědnost vyvozovat. Při koncepci ZTOPO vycházel zákonodárce z daných mezinárodních smluv, ale již v prvních letech od jeho účinnosti bylo zjištěno, že tato koncepce nebyla úplně správná. Zjištěné nedostatky při aplikaci zákona v praxi vedly zákonodárce k jeho novelizaci a aktuálně byla schválena novela nová, jak již bylo uvedeno.

Právnické osoby se mohou běžně dopouštět trestné činnosti proti životu a zdraví nebo trestných činů obecně ohrožujících. Jedná se o jeden ze zásadních nedostatků ZTOPO, neboť díky absenci trestných činů proti životu a zdraví jsou z trestní odpovědnosti vyloučeny například osoby poskytující zdravotní péči, tedy poskytovatelé

zdravotních služeb, kteří svým jednáním porušují profesní standardy ve zdravotnictví. Dále pak jsou z trestní odpovědnosti vyloučeny právnické osoby podílející se na výrobě potravin nebo lihovin, ačkoli se mohou dopustit trestného činu ohrožování zdraví závadovými potravinami a jinými předměty. Svou, byť jen nedbalostí, mohou způsobit újmy na životech a zdraví osob. Příkladem je možné připomenout si „Kauzu metanol“, která svým rozsahem zasáhla celou Českou republiku. S touto kauzou bezesporu souvisí i již zmiňované trestné činy obecného ohrožení, ale i trestné činy neoprávněné podnikání, porušení práv k ochranné známce a jiným označením, ale také trestné činy zkrácení daně, poplatku a jiné povinné platby. O kauze metanol bude ještě blíže pojednáno.

V souvislosti s uvedeným trestným činem obecné ohrožení, který v určitých případech lze zařadit i mezi hospodářské trestné činy, je možné uvést, že se ho jménem právnické osoby mohou dopustit např. pověření zaměstnanci – stavbyvedoucí, kteří nedodrží stavební postupy, a na základě této skutečnosti pak může dojít k vážným haváriím.

Příkladem může být událost ze září roku 2014 z Havlíčkobrodská. Zde se ve Vilémově zřítil rekonstruovaný most. Tragické následky pádu mostu si vyžádaly životy čtyř osob a další dvě osoby byly zraněny. Ohroženy na životech však byly i další osoby stavby. (Firmy před pádem mostu, 2015).

Pro lepší upřesnění absence určitých trestných činů byly ze statistických údajů ministerstva spravedlnosti, ročenek za roky 2012 – 2014, dohledány údaje o četnosti vedeného trestního stíhání proti fyzickým osobám, které jsou uvedeny v tabulce 2. (Statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti, 2015). Jedná se o následující trestné činy:

- ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty podle ustanovení § 156 TZ;
- ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty z nedbalosti podle ustanovení § § 157 TZ;
- neoprávněné podnikání podle ustanovení § 251 TZ;
- porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle ustanovení § 268 TZ;
- obecné ohrožení podle ustanovení § 272 TZ;
- obecné ohrožení z nedbalosti dle ustanovení § 273 TZ.

Doslovné citace vyjmenovaných trestných činů jsou uvedeny v příloze 5.

Tabulka 2: Přehled vedeného trestního stíhání fyzických osob za vyjmenované trestné činy (Statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti, 2015)

trestné činy v trestním zákoníku	2012	2013	2014
§ 156 TZ	5	30	46
§ 157 TZ	0	18	5
§ 251 TZ	50	50	46
§ 268 TZ	157	135	164
§ 272 TZ	29	19	49
§ 273 TZ	60	96	69

Vybraná data jsou zde účelně vložena, aby bylo zřejmé, že v oblasti uvedených trestných činů je běžně vedeno trestní stíhání fyzických osob. Ze statistik vyplývá, že se nejedná zrovna o pomíjivá čísla a je velice pravděpodobné, že se těchto trestných činů bezesporu dopouští právnické osoby prostřednictvím osob fyzických. Data jsou zaznamenána od účinnosti ZTOPO, ovšem statistické výkazy za rok 2015 nebyly dosud k dispozici.

V předešlém odstavci byla zmíněna jedna z fází trestní řízení – trestní stíhání. V následujících řádcích budu pojednáno o postupu OČTŘ v rámci trestního řízení, ve které budou uvedena úskalí, se kterými se musí vypořádat.

3.5 Postup orgánů činných v trestním řízení při vedení trestního řízení proti právnické osobě

Každý občan nejen České republiky je oprávněn podat trestní oznámení, pokud se dozví nebo má podezření, že došlo či dochází k páchání trestného činu. V případě, že se rozhodne, podat trestní oznámení, může takto učinit různými způsoby a na různých institucích, které jsou oprávněny trestní oznámení přijmout. Mezi nejzákladnější patří policejní orgány a okresní státní zastupitelství, ve výjimečných případech pak státní zastupitelství a soudy vyššího stupně. Po přijetí trestního oznámení, ze kterého musí být patrné, čeho se toto oznámení týká, kterému OČTŘ je určeno, dochází k posouzení, zda se jedná či nejedná o trestný čin.

Trestní oznámení lze podat různými způsoby. Asi nejčastějším způsobem dochází k podání trestního oznámení osobně ústním podáním do protokolu nebo písemně. Trestní oznámení musí obsahovat skutečnosti nasvědčující spáchání trestného činu. (Trestní oznámení, 2015).

3.5.1 Přijetí trestního oznámení či jiného podnětu k prověření

Přijetím trestního oznámení jsou OČTŘ povinné prověřit všechny skutečnosti, které trestním oznámení obsahuje. Policejní orgán postupuje podle ustanovení § 158 odst. 1 TŘ nebo může postupovat podle zákona o Policii České republiky č. 273/2008 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Takto je policejní orgán oprávněn postupovat do chvíle, nežli zjistí, že byl opravdu trestný čin spáchán. Poté je povinen neprodleně zahájit úkony trestního řízení dle § 158 odst. 3 TŘ. V zahájení úkonů trestního řízení je popsán skutek, kterého se měla určitá osoba dopustit svým protiprávním jednáním. V popisu by měly být popsány všechny dosud zjištěné skutkové okolnosti včetně právní kvalifikace, která je důležitá i pro určení věcné příslušnosti a to nejen policejního orgánu, ale i státního zastupitelství, protože zahájením úkonů v trestním řízení dochází k doзору nad všemi dalšími úkony v trestném řízení ze strany příslušného státního zastupitelství. Dozorující státní zástupce dohlíží na zákonnost postupu policejního orgánu, rozhoduje o případných stížnostech a je oprávněn policejnímu orgánu ukládat pokyny k postupu v prověřované věci. Zahájením úkonů v trestním řízení je policejní orgán vázán lhůtou k prověřování, kterou je určeno, do kdy je povinen prověřování skončit. Pokud to ve stanovené lhůtě nestihne, zdůvodní toto dozorujícímu státnímu zástupci. (Sbírka výkladových stanovisek, 2011).

V rámci prověřování policejní orgán prověřuje všechny skutečnosti nasvědčující spáchání trestného činu. Za právníckou osobu činí úkony v přípravném řízení statutární orgán společnosti, zaměstnanec pověřený k těmto úkonům, prokurista a další osoby, které jsou dle ZTOPO oprávněni za společnost jednat. Blíže bylo o tomto pojednáno na začátku této kapitoly. V případech, kdy prověřováním dojde policejní orgán k závěrům, že nedošlo ke spáchání trestného činu, věc odloží dle příslušného ustanovení TŘ.

Pokud ovšem prověřováním policejní orgán dospěje k závěrům, že došlo ke spáchání trestného činu a že jej spáchala konkrétní osoba, vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání dle § 160 TŘ zahájí policejní orgán trestní stíhání právnické osoby.

Po zahájení trestního stíhání již hovoříme o vyšetřování trestné činnosti. (zákon č. 141/1961 Sb.). Zahájení trestního stíhání nemusí být od počátku vedeno na fyzickou i právnickou osobu. Lze vydat usnesení o zahájení trestního stíhání pouze na fyzickou osobu a následně může být trestní stíhání rozšířeno na další osoby, pokud vyšetřováním vyjdou najevo nové skutečnosti, které opravňují k jeho zahájení.

Je třeba se pozastavit nad otázkou efektivnosti trestního řízení v případech, kdy se jedná o společnost, která nedisponuje žádným majetkem – tzv. prázdná schránka. V našem TŘ je zakotven princip legality, kterým je dána povinnost pro státního zástupce, není-li zákonem stanoveno jinak, stíhat všechny trestné činy, o kterých se dozvěděl. Tímto se dostáváme k problému, který se jeví jako zásadní a tím jsou právě prázdné schránky. (Venegoni, 2015). V tomto ohledu je zřejmé, že trestní stíhání takovéto právnické osoby je zcela neefektivní a svým způsobem se jedná pouze o formální trestní stíhání, aby nedošlo k porušení zákona. Ve většině případech se jedná o společnost, která je založena na osobu tzv. bílého koně, nemá žádný majetek a není tedy možné využít zajišťovacích institutů podle TŘ. Navíc v průběhu trestního řízení je třeba pro takto stíhanou právnickou osobu ustanovit opatrovníka. Náklady s tímto trestním stíháním jsou poté účtovány státu, které si po vynesení rozsudku může stát vymáhat. Ovšem z koho a jak, když právnická osoba nic nemá?

Naproti principu legality stojí princip oportunity, podle kterého by nebyl státní zástupce povinen stíhat všechny trestné činy z důvodu jejich neúčelnosti. Tato možnost by ve vztahu k právnickým osobám měla být v trestním řádu zakotvena a to z důvodu shora uvedeným. (Zpěvák, 2015).

3.5.2 Vyšetřování trestné činnosti právnických osob

Procesní ustanovení ohledně zahájeného trestního stíhání proti právnické osobě je upraveno v ustanoveních § 30 – 41 ZTOPO.

Usnesením dle § 160 TŘ o zahájení trestního stíhání se právnická osoba stává obviněnou. Ve většině případech je trestní stíhání zahájeno na osobu fyzickou s odpovědností k právnické osobě a na osobu právnickou. Faktické spáchání trestného činu právnickou osobou vyžaduje spáchání tohoto činu osobou fyzickou, neboť sama o sobě právnická osoba trestný čin spáchat nemůže. Jedná se tedy o společné řízení, ale odpovědnost právnické a fyzické osoby jsou posuzována nezávisle.

Usnesení o zahájení trestního stíhání je povinnost doručit právnické osobě, proti které je trestní stíhání vedeno, konkrétně oprávněné osobě za právnickou osobu jednající. Zahájením trestního stíhání je zabráněno přeměně či zrušení trestně stíhané právnické osoby, pokud ze strany příslušného OČTŘ není vysloven s tímto souhlas. (Jelínek, 2013).

Pokud je ve věci obviněna osoba fyzická jednající za společnost (např. jednatel společnosti), není oprávněna v téže věci činit úkony v řízení za společnost. Je proto podle ustanovení § 34 ZTOPO vyzvána, ke zvolení si zmocněnce k zastupování a v případech, kdy si zmocněnce nezvolí, je jí soudem ustanoven opatrovník. Osobu opatrovníka lze právnické osobě ustanovit pouze s jejím souhlasem. Po ustanovení opatrovníka je tomuto doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání a následně jsou s ním činěny úkony v postavení obviněné právnické osoby. (Fenyk, 2012). Ustanoveného opatrovníka je otázkou diskutovatelnou. Když je ustanoven opatrovník, jedná se o osobu, která neví o obviněné právnické osobě ani její činnosti žádné skutečnosti, pouze ty, které jsou jí kladeny za vinu, a se kterými byla seznámena převzetím usnesení o zahájení trestního stíhání. Další informace má možnost získat v případě žádosti o nahlédnutí do spisového materiálu u policejního orgánu, ve veřejně dostupných rejstřících, případně poté, co kontaktuje obviněnou fyzickou osobu jednající za společnost. Opatrovník je následně vyslechnut jako obviněná právnická osoba, ale většinou k věci nevypovídá, neboť nezná problematiku společnosti, jak již bylo uvedeno. Opatrovníci jsou ustanoveni z řad advokátů příslušným soudem a náklady za tuto činnost jsou přičítány státu.

V praxi je usnesení o zahájení trestního stíhání rozděleno na dva výrokové odstavce, kde v prvním jsou uvedeny náležitosti ohledně jednání osoby fyzické, a ve druhém je popsáno jednání osoby právnické. (Venegoni, 2015). V tomto ohledu není nikde v ZTOPO stanoveno, jakou má mít usnesení o zahájení trestního stíhání proti právnické osobě formu a zpočátku docházelo k jeho špatné formulaci tím, že skutky týkající se fyzické i právnické osoby byly popsány v jednom výrokovém odstavci.

Po zahájení trestního stíhání proti právnické osobě je policejní orgán dle § 30 ZTOPO povinen o této skutečnosti informovat:

- příslušný orgán veřejné moci pověřeného vedením obchodního rejstřík nebo jiného zákonem určeného rejstřík, registru nebo evidence;
- orgán udělující licenci nebo povolení k činnosti předmětné právnické osobě;
- orgán odpovědný za dozor nad právnickou osobou. (Forejt, 2012).

Pokud se podíváme na statistické údaje týkající se trestního řízení vedeného proti právnickým osobám, zjistíme, že za roky od účinnosti ZTOPO bylo vedeno trestní řízení celkem v 628 případech. Protože ne vždy je zahájeno trestní stíhání, použijeme název trestní řízení. (Informační servis PČR).

Z tabulky 3 vyplývá, že od účinnosti ZTOPO narůstá podíl trestního řízení vedeného proti právnickým osobám.

Tabulka 3: Vedené trestní řízení proti právnickým osobám (Informační servis PČR)

posuzované roky	2013	2014	2015
§ 158/3 TŘ	118	219	291

Po provedení všech procesních úkonů, se shromážděním potřebných písemností prokazující trestní odpovědnost právnické osoby, dojde ze strany policejního orgánu k návrhu na podání obžaloby směřované na příslušné státní zastupitelství. (zákon č. 141/1961 Sb.).

Tabulka 4: Ukončení trestního řízení ve věcech vedených proti právnickým osobám (Informační servis PČR)

ukončení trestního řízení	2013	2014	2015
návrh státního zástupce ve zkráceném přípravném řízení na podmíněný odklad § 179g1 TŘ		5	
odloženo dle § 159a/1,5 TŘ	3		5
odloženo dle § 159a/2,3 TŘ - mimo amnestii	5	2	5
odloženo st. zástupcem 159a/4 TŘ okolnostmi podle § 172/2c TŘ	1		
postoupeno podle § 171/1 TŘ - přestupek		5	
předání věci státnímu zástupci - postih cizince v domovském státě			2
převzetí věci od jiného útvaru policie ke společnému šetření	2	3	
ukončeno návrhem na podání obžaloby dle § 166/3 TŘ	20	92	160
ukončeno návrhem na podmíněný zastavení trestního stíhání dle § 307,309 TŘ	3	3	4
ukončeno s návrhem na podání obžaloby v řízení proti mladistvému	2		
ukončeno zprávou o výsledku zkráceného přípravného řízení dle § 179c TŘ	8	33	7
vyloučení pachatele ze společného řízení		3	
zastaveno podle § 172/1d(mimo amnestii), e, f, 2a, b, c TŘ	1	2	5
celkem	45	148	188

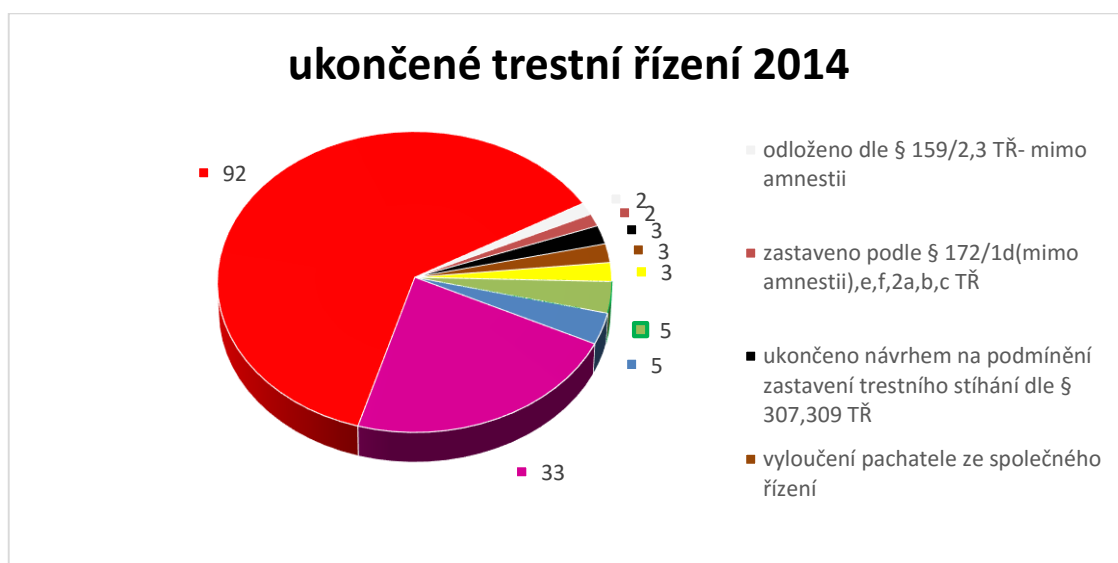
V tabulce 4 je zachyceno, jakým způsobem za jednotlivé roky došlo k ukončení trestního řízení proti právnickým osobám.

Pro lepší přehlednost je podrobně ukončení trestního řízení vykresleno za každý jednotlivý rok od účinnosti ZTOPO v následujících grafech.

Obrázek 5: Graf s ukončením trestního řízení v roce 2013 (Informační servis PČR)

Z obrázku 5 vyplývá, že v roce 2013 bylo trestní stíhání, vedené proti právnickým osobám, ukončeno nejčastěji návrhem na podání obžaloby dle § 166 TŘ. Celkem v roce 2013 bylo skončeno 45 trestních stíhání vedených proti právnické osobě, ačkoli jich bylo zahájeno 118. Zbývající část, celkem 73 skutků, bylo převedeno do následujícího roku 2014.

Obrázek 6: Graf s ukončením trestního řízení v roce 2014 (Informační servis PČR)

I v roce 2014 převažuje nejvíce ukončení trestního stíhání proti právnické osobě návrhem na podání obžaloby dle § 166 TŘ. Dalším nezastupitelným institutem, který byl v roce 2014 využitý celkem ve 33 případech, je skončení trestního řízení zprávou o výsledku zkráceného přípravného řízení dle § 179c TŘ. Tento institut je preferován zejména z důvodu efektivity a rychlosti vedeného trestního řízení nejen ve vztahu k právnickým osobám, neboť takto vedené trestní řízení musí být skončeno do 14 dnů od zahájení úkonů v trestním řízení dle § 158 odst. 3 TŘ s možností prodloužení lhůty o 10 dnů. Pokud v této zákonné lhůtě není trestní řízení skončeno, přechází do vyšetřování. Ve zkráceném přípravném řízení lze vést pouze trestní řízení o přečinech, kde trestní sazba nepřesahuje hranici 5 let. (zákon č. 141/1961 Sb.).

Obrázek 7: Graf s ukončením trestního řízení v roce 2015 (Informační servis PČR)

V roce 2015 bylo vedeno celkem 292 trestních řízení proti právnickým osobám a z tohoto bylo ukončeno návrhem na podání obžaloby celkem 160 skutků. Oproti roku 2013 se jedná o velký nárůst, neboť tehdy bylo takto skončeno pouze 20 trestních stíhání, ovšem nesmíme opominout skutečnost, že ne všechna zahájená trestní stíhání nebo vedená prověřování jsou ukončena v roce, kdy skutek byl oznámen. (Informační servis PČR).

V každém z posuzovaných let je zastoupeno i ukončení trestního stíhání s návrhem na podmíněné zastavení trestního stíhání dle § 307 TŘ. V těchto případech se obvinění k celé věci v plném rozsahu doznali, svého jednání litovali a nahradili celou způsobenou škodu, nebo s poškozenými uzavřeli splátkový kalendář, případně učinila jiná vhodná opatření k její náhradě. (zákon č. 141/1961 Sb.).

Nutno podotknout, že trestní řízení není možné skončit, dokud nejsou shromážděny všechny potřebné písemnosti prokazující vinu či nevinu trestně stíhaných osob. Pokud však policejní orgán uzná vyšetřování za skončené, umožní obviněnému, jeho obhájci, opatrovníkovi či zmocněnci a poškozeným seznámení se se spisovým materiálem.

V případech, kdy policejní orgán dojde k závěrům, že se prověřovaná osoba, ať již fyzická nebo právnická, nedopustila trestného činu, věc odloží dle ustanovení § 159a TŘ. Z grafů za jednotlivé roky je zřejmé, že k tomuto došlo jen v minimálních případech.

Nárůst návrhů na podání obžaloby na právnickou osobu adresovaných na státní zastupitelství rok od roku roste. Pokud státní zástupce, vykonávající dozor nad vyšetřovanou věcí, nedojde k závěrům, že je třeba ve věci činit další důkazní kroky a s návrhem na podání obžaloby se ztotožní, podá obžalobu k příslušnému soudu. (zákon č. 141/1961 Sb.)

3.5.3 Trestní řízení vedené proti právnické osobě před soudem

V Českém právním řádu pouze soud je oprávněn jednat o vině a trestu, jak je stanoveno v Listině základních práv a svobod ve článku 40. (Listina základních práv a svobod). Ani v případě trestní odpovědnosti právnických osob tomu není jinak.

Poté, co je k soudu podána obžaloba, dojde k nařízení hlavního líčení před soudem. Postup ohledně výslechu obžalovaných je uveden v § 37 ZTOPO. Podle tohoto ustanovení, pokud je ve věci obžalována jak fyzická, tak právnická osoba, je při hlavním líčení a veřejném zasedání prvotně vyslýchána osoba fyzická a poté teprve zástupce osoby právnické. I v případě závěrečných řečí je stanoven postup, kde je nejprve umožněno přednést ji státnímu zástupci, poškozeným a zúčastněným osobám. Poté má možnost přednést svou závěrečnou řeč obhájce obviněné právnické osoby, následně zástupce právnické osoby, obhájce obviněné fyzické osoby a nakonec obviněný. (zákon č. 418/2011 Sb.), ale není toto jejich povinnost, ale právo.

V případě obviněné osoby fyzické a zástupce osoby právnické mají tyto stejná práva, avšak v projednávané věci je velký rozdíl mezi jejich výpověďmi. Obviněný je více subjektivní, ovšem osoba zástupce právnické osoby spíše reprodukuje stanoviska orgánů společnosti k celému obvinění. Právě výslech zástupce právnické osoby

je považován před soudem jako nejpodstatnější důkazní prostředek. Z výsledku by mělo být zjištěno stanovisko k obvinění a případně zjištěny všechny relevantní informace související s objasněním celé věci. (Fenyk, 2012).

Při ukládání trestu, jehož účelem by měla být zejména ochrana společnosti a zabránění možného dalšího páchaní trestné činnosti, by měla být brána zřetel i na zájmy společenské a třetích osob. V oblasti trestání právnických osob se jedná o případné dopady na zaměstnance, věřitele nebo další zúčastněné osoby.

Z údajů, které byly uvedeny v předešlém oddíle bylo zjištěno, v kolika trestních řízeních došlo k podání návrhu na podání obžaloby, případně zaslání zprávy o výsledku zkráceného přípravného řízení, anebo dalších rozhodnutí. Z doložené zprávy od Ministerstva spravedlnosti, která je přílohou 2, byly zjištěny údaje týkající se meritorních rozhodnutí, tedy konečných rozhodnutí soudů, ve věci právnických osob. Tyto údaje jsou zaznamenány v tabulce 5. Z této tabulky nám vyplývá, že rozhodnutí soudů nejčastěji končí pravomocným odsouzením – rozsudkem, přesto však i v některých případech došlo k zastavení trestního stíhání nebo ke zproštění obžaloby. V roce 2015 se již mezi rozhodnutími promítají i osvědčení se o podmíněném zastavení trestního stíhání, na základě předchozích rozhodnutí státního zástupce. (Statistika Ministerstva spravedlnosti, 2016).

Tabulka 5: Přehled meritorních rozhodnutí soudů ve věci právnických osob

(Statistika Ministerstva spravedlnosti 2016).

meritorní rozhodnutí ve věci	2013	2014	2015
osvědčení se o podmíněném zastavení			3
rozsudek	2	15	49
trestní příkaz	1	7	24
zastavení	1		6
zproštění	1	7	17
celkem	5	29	99

3.5.3.1 Zánik trestní odpovědnosti

Tak jako v TZ ve vztahu k fyzickým osobám, i ZTOPO pamatuje na možný zánik trestní odpovědnosti. K zániku trestní odpovědnosti právnické osoby dochází tehdy, jestliže dobrovolně upustí od protiprávního jednání, odstraní jeho následky, nebo učiní včasné oznámení OČTŘ. Toto ustanovení je vztaženo na všechny trestné činy obsažené v ZTOPO s výjimkou případů majících znaky korupčního jednání. Oproti tomu TZ umožňuje uplatnění účinné lítosti v mnohem užším vymezení a to u trestných činů vyjmenovaných v § 33 TZ. Další možností, kdy může dojít k zániku trestní odpovědnosti je promlčení, které je upraveno v ustanovení § 12 a jež se omezuje na odkaz v § 34 TZ. Ustanovení § 34 TZ se tedy v obdobném rozsahu použije i na jednání právnické osoby s výjimkou týkajících se trestného činu teroristického útoku podle § 311 TZ. Na tento trestný čin se promlčení nevztahuje s poukázáním na § 13 ZTOPO.

Z běžné praxe, ale i z teorie, je další možností, zániku trestní odpovědnosti, milost prezidenta republiky.

3.5.4 Tresty a ochranná opatření

ZTOPO by neměl smysl, pokud by pro právnické osoby nevyplývaly následné trestní sankce. Přiměřenost ukládání trestu je stanovena ustanovením § 14 ZTOPO. V § 14 ZTOPO je stanoveno, na co má soud přihlížet při ukládání trestu a ochranných opatření právnické osobě. Vždy by mělo být ze strany soudu přihlédnuto k povaze a závažnosti trestné činnosti právnické osoby, ale také k jejím majetkovým poměrům a dosavadní její činnosti. Je nutno přihlédnout i k výkonu právnické osoby, zejména v případech, kdy se jedná o strategickou činnost ve veřejném zájmu s těžko nahraditelným významem pro národní hospodářství, obranu či bezpečnost. V tomto ohledu se může jednat o kritickou infrastrukturu, kterou se rozumí výrobní i nevýrobní systémy a služby, jejichž nefunkčnost by měla závažný dopad na ekonomiku, veřejnou správu a zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva. (Kritická infrastruktura, 2015).

Významným vodítkem při ukládání trestu soudem, je jednání právnické osoby po spáchání trestného činu. Soud v tomto ohledu přihlíží na skutečnosti, které navazovaly po spáchání trestného činu, zda se právnická osoba snažila nahradit způsobenou škodu, odstranit následky svého jednání apod., nebo naopak celé své protiprávní jednání popírala. Dále je vhodné přihlédnout na možné důsledky pro strany třetích osob, kterými

mohou být nejen poškození nebo věřitelé, ale také zaměstnanci a akcionáři. (Fenyk, 2012).

Právnícké osobě lze udělit pouze takové tresty a ochranná opatření, které jsou definovány v ustanovení § 15 ZTOPO. Podrobně jsou pak tresty definovány v jednotlivých ustanoveních § 16 - § 23 ZTOPO.

Tresty, které mohou být uloženy právnícké osobě, jsou:

- **zrušení právnícké osoby** – jedná se o nejpřísnější trest, který může být právnícké osobě uložen. Tento trest je ukládán zejména v případech, kdy je právnícká osoba založena za účelem páchaní trestné činnosti, svým protiprávním jednáním se podílí na organizovaném zločinu a jakákoli jiná opatření by byla neúčinná. Právní mocí rozsudku vstupuje společnost do likvidace, a je tedy samozřejmé, že sídlo odsouzené právnícké osoby musí být v České republice;
- **propadnutí majetku** – tento trest je ukládán právnícké osobě za spáchání zvláště závažného zločinu, při kterém svým protiprávním jednáním získala nebo se pokusila pro sebe nebo jiného získat majetkový prospěch. Tento trest je přímo závislý na předcházejícím nezákonném zisku. V případě uložení tohoto trestu je možné, že dojde k propadnutí části nebo celého majetku právnícké osoby, který pak připadá státu;
- **peněžitý trest** – jeden z nejčastějších druhů trestu, avšak nesmí být uložení tohoto trestu k neprospěchu práv poškozeného. Z pohledu spáchání trestného činu se jedná jak o úmyslné, tak o nedbalostní trestné činy;
- **propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty** – smyslem je odčerpání nástrojů a výnosů z trestné činnosti, kterými by mělo být zabráněno v páchaní další trestné činnosti;
- **zákaz činnosti** – jedná se o specifický trest, jehož uložení je zamezeno právnícké osobě pokračovat v její činnosti, které právnícká osoba vykonává na základě zvláštního povolení nebo licence. Uložení tohoto trestu dojde k zamezení případného pokračování ve shodné trestné činnosti a tento trest lze udělit až na dobu 20 let;
- **zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži** – uložení tohoto trestu dojde k omezení činnosti právnícké osoby, ale jen v případech, když se právnícká osoba protiprávního jednání dopouštěla v souvislosti s uzavíráním veřejných zakázek, koncesního řízení nebo veřejných soutěží, čímž byly

ohroženy celospolečenské zájmy. Tento zákaz je možné udělit také v rozsahu 1 – 20 let;

- **zákaz přijímání dotací a subvencí** – i v tomto případě je tento trest ukládám právnické osobě v případech, pokud ona sama svým protiprávním jednáním spáchala trestný čin v oblasti získání, podání, vyřízení nebo poskytnutí dotace;
- **uveřejnění rozsudku** – tímto trestem je veřejnost upozorněna na protiprávní jednání právnické osoby a to obzvláště tehdy, kdy je to vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu vhodné pro ochranu bezpečnosti lidí, majetku a jiných společenských hodnot. Jedná se o nový druh trestu, který dosud nebyl v Českém právním řádu zakotven. (Fenyk, 2012).

Ochranným opatřením se rozumí zabránění věci, jehož účelem je preventivní opatření. Jsou ukládána právnické osobě již v průběhu šetření pro ověření její odpovědnosti za účelem zajištění účinnosti sankcí. (Venegoni, 2015).

Tresty nebo ochranná opatření je možné právnické osobě uložit samostatně nebo kumulativně, přičemž je výslovně uvedeno v § 15 odst. 3 ZTOPO, že nelze uložit peněžité trest vedle trestu propadnutí majetku. Je to z důvodu, že by tímto nebylo možné dosáhnout sledovaného výsledku, protože se tyto dva tresty navzájem vylučují. (Fenyk, 2012).

3.5.4.1 Nejčastěji ukládané trestní sankce právnickým osobám

Mezi nejčastější tresty ukládané právnickým osobám patří bezesporu trest peněžité a jeho výše se pohybovala od 10.000,- Kč do 1 mil. Kč. Dalším nejvíce uplatňovaným trestem byl trest zákaz činnosti udělený v rozsahu 1 rok až 10 let. Za těmito tresty následují tresty uveřejnění rozsudku a i nejpřísnější trest možný udělit právnické osobě, trest zrušení právnické osoby. (Pohled na sankcionování, 2015).

K uložení trestu zrušení právnické osoby by mělo dojít tehdy, pokud bude jednoznačně prokázáno, že jde o účelově založenou společnost z důvodu páchaní trestné činnosti. Pokud ovšem soud shledá objektivní důvody ke zrušení právnické osoby, není smysl, aby společnost déle existovala a měla možnost pod svou hlavičkou páchat další trestnou činnost. V případech, ve kterých došlo ke zrušení právnické osoby, se jednalo o tresty za trestný čin krácení daně, poplatku a jiné povinné platby podle § 240 TZ a dále pak za trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254

TZ. Ani jedna z odsouzených společností nedisponovala žádným majetkem a tedy peněžitý trest by byl zjevně neúčelný. (Veřejná evidence, 2015).

Tabulka 6: Přehled udělených trestních sankcí (Statistika Ministerstva spravedlnosti, 2016)

druhy udělených trestů	2013	2014	2015
peněžitý trest	1	9	22
peněžitý trest + uveřejnění rozsudku		3	
upuštěno od potrestání			2
uveřejnění rozsudku	2	3	14
zákaz činnosti		5	20
zákaz činnosti + uveřejnění rozsudku			1
zákaz činnosti + zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty			2
zrušení právnické osoby		2	5

Z poskytnuté zprávy od ministerstva spravedlnosti, která je přílohou 2, byly zjištěny informace o udělených trestních sankcích. Tyto jsou zaznamenány v tabulce 6. (Statistika Ministerstva spravedlnosti, 2016). Zde je vidět, že nejčastějšími sankcemi jsou peněžité tresty a zákazy činnosti.

3.5.5 Rejstřík trestů právnických osob

Zavedením trestní odpovědnosti právnických byl dán právní základ k tomu, aby došlo k rozšíření evidence v oblasti rejstříku trestů. Od účinnosti ZTOPO začal Rejstřík trestů vydávat nejen výpisy z evidence odsouzených osob fyzických, ale také odsouzených osob právnických.

O výpis z rejstříku trestů právnické osoby si může zažádat jak fyzická, tak právnická osoba. Informace o odsouzených právnických osobách jsou k dispozici na webových stránkách Justice.cz, přičemž zde se jedná pouze o informativní charakter výpisu. Ačkoli rejstřík trestů právnických osob byl zaveden s účinností ZTOPO od 1. 1. 2012, o jeho opravdovém spuštění lze hovořit až zápisem první pravomocně odsouzené právnické osoby dne 12. 6. 2013, jak také vyplývá ze zprávy z Rejstříku trestů, která je přílohou 4.

Rejstřík trestů právnických osob umožňuje každému občanu ověřit si podle identifikačního čísla (IČ) věrohodnost konkrétní právnické osoby. Informace z tohoto rejstříku mohou sloužit občanům i společnostem k obezřetnosti před pravomocně odsouzenými právnickými osobami a díky těmto informacím nemusí následně docházet k případným škodám. Vzor výpisu z rejstříku trestů právnické osoby je uveden v příloze 3. (Informace k veřejné evidenci)

Ze zprávy z Rejstříku trestů, která je přílohou 4 a byla doložena na základě žádosti o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, dále vyplývá, že ke dni 14. 3. 2016 bylo v Rejstříku trestů evidováno celkem 92 odsouzených právnických osob. Tabulka 7 uvádí počty vydaných dokumentů na základě přijatých žádostí. Je patrné, že výpisy či opisy z rejstříku trestů právnických osob jsou běžným požadavkem a každoročně jsou jich vydány desetitisíce.

Tabulka 7: Přehled vydaných dokumentů z rejstříku trestů právnických osob (Rejstřík trestů, 2016)

počet výstupních dokumentů z evidence právnických osob	2012	2013	2014	2015	2016
opis pro orgány veřejné moci	72	82	372	509	127
výpis pro orgány veřejné moci	9635	26973	42370	48192	5779
výpis pro fyzické osoby	12364	23628	23828	23256	4816
celkem	22072	50693	66570	71959	10722

V tabulce 7 je rok 2016 zaznamenán pouze k datu 14. 3. 2016, kdy byla vyřízena podaná žádost. (Rejstřík trestů, 2016).

3.6 Problematika trestního řízení v praxi

Pro lepší přiblížení problematiky vedení trestního řízení proti právnickým osobám, si upřesníme toto rozborem konkrétních případů. Jednalo se o protiprávní jednání statutárních orgánů právnické osoby, díky němuž došlo ke způsobení značných škod. Protože dosud nebylo ani v jedné věci soudem pravomocně rozhodnuto, nejsou uváděny žádná jména zainteresovaných fyzických či právnických osob.

3.6.1 Neodvedení daně ze strany právnické osoby

Jak bylo uvedeno, jednou z nejčastějších činností, které se právnické osoby dopouští, je neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle ustanovení § 241 TZ.

V případě, který si uvedeme, se jednalo o právnickou osobu, společnost AB a.s., jejíž předseda představenstva BB za ni úmyslně nesplnil zákonnou povinnost vyplývající z ustanovení zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmu ve znění pozdějších předpisů, z ustanovení zákona č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a z ustanovení zákona č. 592/1992 Sb. o pojistném na všeobecném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Ačkoli společnost disponovala dostatečnými finančními prostředky, v období od roku 2011 do roku 2014 tyto povinné platby odváděny nebyly. Tímto jednáním došlo ke způsobení škody České republice v zastoupení Finančního úřadu a Okresní správy sociálního zabezpečení, a dále pak příslušným zdravotním pojišťovnám. Důvod uvedení tohoto případu je, že se jedná o svým skutečnost, kde právnická osoba takto jednala ještě před účinností ZTOPO, protože svou zákonnou povinnost si neplnila již od roku 2011.

Postup OČTŘ byl takový, že po shromáždění všech důkazních prostředků došlo k zahájení trestního stíhání. Ve věci byl obviněn předseda představenstva BB ze spáchání uvedeného trestného činu a to za celé předmětné období. Ve vztahu k právnické osobě bylo trestní stíhání zahájeno až ode dne 1. 1. 2012, tedy od dne účinnosti ZTOPO. Poté, co bylo zahájeno trestní stíhání předsedy představenstva BB a společnosti AB, měl obviněný BB, jakožto statutární orgán společnosti, oprávnění zvolit si zmocněnce, který bude jednat za obviněnou právnickou osobu. V tomto případě obviněný BB měl v úmyslu si zmocněnce zvolit, ovšem po oslovení advokátů se setkal s odmítavým přístupem. Oslovení advokáti neměli zájem zastupovat obviněnou právnickou osobu z důvodu, že institut trestní odpovědnosti právnických osob je pro ně něco nového, s čímž nemají praxi. Z uvedeného důvodu bylo třeba právnické osobě ustanovit opatrovníka.

3.6.2 Podvodné jednání společnosti

Dalším vhodným přiblížením vedeného trestního řízení proti právnické osobě je skutek založen na podvodném jednání jednatele XY společnosti YZ s.r.o..

Jednalo se o právnickou osobu, společnost YZ s.r.o., která nabízela klientům výrobu a montáž plastových oken a na tuto činnost předem inkasovala nemalé zálohy, údajně na nákup materiálu. Společnost již od počátku neměla v úmyslu dostát svým závazkům a podvodně získané finanční prostředky, které dosahovaly řády statisíců korun, použil jednatel XY pro svou vlastní potřebu.

Policejní orgán po provedeném prověřování a shromáždění všech důkazů v předmětné věci zahájil dne 23. 12. 2014 trestní stíhání proti fyzické i proti právnické osobě, kterým byly osoby obviněny ze spáchání zločinu podvodu. V této prověřované věci policejní orgán popsal skutek do jednoho výrokového odstavce, a tedy že nepopsal skutky zvlášť na fyzickou a právnickou osobu. Takto popsaným skutkem se měly obviněné subjekty, jednatel XY a společnost YZ, obohatit tím, že vylákaly od zákazníků finanční částky bez toho, že by vyvinuly jakoukoli činnost dostát svým závazkům, naopak ještě stále získávaly další klienty, od kterých nadále inkasovaly finanční prostředky, ačkoli si byly vědomi skutečnosti, že nemají dostatečné množství prostředků na výrobu zakázek. Společnost neměla uzavřené ani případné smlouvy se subdodavateli a od počátku si byla vědoma nemožnosti dostát svým závazkům. Poté, co bylo zahájeno trestní stíhání jak fyzické, tak právnické osoby, došlo ke všem následným procesním úkonům, včetně ustanovení obhájce obviněné osobě fyzické a opatrovníka pro obviněnou právnickou osobu. V závěru vyšetřování bylo umožněno seznámení obviněných a všech poškozených osob se spisovým materiálem. Pak byl na státní zastupitelství podán návrh na podání obžaloby.

Státní zástupce se ztotožnil se závěry policejního orgánu, vypracoval obžalobu a tuto následně podal k soudu k dalšímu projednání. Soud přezkoumal podanou obžalobu z hlediska zákonných požadavků a dospěl k závěru, že řízení je zatíženo takovou vadou, kterou nelze odstranit v řízení před soudem. Jednalo se o zákonnost v oblasti zahájeného trestního stíhání s tím, že takovou to vadu lze odstranit pouze v přípravném řízení a vrátil spis zpět státnímu zástupci. Státní zástupce vykonávající dozor nad zákonností trestního řízení v předmětné věci se rozhodl spisový materiál rozdělit. Protože ve výroku vydaného usnesení o zahájení trestního stíhání byl dostatečně správně popsán skutek týkající se osoby fyzické – jednatele XY, podal na něho k soudu obžalobu. Naopak věc týkající se osoby právnické vrátil zpět policejnímu orgánu k nápravě a k odstranění zjištěných chyb a nedostatků.

Soud shledal nedostatky ve výroku usnesení o zahájení trestního stíhání s tím, že usnesení musí obsahovat dva výrokové odstavce a to z důvodu, aby nebylo možné popis skutku, z něhož je osoba obviněna, zaměnit s jiným na základě zákonného požadavku nezaměnitelnosti. Ačkoli ve věci došlo k obvinění dvou subjektů, výrok v předmětném usnesení byl popsán tak, jako by se jednalo o spolupachatele, tedy osoby, které se společným jednáním dopouštěli páchání trestné činnosti. Takto zvolený postup však nebylo možné akceptovat, neboť v předmětné věci se jednalo o dva zcela odlišné subjekty, které se ve své podstatě dopustily i zcela odlišných skutků.

Pokud se tedy blíže podíváme na problematiku aplikace ZTOPO v praxi, tak na tomto příkladu jsme si ukázali na skutečnost, že nesprávnou aplikací zákona v praxi dochází k problémům a průtahům v trestní věci. Je zde patrné, že nejen policejní orgán, ale i státní zástupce, si vyložili zákon shodně, a z uvedeného důvodu došlo k podání obžaloby až k soudu. Teprve soud shledal chyby v průběhu vyšetřování trestné činnosti. Ve svém odůvodnění k vrácení spisového materiálu se soud opíral zejména o Zvláštní zprávu Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 7 NZN 604/2014, která hovoří o poznacích z aplikace ZTOPO. Z této Zvláštní zprávy Nejvyššího státního zastupitelství vyplývá, že správným a zákonným postupem je již v přípravném řízení rozlišovat trestní odpovědnost fyzické a právnické osoby a při zahájení trestního stíhání je nekombinovat. (Zvláštní zpráva NSZ, 2015). V předmětné věci došlo k zahájení trestního stíhání dne 23. 12. 2014, tedy 6 dní poté, co byla vydána Zvláštní zpráva Nejvyššího státního zastupitelství. Policejní orgán postupoval podle zákonné úpravy ZTOPO, ve kterém ovšem nebylo nikde stanoveno, jakou formu musí mít výroková část usnesení o zahájení trestního stíhání.

Pokud zhodnotíme oba uvedené případy, tak ani jedna z uvedených společností nedisponovala žádným majetkem, a nebylo proto možné zde uplatnit zajišťovací instituty podle TŘ. Jednáním obviněných došlo ke značným škodám na majetku poškozených, (Státu, fyzických osob, zdravotních pojišťoven), ale pravděpodobnost, že jim budou jejich finanční prostředky vráceny zpět, je velice nepravděpodobná. Nejsme ovšem v pozici, kdy můžeme tuto věc řádně posoudit, od tohoto jsou v našem právním státě pouze soudy.

3.6.3 Kauza metanol

Asi jedna z největších kauz, která se ve značné míře dostala do podvědomí občanů, je tzv. kauza metanol. Lze o ní hovořit jako o mimořádné události, neboť při této kauze došlo k úmrtí mnoha občanů České republiky a další občané byli poškozeni na zdraví a nesou si doživotní následky. Kauza metanol zasáhla napříč celou Českou republiku a nevyhýbala se mužům, ženám ani osobám mladistvým. Svým rozsahem se jednalo o jednu z největších tragédií, která si vyžádala velké množství obětí. Ano, je na místě hovořit o tragédii, neboť lidská chamtivost doslova zabíjela nevinné lidi.

Vysvětlíme si souvislosti zainteresovaných osob v této kauze a zejména jejich přímou souvislost a propojenost s právníckými osobami. Na základě těchto informací pak dojdeme k závěru, že níže uvedené trestné činy měly být od počátku součástí ZTOPO.

- ohrožování zdraví závadovými potravinami a jinými předměty podle ustanovení § 156 TZ;
- ohrožování zdraví závadovými potravinami a jinými předměty z nedbalosti podle ustanovení § 157 TZ;
- neoprávněné podnikání dle ustanovení § 251 TZ;
- porušení práv k ochranné známce a jiným označení dle § 268 TZ;
- obecné ohrožení podle ustanovení § 272 TZ;
- obecné ohrožení z nedbalosti podle ustanovení § 273 TZ.

Metanолоvá kauza je datována na září roku 2012 a přímo souvisela s výrobou a následným prodejem levnějšího lihu. Osoby považované za hlavní aktéry této kauzy, byly většinou jednatelé společností. Ti pod hlavičkou své společnosti jedovatý líh, který nejprve namíchali v poměru 1:1, dále distribuovali, a to i přesto, že si od počátku museli být vědomi skutečnosti, že se jedná o látku, které může být životu závadná a nelze ji použít k výrobě alkoholu. Jedovatá směs obsahovala 50 % metylalkoholu a 50 % etylalkoholu. Jedním a asi i hlavním důvodem této jejich činnosti bylo ušetřit na platbě daní a rychle zbohatnout.

Pro lepší zdůvodnění absence uvedených trestných činů, věnujme se blíže jejich subjektivní stránce a to ve vztahu k předmětné kauze metanol a i k ZTOPO.

Podíváme-li se na skutkovou podstatu trestného činu **ohrožování závadovými potravinami a jinými předměty**, který přímo souvisí s kauzou metanol, je zde objektem zejména ochrana lidského zdraví před požitím potravin nebo předmětů, které by po požití měly na lidský organismus neblahý vliv. Mezi takovéto závadové potraviny lze počítat i lihovinu, kterou se v předmětné kauze stal již zmiňovaný toxický alkohol. V ustanovení tohoto trestného činu se dále hovoří i o tom, že osoba má na prodej, vyrobí, opatří sobě nebo jinému potraviny nebo jiné předměty, jejichž požití nebo užití k obvyklému účelu je nebezpečné lidskému zdraví. Z pohledu metanolové kauzy zde byly zastoupeny všechny tyto pojmy. Jedni vyrobili, následně prodávali, a opatrovali pro sebe či jiné závadový alkohol. U tohoto trestného činu není vyžadována soustavnost, a tedy postačí, aby se takového jednání dopustila osoba pouze jedenkrát. Již od počátku si měly být zainteresované osoby vědomi skutečnosti, že se jedná o nelegální zdroj lihovin, které mohou být zdraví škodlivé. Všechny toxický líh, který se dostal do oběhu, nebyl řádně označen nálepkami k označení zboží pro daňové účely a byl prodáván za podstatně nižší cenu, nežli se běžně na trhu prodává. Nebyly tedy dodrženy běžné postupy a kontrolní mechanismy zabráňující právě těmto škodám. Tímto se dostáváme k dalšímu trestnému činu a tedy, **porušení práv k ochranné známce a jiným označením**. Zde je objektem trestného činu zájem na ochraně práv na označení podnikatelů a jejich výrobků a služeb a tím i zájem na ochraně řádného průběhu hospodářské soutěže. Jednáním některých osob v kauze metanol, tak došlo k zásahu do práv majitelů zneužitých ochranných známek.

Další podstatný trestný čin je obecné ohrožení, který patří do skupiny trestných činů obecně ohrožujících. Jsou možné dvě formy spáchání tohoto trestného činu, a to jak úmyslná, tak nedbalostní forma. K pojmu obecného nebezpečí je třeba pohlížet jako na stav, při němž hrozí značná porucha srovnatelná s výbuchem, požárem, povodněmi, a se kterými je spjato vážné ohrožení života a zdraví osob. Není třeba, aby bylo bezprostředně ohroženo nejméně sedm osob, ale osoby mohou být ohroženy v souvislém a časově krátkém intervalu. Uvedením jedovatého alkoholu do oběhu došlo v krátkém časovém intervalu k ohrožení nepočítaného množství občanů. Pokud se podíváme na množství namíchané jedovaté směsi, tak podle státního zástupce Romana Kafky, by s ní bylo možno usmrtit až 158 tisíc lidí. (Spis kauzy Metyl, 2014). Pro bližší představu by se množství možných usmrcených lidí dalo přirovnat k městu Plzeň, která má přibližně 170 tisíc obyvatel, a tedy je přibližně nejbližší k uvedenému počtu lidí. Již toto srovnání

je alarmující a je zcela na místě přemýšlet nad tím, zda osoby, které uvedly takové množství smrtící směsi do oběhu, jsou zcela normální.

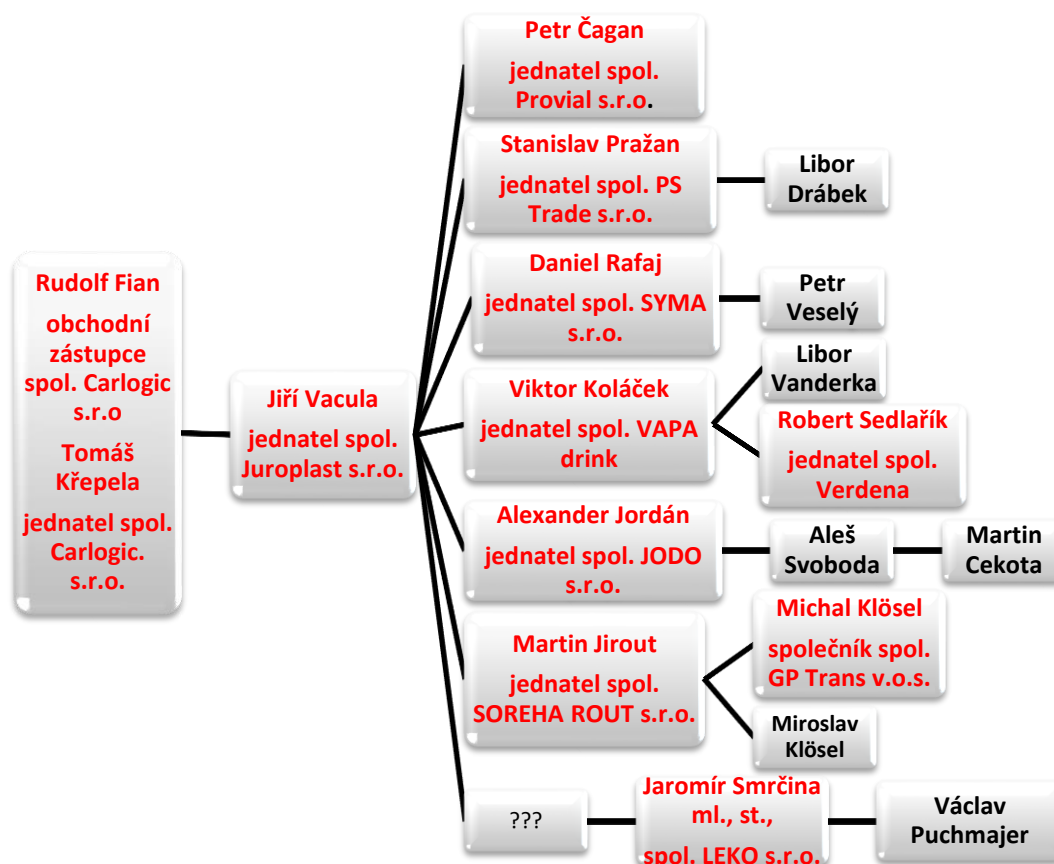
V metanolové kauze byli nejprve někteří aktéři obviněni z nedbalostní formy trestného činu obecného ohrožení, ale s přibývajícemi oběťmi a poškozenými byl skutek překvalifikován na formu úmyslnou. V tomto trestném činu je objektem ochrana života nebo zdraví osob, přičemž k naplnění skutkové podstaty postačuje jen ohrožení a není tedy třeba, aby došlo k bezprostřednímu porušení tohoto zájmu. Další částí skutkové podstaty je objektivní stránka, kterou je v tomto případě jednání samotného pachatele, jehož počínáním došlo ve značné míře k obecnému ohrožení a tím i ke ztížení odvrácení tohoto ohrožení. Ve vztahu k metanolové kauze, jednatel společnosti na výrobu kosmetiky Tomáš Křepela, opatřil v roce 2012 celkem 5 tisíc litrů metanolu, kterou následně smíchal s etanolem na celkové množství 10 tisíc litrů směsi, tedy v poměru 1 : 1. Na této činnosti se podílel společně s Rudolfem Fianem, jakožto obchodním zástupcem Křepelovi firmy Carlogic. Nařazením metanolu ve stejném poměru s etanolem sledovali anulování negativních účinků. Z tohoto je zřejmé, že si byli od počátku vědomi negativních účinků metanolu. Takto získanou směs prodali dále osobě Jiří Vacula, jednatele společnosti Juroplast s.r.o.. Tento poté, jakožto hlavní distributor, prodával smrtící směs dalším osobám. Ve většině případech se jednalo o další společnosti, například spol. VAPA Drink s jednatelem Viktorem Koláčkem, který měl jedovatý alkohol opatřen známými etiketami Likérka Drak, kde byl jednatelem Pavel Čaniga. (kdo je kdo, 2015).

Dalším z chybějících trestných činů v ZTOPO je trestný čin neoprávněné podnikání, který je jedním z trestných činů hospodářských, přesněji proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou. V předmětné kauze byla za tento trestný čin trestně stíhána jen jedna osoba, Aleš Svoboda, který do oběhu uváděl různé druhy neokolkovaných alkoholických nápojů, které nejprve vyrobil právě ze závadné směsi. (aktéři metanolové kauzy, 2016).

Pokud se blíže podíváme na skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného podnikání, tak objektem jsou zde společenské vztahy související s podnikáním v tržní ekonomice. Účelem je zajištění rovnosti subjektů především na trhu výrobků a služeb. S tímto souvisí, ačkoli nepřímo, ochrana dalších zájmů, jakými jsou ochrana před zdravotně závadným nebo nebezpečným zbožím. Pachatelem této trestné činnosti může

být v podstatě každá osoba, která provozuje soustavně určitou činnost, na níž nemá potřebné povolení. V tomto ohledu je třeba úmyslného zavinění a činnost je provozována ve větším rozsahu. Osoba podnikatele je definována v § 2 NOZ. Pokud by tedy právnická osoba provozovala podnikatelskou činnost, na kterou by neměla potřebné oprávnění, měla by být za toto i trestně odpovědná.

Na obrázku 8 je zaznamenána hierarchie nejvíce zainteresovaných osob. Jedná se o řetězec osob od výrobců jedovatého lihu, přes distributory a následné výrobce jedovatého alkoholu. Z obrázku je patrné, že hlavní zainteresované osoby jednaly pod hlavičkou společností. Většinou se jednalo o jednatele, obchodní zástupce nebo společníky. Pro lepší přehlednost jsou právnické osoby zapsány červeně. Celá cesta smrtící směsi je vyobrazena v příloze 5. Lidská chamtivost zapříčinila, že se smrtící směs v podobě alkoholu dostala až ke spotřebě nevinným lidem. Hlavní aktéři si byli od počátku vědomi skutečnosti, že takto naředěná směs je zdraví škodlivá a není tedy možné ji použít k výrobě alkoholu. Přesto k tomuto došlo, neboť vidina snadného zisku byla pro ně lákavější. (soud ztrestal metanolové zabijáky, 2014).

Obrázek 8: Schéma tzv. metanolové chobotnice (aktéři metanolové kauzy, 2016)

Bližším poukázáním na metanolovou kauzu jsme si vysvětlili důvody, že uvedené trestné činy by neměly chybět v ZTOPO. Fyzické osoby pod hlavičkou svých společností nakupovaly líh, který následně prodávaly, ale již jako jedovatou směs ohrožující značné množství občanů. Svým jednáním nejen ohrožovaly životy lidí, ale také se vyhýbaly platbě daně, jež je jejich zákonnou povinností. Všechny osoby vědomě a s úmyslem snadného zisku porušovaly zákony a tím vystavily širokou veřejnost nebezpečí.

Jak jsme si uvedli, kauza metanol zasáhla celou republiku a nevyhnula se ani Kladensku. V roce 2013 zde došlo k otravě jedné osoby, která naštěstí tuto otravu přežila bez závažných doživotních následků. Ve druhém případě se však jednalo o mnohem těžší otravu a tehdy došlo po několika dnech k úmrtí poškozené osoby. Ani v jednom případě se nepodařilo zjistit zdroj – distributora závadného alkoholu, který poškozeným osobám alkohol prodal.

Dalším případ, který byl na Kladensku projednáván, byl koncem roku 2015. I tehdy došlo po několika dnech k úmrtí poškozené osoby a ani v tomto případě nebyl zjištěn zdroj, který poškozenému podal závadný alkohol. Toto však už je otázkou další, a tedy, že po třech letech od vypuknutí metanolové kauzy se opět objevil závadný alkohol, který zabíjel. Je možná jen otázkou času, kdy začne docházet k dalším úmrtím, neboť se nepodařilo zajistit všechny závadný alkohol – lze toto považovat za skrytou hrozbu.

V případě ukládání trestů, pokud by se jednalo o trestní odpovědnost právnické osoby, tak v takových to případech by bylo na místě, mimo jiného, uveřejnění rozsudku.

Metanolová kauza měla být jakési vysvětlení důvodů, proč uvedené trestné činy neměly chybět v ZTOPO. Se závadnými potravinami se však můžeme setkat i jindy a nemusí se jednat jen o alkohol. Vždyť každou chvíli z médií slyšíme, že v potravinách bylo zjištěné značné množství nějaké látky, které je zdraví škodlivé. Výrobci, distributoři a všechny takto zainteresované právnické osoby by si měly být vědomy, že by pro ně byl možný trestně právní postih.

4 Diskuze

Ochrana obyvatelstva je jednou z priorit každého státu a měla by být samozřejmostí i pro jednotlivce. Právě bezpečnost obyvatel spojená s novými a novými hrozbami je touto prioritou, a vede k přijímání takových opatření, která budou vhodná jejich eliminace. K jednomu z takových opatření bezesporu patří i přijetí ZTOPO do České legislativy.

Právnícké osoby se nemalou měrou podílí na ochraně obyvatelstva, nejen ve vztahu ke svým zaměstnancům, ale k obyvatelstvu celkem. Česká republika měla na základě mezinárodních požadavků za povinnost zavést odpovědnost právnických osob do svého právního systému. Jednalo se o velice diskutované téma a i z tohoto důvodu k tomuto kroku dospěla Česká republika až jako poslední stát Evropské unie. Všechny mezinárodní požadavky, které tuto povinnost požadovaly, byly postaveny na možných hrozbách, které byly zjištěny a jako hrozby vyhodnoceny. V rámci mezinárodní bezpečnosti je třeba zjištěné hrozby minimalizovat, a proti těmto aktivně bojovat. Když tedy Česká republika zavedla odpovědnost právnických osob do své legislativy, rozhodla se jí cestou tzv. pravé trestní odpovědnosti. Byl přijat ZTOPO, který sebou přináší i určitá rizika, kterými jsou taxativně vyjmenované trestné činy.

Zavedení trestní odpovědnosti do naší legislativy mělo od počátku celou řadu příznivců, ale i odpůrců. Odborná literatura nám předkládala mnoho argumentů pro, ale i proti zavedení trestní odpovědnosti právnických osob.

Důvodová zpráva k zákonu o trestní odpovědnosti právnických osob předkládala důvody pro a proti. Nečastějšími hlasy pro zavedení trestní odpovědnosti právnických osob je jejich sílí reálná moc. Právnícké osoby jsou a v podstatě vždy byly nedílnou součástí chodu státu, a je tedy zřejmé, že samotná odpovědnost fyzických osob byla již nedostačující. Právě právnické osoby se značným způsobem podílejí na fungování ekonomiky a funkčnosti státu. Nebylo možné pozapomínat ani na možnost, kdy fyzická osoba pod identitou právnické osoby, zastírá svá protiprávní jednání. Jedním z nejdůležitějších argumentů byla ochrana životního prostředí, protože jsou to ony právnické osoby, které se nejvíce podílí na jeho znečišťování.

Nejčastějším důvodem proti zavedení trestní odpovědnosti právnických osob, byla jejich subjektivita, která je pouhou fikcí, jejich nezpůsobilost jednání, ale také možná kriminalizace podnikání. Jedním z těch, co byli proti zavedení trestní odpovědnosti

právnických osob, byl i tehdejší prezident České republiky Václav Klaus, který v listopadu 2011 vetoval vládní návrh ZTOPO. Zákon podle Václava Klause popíral vazby mezi pachatelem a trestem se snahou alibisticky potrestat viníky s tím, že trestné činnosti se může dopustit pouze konkrétní člověk, nikoli instituce. Zákon by umožnil potrestání nevinných a nikoli hlavních viníků.

Osobně s názorem bývalého prezidenta nesouhlasím a naopak zastávám stanovisko, že zavedení trestní odpovědnosti právnických osob bylo správné rozhodnutí. Právníkové osoby jsou mnohdy zapojeny do trestné činnosti i díky možné, dovolují si říci, toleranci nezákonného jednání. Myslím tím umožnění protiprávního jednání díky absenci účinných mechanismů, které by tomuto počínání mohly předcházet. Zavedení ZTOPO do české legislativy lze nazvat jakousi prevencí pro občany i společnosti, vyšší ochranou společenských zájmů, neboť společnosti jsou schopny efektivněji přemýšlet o možných ekonomických dopadech na ně samotné. Pokud by se vědomě dopouštěly protiprávního jednání, podstoupení takového rizika by pro ně bylo velice riskantní. Je tedy v jejich samotném zájmu odhalit možné rizikové faktory, které mohou mít různou podobu: zaměstnance, společníka, obchodního partnera, zastaralé technologie, apod..

Trestní odpovědnost právnických osob se stále více dostává do podvědomí občanů. Jak již bylo uvedeno, zavedení ZTOPO do legislativy České republiky byla správná volba a to zejména pokud se jedná o zvolení jít cestou tzv. pravé trestní odpovědnosti. Zákon je v současné době nedílnou součástí právního systému a je důležité, aby jeho aplikace v praxi byla účinná. S tím souvisí jeho správné, efektivní využitím nedoprovázené zbytečnými problémy. Zavedením trestní odpovědnosti právnických osob došlo k výrazným změnám pro náš právní systém, které ovšem nejsou na škodu. Pro právníkové i fyzické osoby se trestní odpovědnost právnických osob stala zcela novou právní úpravou, neboť až do té chvíle, nežli došlo k jejímu schválení, nebyl trestní postih právníkové osoby v České republice možný, pomínou-li uložení pokut v případě správních deliktů. Ano, byly a jsou zde názory, že by měly být právníkové osoby trestány v rámci správního práva, ale vzhledem k závažnosti některých protiprávních jednání, kterých se právníkové osoby dopouští, by byl takovýto postih neadekvátní.

ZTOPO od počátku doprovázely jeho nedokonalosti a problémy s jeho aplikací. Díky tomuto byl již v březnu 2013 podán návrh legislativních změn. K jeho novelizaci došlo v červenci 2014 společně s TZ a TR. Ani tato novela však nepřinesla tížené změny. Stále vládlo podvědomí, že zákon obsahuje určité nedokonalosti. V září téhož roku byl

ze strany Ministerstva spravedlnosti předložen nový návrh novely zákona. Tento návrh je podstatně zásadnější a to zejména v oblasti výčtu trestných činů. Podle této novely se již zákon nebude vztahovat na taxativně vymezený výčet trestných činů, ale naopak bude vztažen na všechny trestné činy kromě těch, které jsou v zákoně vymezeny. Novela zákona byla dne 27. 4. 2016 schválena senátem, ale s pozměňovacími návrhy ještě vrácena zpět poslanecké sněmovně.

Přijetí ZTOPO by se mohlo považovat svým způsobem i o jakousi výzvu pro OČTŘ, neboť s jeho účinností bylo a je umožněno účinněji postihovat protiprávní jednání právnických osob. Právnické osoby za účelem zisku nedodržují právní normy a díky tomuto pak dochází ke vzniku nemalých škod a to jak pro stát, tak i pro občany samotné.

Cílem této diplomové práce bylo přiblížení problematiky trestní odpovědnosti právnických osob se zhodnocením postupů OČTŘ při jeho aplikaci v praxi.

Porovnáním statistických dat za jednotlivé roky od účinnosti zákona bylo zjištěno, že v prvních letech nedocházelo v takovém rozsahu k jeho aplikaci. Je to logickým výsledkem, neboť zavedení trestní odpovědnosti právnických osob bylo zcela novou právní úpravou se zákazem retroaktivity, tedy nemožností trestního postihu právnické osoby před účinností zákona. S plynoucími roky přibývalo vedení trestních řízení proti právnických osobám, které bylo ze strany policejního orgánu ukončeno v největší míře návrhem na podání obžaloby. Nebyl však vynechán ani institut zkráceného přípravného řízení nebo podmíněného zastavení trestního stíhání, o kterém rozhodoval státní zástupce. Pokud se státní zástupce ztotožnil s návrhem na podání obžaloby, došlo z jeho strany k jejímu vypracování. V největší míře byly zastoupeny obžaloby za spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociálním zabezpečení a podobné povinné platby, ale také za trestné činy podvodu. Podvody zde byly zastoupeny různého charakteru, obecné, dotační, pojistné i úvěrové. Ze zjištěných dat je zřejmé, že právnické osoby se nejvíce dopouští svého protiprávního jednání právě v oblasti krácení daní, což byla jedna z avizovaných hrozeb a tedy důvod k zavedení odpovědnosti právnických osob. Právě statistická data nám přinesla výsledky, popírající pesimistické prognózy, předpovídající neuplatnění ZTOPO v praxi. Bližším porovnáním se zkušenostmi s trestní odpovědností právnických osob na Slovensku, jsme na tom o poznání lépe. Slovensko se v září 2010 rozhodlo jít cestou tzv. nepravé trestní odpovědnosti, podle které je možné uložit právnické osobě ochranné

opatření, pokud dojde k prokázání jejího protiprávního jednání v závislosti na činnosti právnické osoby. Od účinnosti předmětného zákona do konce roku 2012, tam však nedošlo k potrestání žádné právnické osoby. (Štatistická ročenka, 2013). Snad i z tohoto důvodu byl v roce 2015 projednán a přijat na Slovensku nový návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osob s účinností od 1. července 2016. Slovensko se přijetím tohoto zákona vydá, po vzoru České republiky, cestou pravé trestní odpovědnosti pro právnické osoby. (Bulletin PRO BONO).

Statistické údaje Ministerstva spravodlnosti, ohledně meritorních rozhodnutí, ve věci obžalovaných právnických osob, nám potvrzují skutečnost, že již rok a půl po účinnosti ZTOPO, padla první pravomocná rozhodnutí. Následující roky již zaznamenaly evidentní nárůst, díky kterému je v současné době již 92 pravomocně odsouzených právnických osob. V návaznosti na zavedení trestní odpovědnosti právnických osob byl rozšířen i Rejstřík trestů. V této veřejně dostupné evidenci je umožněno každé osobě, právnické či fyzické, ověřit si bezúhonnost konkrétní právnické osoby. Lze tím předcházet uzavírání nežádoucích smluv s nedůvěryhodnou právnickou osobou.

Zhodnocením všech uvedených zjištěných dat je zřejmé, že obavy doprovázející zavedení trestní odpovědnosti právnických osob do naší legislativy, byly nedůvodné. Samotná praxe přináší OČTŘ stále větší povědomí o jeho správné aplikaci a uplatnění. Čísla, která byla dosud zaznamenána, jsou jen známkou toho, že se právnické osoby trestné činnosti dopouští značnou měrou. Důsledné potírání jejich protiprávního jednání by však mělo začít časem vést k tomu, že se tato čísla začnou snižovat. Tím bude naplněn i preventivní účinek ZTOPO.

V diplomové práci jsem se zaměřila mimo jiné i na skutečnosti, jakým způsobem by měl být ZTOPO v praxi aplikován. Teprve při samotném trestním řízení se OČTŘ dostávají do situací, kde není jednotná shoda a dochází tak k problémům. Není možné tyto nedostatky nevnímat, ale naopak je třeba na ně upozornit. Tyto nastalé problémy mají za důsledek průtahy v trestním řízení s nutností např. opakovat určité úkony. Ačkoli k ZTOPO existují nezbytné jeho výklady, je přirozené každé osobě, si byť i sebelepší, výklad vyložit trochu jinak, a proto poté dochází k problémům. Tento problém nenastává jen u ZTOPO, ale u všech zákonů. Chyba v rozhodnutí pak není jen na straně policejního

orgánu, který prověřování provádí a jako první činí rozhodnutí, ale chybné rozhodnutí může být i ze strany dalších OČTŘ.

Po prvních letech aplikace zákona v praxi se jedním z nejzásadnějších problémů jeví rozsah kriminalizace. Všechna státní zastupitelství v republice upozorňovala na absenci určitých trestných činů, kterých se často dopouští právnické osoby, ale není možné pro ně vyvozovat trestní odpovědnost. Je to nejzásadnější problém ZTOPO, tak jak je v současné době účinný. Je pravda, že zákonodárce vycházel při vymezení trestných činů zejména z mezinárodních smluv a stanovisek, které byly považovány za nejpodstatnější ochranu finančních zájmů České republiky, případně ochrany životního prostředí. Samotná praxe ukázala, že tento rozsah kriminalizace je nedostatečný. Prof. Jelínek ve svém vyjádření k rozsahu kriminalizace jednání právnických osob v roce 2014 považoval za zjevný nedostatek nezařazení žádného z trestných činů proti životu a zdraví. Poukázal na první návrh zákona z roku 2004, kde bylo obsaženo celkem 10 skutkových podstat trestných činů proti životu a zdraví. Shodují se s názorem prof. Jelínka, a tak jak jsem ve své práci popsala na příkladu kauzy metanol, právnické osoby svým jednáním mohou poškozovat nejen finanční zájmy státu, ale také životy a majetek občanů. Právě absence trestných činů proti životu a zdraví byla jedním z největším nedostatků ZTOPO.

Aktuální novela ZTOPO, počítá s rozsahem kriminalizace na všechny trestné činy, mimo taxativně vymezených, tedy s tzv. generální trestní odpovědnosti právnických osob. Jak vyplývá ze zvláštní zprávy Nejvyššího státního zastupitelství, před předložením novely zákona došlo k vyjádření Odboru závažné hospodářské finanční kriminality, který navrhoval rozšíření výčtu trestných činů, případně změnu radikálnější, zavedením uvedené generální trestní odpovědnosti právnických osob. Státní zastupitelství byla návrhu zavedením generální trestní odpovědnosti, s omezením na taxativní výčet trestných činů, za které nebude možné právnickou osobu stíhat, v celku pozitivně nakloněna. Došlo jen k určitým doporučením odstranit z negativního výčtu ještě některé trestné činy, mezi nimiž byl i trestný čin účast na sebevraždě. Souhlasím se stanoviskem státních zastupitelství, ale v novele zákona uvedený trestný čin patří mezi ty, za níž není možné vyvozovat u právnické osoby trestní odpovědnost. Možná se to zdá být nesmyslné, ale důvody jsou následující. Pokud se na toto podíváme z trochu jiného pohledu, např. stran poskytovatelů zdravotních služeb, zdravotníků, tak ti mohou mnohdy svým jednáním porušovat profesní standardy ve zdravotnictví. Nejednou byly u nás

zaznamenány případy provedené euthanasie, které náš právní systém nepřipouští a lze je považovat za formu asistované sebevraždy.

S přijetím generální trestní odpovědnosti právnických osob však se vyjádřil i prof. Jelínek, který ji odmítal s tím, že budou mít OČTŘ potřebu stíhat všechny trestné činy, na něž se bude zákon vztahovat, a nebudou podrobně zkoumat otázku, zda se jednání opravdu mohla dopustit právnická osoba. Tento postup ovšem by odporoval principu subsidiarity trestní represe. V neposlední řadě pak dojde k zahlcení soudů.

Rozšíření kriminalizace trestní odpovědnosti právnických osob bylo nevyhnutelné. Osobně se přikláním více názorům státních zastupitelství, tedy k současnému znění novely ZTOPO. V zákoně by však mohla generální trestní odpovědnost být doplněna o dovětek: „připouští-li to povaha právnické osoby“, protože bude třeba opravdu zvažovat, zda se jednání mohla dopustit právnická osoba.

Důvodnost současné absence trestných činů byla popsána na kauze metanol. Kauza metanol je svým způsobem mimořádná událost, která zasáhla celou Českou republiku a i některé vedlejší státy. Pokud se blíže podíváme na její podstatu, zjistíme, že na samém počátku byla chamtivost jednotlivců, kteří právě nedodržováním zákonných právních norem, zapříčinili úmrtí desítek nevinných lidí. Jednalo se o jednatele společností, kteří vědomě a za účelem zisku, namíchali smrtící směs, kterou dále distribuovali. Za účelem zisku na úkor jiných uváděli do oběhu potraviny jiné nežli zdravotně nezávadné a neznámého původu, bez jejich povinného označení. Byli si vědomi, že tímto porušují státem stanovené předpisy, mezi které patří zákon č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích ve znění pozdějších novel a zákon č. 676/2004 Sb. o povinném označení lihu. Právě tato kauza ukázala, jakou hrozbou může být pro každého jednotlivce lidská hamižnost a bezohlednost. V uvedené kauze se za spáchání uvedených trestných činů zodpovídají jen fyzické osoby, ale odpovědnost právnických osob by byla na místě. Celá kauza úzce souvisí s tím, že na počátku byla potřeba krátit daň a hlavně nedodržet státem nastavené standardy a ušetřit. Všichni z účastníků v metanolové kauze se nechovali tak, jak jim ukládá zákon a svým jednáním ohrozili životy a zdraví osob.

5 Závěr

Odpovědnost právnických osob je v různých státech po celém světě odlišná. Všechny státy Evropské unie byly vázány stejnými mezinárodními úmluvami k zavedení deliktů odpovědnosti právnických osob. Samotná rozhodnutí o tom, jakou cestou odpovědnosti právnických osob se vydat, byla na zákonodárcích jednotlivých států.

Česká republika si zvolila jít cestou tzv. pravé trestní odpovědnosti, tedy že právnické osoby budou postihnutelné za svá protiprávní jednání trestními sankcemi.

Celá práce byla koncipována tak, aby popsala soudobý stav po zavedení trestní odpovědnosti právnických osob do našeho právního systému. Protože se stále ještě jedná o institut zcela nový, jsou s ním, a i nadále budou, spojeny problémy. Ačkoli je nyní schválena novela ZTOPO, nedomnívám se, že by tato byla konečná.

Hlavním přínosem této práce bylo analyzovat data týkající se aplikovatelnosti zákona do naší legislativy. Z těchto dat je jednoznačné, že zákon se stal běžnou součástí trestního řízení a pomalu si na jeho účinnost zvykají i samotné právnické osoby. Současná novela přinese mnohem širší rozsah kriminalizace právnickým osobám, s čímž budou spojeny další nemalé problémy, ale jistě bude plněna i funkce preventivního charakteru a právnické osoby budou více dbát na zákonnost svého jednání, a tím bude ochráněna i široká veřejnost.

Seznam symbolů a zkratk

a.s.	Akciová společnost
ČOI	Česká obchodní inspekce
EU	Evropská unie
IZS	Integrovaný záchranný systém
NOZ	Nový Občanský zákoník
OČTŘ	Orgány činné v trestním řízení
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
s. r.o.	Společnost s ručením omezeným
TŘ	Trestní řád
TZ	Trestní zákoník
v.o.s	Veřejná obchodní společnost
ZOK	Zákon o obchodních korporacích
ZOP	Zákon o přestupcích
ZTOPO	Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim ve znění pozdějších předpisů a novel

Seznam použité literatury

1. Aktéři metanolové kauzy: Aktéři hlavní větve metanolové kauzy půjdou na 7 až 9 let do vězení, potvrdil vrchní soud. *Český rozhlas* [online]. 2016 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/akteri-hlavni-vetve-metanolove-kauzy-pujdou-na-7-az-9-let-do-vezeni-potvrdil-vrchni-soud--1578140
2. Bezpečnostní politika. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/
3. Bezpečnostní strategie České republiky 2015. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-02-06]. ISBN 978-80-7441-005-5. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>
4. Bezpečnostní systém státu. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. © 2016 [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-system-statu.aspx>
5. BOHUSLAV, Lukáš. Jaké zkušenosti mají s trestní odpovědností právnických osob některé státy EU: Polsko a Slovensko. *iHned.cz* [online]. 2013 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://pravmiradce.ihned.cz/c1-59952640-jake-zkusenosti-maji-s-trestni-odpovednosti-pravnickych-osob-nektere-staty-eu>
6. BOHUSLAV, Lukáš. Kdy lze trestný čin přičítat právnické osobě? *Právní rádce*. 2013, 21(2). ISSN 1210-4817.
7. BOHUSLAV, Lukáš. *Trestní odpovědnost právnických osob*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, ISBN 978-80-7380-473-2.
8. Bulletin PRO BONO. *Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb*. Čarnogurský ULC Law Firm [online] © 2008-2016 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: <http://www.ulclegal.com/sk/bulletin-pro-bono/ine/5399-zakon-o-trestnej-zodpovednosti-pravnickych-osob>
9. Days of Law 2008. In: *Dny práva: mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2008 [cit. 2015-09-03]. ISBN 978-80-210-4733-4. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/trest/fenyk.pdf>

10. DOLEČEK, Marek. Přestupky a správní delikty v podnikání. *BusinessInfo.cz* [online]. © 1997-2016 CzechTrade. [cit. 2015-09-02]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prestupky-a-spravni-delikty-v-podnikani-ppbi-51048.html#!>
11. DOLEČEK, Marek. Obecná prevenční povinnost. *BusinessInfo.cz* [online]. 2015 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/odpovednost-za-skodu-ppbi-63780.html#!&chapter=2>
12. EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006. ISBN 80-727-8326-2.
13. FENYK, Jaroslav. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2012. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-720-9.
14. FENYK, Jaroslav. K trestní odpovědnosti právnických osob. In: *Zborník príspevkov z celoštátnej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 19. januára 2012. Aktuálne otázky trestného zákonodarstva*. Bratislava: Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, 2012, 328 s. ISBN 978-80-89447-63-3.
15. Firmy před pádem mostu ve Vilémově nedodržely bezpečnost práce. *Česká televize* [online]. 2015 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1527622-firmy-pred-padem-mostu-ve-vilemove-nedodrzely-bezpecnost-prace>
16. FRINTA, Ondřej. *Právnické osoby*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, katedra občanského práva, 2008. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87146-07-1.
17. FRONĚK, Václav. *Vybrané problémy ze základů teorie práva*. 6., dopl. vyd. Praha: Armex, 2014. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 978-80-87451-30-4.
18. Gesetz über Ordnungswidrigkeiten (OWiG): § 30 Geldbuße gegen juristische Personen und Personenvereinigungen. *Gesetz über Ordnungswidrigkeiten (OWiG)* [online]. [cit. 2015-10-04]. Dostupné z: http://www.gesetze-im-internet.de/owig_1968/_30.html
19. Grafická podoba výpisu z rejstříku trestů právnické osoby. *Rejstřík trestů* [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2011 [cit. 2016-03-12].

Dostupné z:

<http://portal.justice.cz/Justice2/Soud/soud.aspx?o=203&j=213&k=5764&d=3273>
52

20. GRŮVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie: hospodářská kriminalita*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.
21. HRDINA, Ignác Antonín. *Slabikář obecné teorie práva*. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-67-0.
22. HURDÍK, Jan. *Právnícké osoby a jejich typologie*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003. Právní instituty. ISBN 80-7179-790-1.
23. CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. *Hospodářská a ekonomická trestná činnost*. Praha: Eupress, 2015. ISBN 978-80-7408-109-5.
24. CHMELÍK, Jan, Pavel HÁJEK a Stanislav NEČAS. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-868-9813-X.
25. Informace k veřejné evidenci právnických osob. *Rejstřík trestů* [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2016 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Soud/soud.aspx?o=203&j=213&k=5764&d=3224>
84
26. Informační servis: statistické přehledy. *Policie České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>
27. JELÍNEK, Jiří. K rozsahu kriminalizace jednání právnických osob. *Bulletin advokacie* [online] 2014 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/k-prechodu-trestni-odpovednosti-pravnicke-osoby-na-pravniho-nastupce>
28. JELÍNEK, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob jako předmět zkoumání. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2008 [cit. 2015-07-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/trestni-odpovednost-pravnickych-osob-jako-predmet-zkoumani.aspx>
29. JELÍNEK, Jiří. *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice - bilance a perspektivy*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2013. Teoretik. ISBN 978-80-87576-58-8.

30. JELÍNEK, Jiří. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob: komentář s judikaturou*. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Leges, 2013. Komentátor. ISBN 978-80-87576-43-4.
31. KAVĚNA, Martin. Trestní odpovědnost právnických osob ve vybraných státech EU. *Parlament ČR* [online]. 2007 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20954
32. Kdo je kdo ve zlínské větvi metanolové kauzy: míchači metanolové směsi zůstanou ve vězení na doživotí. *Česká televize* [online]. 2015 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1499730-michaci-metanolove-smesi-zustanou-ve-vezeni-na-dozivoti>
33. Kritická infrastruktura. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-kriticka-infrastruktura.aspx>
34. Návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob: sněmovní tisk 285. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2011 [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=285&ct1=0>
35. NEMRAVOVÁ, Olga a Miloslava VAŇKOVÁ. K zákonu o trestní odpovědnosti právnických osob. *Epravo.cz* [online]. 2013 [cit. 2015-09-03]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-zakonu-o-trestni-odpovednosti-pravnickych-osob-91439.html>
36. Novela zákona: sněmovní tisk 996/0. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2014 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=996&ct1=0>
37. Novela ZTOPO: sněmovní tisk 304. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2016 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=304>
38. Nový občanský zákoník zavádí, korporace, fundace i rodinný závod. *Podnikatel.cz* [online]. 2013 [cit. 2015-10-24]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/novy-obcansky-zakonik-zavadi-korporace-fundace-i-rodinny-zavod/>
39. Počet trestně stíhaných firem stoupá, nejvíce jich je v Praze a v Hodoníně. *Česká justice.cz* [online]. Media Network, 2015 [cit. 2016-01-31]. Dostupné z:

- <http://www.ceska-justice.cz/2015/07/pocet-trestne-stihanych-firem-stoupanejvice-jich-je-v-praze-a-v-hodonine/>
40. Pohled na sankcionování právnických osob v praxi českých soudů. *Epravo.cz* [online]. 2015 [cit. 2016-02-28]. ISSN 1213-189X. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-trestni-odpovednosti-pravnickych-osob-a-rizeni-proti-nim-pohled-na-sankcionovani-pravnickych-osob-v-praxi-ceskych-soudu-98726.html>
 41. Rejstřík trestů. Žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím. *Rejstřík trestů*. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2016. [poskytnutá odpověď na žádost].
 42. Sbírka výkladových stanovisek 1SL713/2011. *Nejvyšší státní zastupitelství České republiky* [online]. 2011 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: http://www.nsz.cz/images/stories/PDF/Stanoviska_Proces/2012/1SL713_2011.pdf
 43. SEDLÁČKOVÁ, Jana. Trestní odpovědnost právnických osob. *Všehrd* [online]. 2011 [cit. 2015-10-03]. ISSN 1801-3678. Dostupné z: <http://casopis.vsehrd.cz/2011/05/trestni-odpovednost-pravnickych-osob/>
 44. Schéma cesty smrtící směsi: aktéři hlavní větve metanolové kauzy půjdou na 7 až 9 let do vězení, potvrdil vrchní soud. *Český rozhlas* [online]. 2016 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/akteri-hlavni-vetve-metanolove-kauzy-pujdou-na-7-az-9-let-do-vezeni-potvrdil-vrchni-soud--1578140
 45. Sněmovní tisk 285/4: stanovisko prezidenta k tisku 285/0: stanovisko prezidenta republiky. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2011 [cit. 2015-09-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=285&ct1=4>
 46. Soud tvrdě ztrestal metanolové zabijáky. *Novinky.cz* [online]. 2014 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/336887-soud-tvrde-ztrestal-metanolove-zabijaky-padly-do-zivotni-tresty.html>
 47. Spis kauzy Metyl: otřesné čtení. *Novinky.cz* [online]. 2014 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/327861-spis-kauzy-metyl-otresne-cteni.html>

48. Správněprávní, trestní a civilní odpovědnost - kterou zvolit. *Frank Bold* [online]. © 2005—2016 [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://frankbold.org/poradna/kategorie/odpovednost/rada/spravnepravni-trestni-a-civilni-odpovednost-kerou-zvolit>
49. Statistické ročenky ministerstva spravedlnosti: statistika a výkaznictví. *Justice.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>
50. Statistické údaje Ministerstva spravedlnosti, MSP-304/2016-OSV-OSV, 2016
51. SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku: komentář: [§ 118-418]*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-445-2.
52. Štatistická ročenka o činnosti prokuratúry Slovenskej republiky za rok 2012. *Generálna prokuratúra Slovenskej republiky* [online]. 2013 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/statistiky-12c1.html>
53. Trestní oznámení: Nejvyšší státní zastupitelství. *Nejvyšší státní zastupitelství české republiky* [online]. 2012 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/informace-pro-veejnost/trestni-oznameni>.
54. Usnesení HV: sněmovní tisk 304/1. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2014 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=304&ct1=1>
55. Usnesení UPV: sněmovní tisk 304/4. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2014 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=304&ct1=4>
56. VANTUCH, Pavel. *Hospodářská trestná činnost. 2., dopl. a přeprac. vyd.* Brno: Rašínova vysoká škola, 2010. ISBN 978-80-87001-19-6.
57. VENEGONI, Andrea. Školící manuál pro české orgány činné v trestním řízení, Trestní odpovědnost právnických osob. *Program CZ10* [online]. 2015 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: www.cz10.cz/wp-content/.../05/Školící-manuál-pro-OČTZ-TOPO.pdf
58. Veřejná evidence právnických osob – stručný přehled odsouzených právnických osob. *epravo.cz* [online]. 2015 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/verejna-evidence-pravnickyh-osob-strucny-prehled-odsouzenych-pravnickyh-osob-98486.html>

59. Zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod. In: *Sbírka zákonů České republiky* © AION CS 2010-2016 [online]. 1993 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>
60. Zákon č. 89/2012 Sb.: Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky* © AION CS 2010-2016 [online]. 2012 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
61. Zákon č. 200/1990 Sb.: Zákon České národní rady o přestupcích. In: *Sbírka zákonů České republiky* © AION CS 2010-2016 [online]. 1990 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200>
62. Zákon č. 239/2000 Sb. Zákon o integrovaném záchranném systému. In: *Sbírka zákonů České republiky* © AION CS 2010-2016 [online]. 2000 [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>
63. Zákon č. 90/2012 Sb.: Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: *Sbírka zákonů České republiky* © AION CS 2010-2016 [online]. 2012 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-90>
64. Zákon č. 418/2011 Sb.: Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: *Sbírka zákonů České republiky* © AION CS 2010-2016 [online]. 2011 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-418>
65. Zákon č. 141/1961 Sb.: Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů České republiky* © AION CS 2010-2016 [online]. 1961 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>
66. Zákon č. 40/2009 Sb.: Zákon trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky* © AION CS 2010-2016 [online]. 2009 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
67. ZPĚVÁK, Aleš, Zdeněk FIALA a Tereza JONÁKOVÁ. *Základy teorie práva*. Vydání 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2015. ISBN 978-80-7452-107-2.
68. Zvláštní zpráva Nejvyššího státního zastupitelství sp. zn. 7 NZN 604/2014: Zpráva o činnosti státního zastupitelství České republiky. *Nejvyšší státní zastupitelství České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: http://www.nsz.cz/images/stories/PDF/Zpravy_o_cinnosti/2014/Zoc-2014-textova.pdf

Seznam obrázků

Obrázek 1: Pomyslný kruh korupčního klima (Grivna, 2014).	49
Obrázek 2: Graf s přehledem spáchaných trestných činů právníckými osobami za jednotlivé roky	50
Obrázek 3: Graf znázorňující způsobenou škodu v roce 2014 právníckými osobami (Informační servis PČR)	51
Obrázek 4: Graf znázorňující způsobenou škodu v roce 2015 právníckými osobami (Informační servis PČR)	51
Obrázek 5: Graf s ukončením trestního řízení v roce 2013 (Informační servis PČR)....	59
Obrázek 6: Graf s ukončením trestního řízení v roce 2014 (Informační servis PČR)....	59
Obrázek 7: Graf s ukončením trestního řízení v roce 2015 (Informační servis PČR)....	60
Obrázek 8: Schéma tzv. metanolové chobotnice (aktéři metanolové kauzy, 2016).....	74

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled spáchaných trestných činů právníckými osobami (Informační servis PČR).....	48
Tabulka 2: Přehled vedeného trestního stíhání fyzických osob za vyjmenované trestné činy (Statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti, 2015)	54
Tabulka 3: Vedené trestní řízení proti právníckým osobám (Informační servis PČR) ..	58
Tabulka 4: Ukončení trestního řízení ve věcech vedených proti právníckým osobám (Informační servis PČR)	58
Tabulka 5: Přehled meritorních rozhodnutí soudů ve věci právníckých osob.....	62
Tabulka 6: Přehled udělených trestních sankcí (Statistika Ministerstva spravedlnosti, 2016).....	66
Tabulka 7: Přehled vydaných dokumentů z rejstříku trestů právníckých osob (Rejstřík trestů, 2016)	67

Seznam příloh

Příloha 1: Přehled mezinárodních smluv obsahující požadavek zavedení deliktní odpovědnosti právnických osob (Návrh zákona, 2011).....	94
Příloha 2: Zpráva od ministerstva spravedlnosti – statistické údaje.....	95
Příloha 3: Grafická podoba výpisu z rejstříku trestů právnických osob.....	99
Příloha 4: Informace poskytnuté dle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím z rejstříku trestů právnických osob.....	100
Příloha 5: Citovaná ustanovení trestných činů (zákon č. 40/2009 Sb.).....	101
Příloha 6: Schéma cesty smrtící směsi v kauze metanol.....	104

Příloha 1: Přehled mezinárodních smluv obsahující požadavek zavedení deliktů odpovědnosti právnických osob (Návrh zákona, 2011)

- Rámcové rozhodnutí Rady EU 2000/383/SVV ze dne 29. května 2000 o zvýšení ochrany trestními sankcemi a jinými sankcemi proti padělání spojitosti se zaváděním eura;
- Rámcové rozhodnutí Rady EU 2001/413/SVV ze dne 28. května 2001 o potírání podvodů a padělání bezhotovostních platebních prostředků;
- Rámcové rozhodnutí Rady EU 2002/475/SVV ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu ve spojení s Rámcovým rozhodnutím Rady 2008/919/SVV ze dne 28. listopadu 2008, kterým se mění Rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV o boji proti terorismu;
- Rámcové rozhodnutí Rady EU 2002/629/SVV ze dne 19. července 2002 o potírání obchodování s lidmi;
- Rámcové rozhodnutí Rady EU 2002/946/SVV ze dne 28. listopadu 2002 o posílení trestního rámce s cílem zabránit k nepovolenému vstupu, tranzitu a pobytu;
- Rámcové rozhodnutí Rady EU 2003/568/SVV ze dne 22. července 2003 o boji s korupcí v soukromém sektoru;
- Rámcové rozhodnutí Rady EU 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003 o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii;
- Rámcové rozhodnutí Rady EU 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami;
- Rámcové rozhodnutí Rady EU 2005/222/SVV ze dne 24. února 2005 o úrocích proti informačním systémům;
- Rámcové rozhodnutí Rady 2008/841/SVV ze dne 24. října 2008 o boji proti organizované trestné činnosti;
- Směrnice Evropského parlamentu a rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí;
- Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva;
- Směrnice Evropského parlamentu a rady 2009/52/ES ze dne 18. června 2009 o minimálních normách pro sankce a opatření vůči zaměstnavatelům neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí; (Návrh zákona, 2011).

Příloha 2: Zpráva od ministerstva spravedlnosti – statistické údaje (statistické údaje Ministerstva spravedlnosti, 2016).

Koktová Alena Mgr. (AKoktova@msp.justice.cz)

MSP-304/2016-OSV-OSV

29. 3. 2016, 15:04:31

Komu: janaholas@seznam.cz

Vážená paní Holasová,

k Vaší žádosti o informace ze dne 13. 3. 2016 Vám v příloze zasílám informace požadované v bodech č. 1) a 3) žádosti. K bodu č. 2) mi nezbývá než uvést, že takové informace Ministerstvo spravedlnosti ČR k dispozici nemá. Konečně ani informace požadované v bodě č. 4) Vám poskytnout nemohu, neboť Ministerstvo spravedlnosti ČR disponuje pouze informacemi o pravomocně ukončených soudních řízeních. Teprve poté totiž jednotlivé soudy zasílají statistické listy týkající se té které věci a z nich pak Ministerstvo spravedlnosti ČR sestavuje statistické přehledy.

S pozdravem

Mgr. Alena Koktová
oddělení styku s veřejností
sekce státního tajemníka

Ministerstvo spravedlnosti ČR
Vyšehradská 16, Praha 2, 128 10

tel.: +420 221 997 270
e-mail: akoktova@msp.justice.cz
www.justice.cz

Dokumenty

trestní řízení - právnické osoby 2013_2014_2015.xls 57 kB
smime.p7s 6 kB

2013							
soud	sankce	trest	skutek	tr. příkaz	dohoda	sp. zn.	vyřízeno jinak
Obvodní soud pro Prahu 1	uveřejnění rozsudku		§ 241 odst. 1 TZ			3 T 19/2013	
Krajský soud Ostrava	uveřejnění rozsudku		§ 212 odst. 1 TZ + § 260 odst. 1 TZ			49 T 10/2012	
Městský soud v Brně	-		§ 241 odst. 1 písm. a) TZ			6 T 48/2013	zproštění
Okresní soud v Klatovech	-		§ 241 odst. 1 TZ			2 T 170/2013	zastaveno
Městský soud v Brně	peněžitý trest	10.000 Kč	§ 241 odst. 1 písm. a) TZ	ano		10 T 87/2013	

2014							
soud	sankce	trest	skutek	tr. příkaz	dohoda	sp. zn.	vyřízeno jinak
Městský soud v Brně	peněžitý trest	20.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		7 T 11/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	20.000 Kč	§ 240 odst. 1 TZ			8 T 11/2014	
Obvodní soud pro Prahu 10	zákaz činnosti	96 měs.	§ 298 odst. 2 TZ			9 T 11/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	20.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ			10 T 11/2014	
Městský soud v Brně	zákaz činnosti	48 měs.	§ 241 odst. 1 TZ	ano		11 T 11/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	25.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ			12 T 11/2014	
Okresní soud v Benešově	zrušení právnické osoby		§ 240 odst. 1 TZ			13 T 11/2014	
Okresní soud v Teplicích	zákaz činnosti	12	§ 241 odst. 1 písm. a) TZ			14 T 11/2014	
Městský soud v Brně	-		§ 241 odst. 1 TZ			15 T 11/2014	zproštění
Městský soud v Brně	zákaz činnosti	12	§ 241 odst. 1 TZ			16 T 11/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	20.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		17 T 11/2014	
Okresní soud ve Frýdku-Místku	peněžitý trest	30.000 Kč	§ 256 odst. 1 TZ			18 T 11/2014	
Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou	peněžitý trest	100.000 Kč	§ 209 odst. 1 TZ			19 T 11/2014	
Okresní soud ve Frýdku-Místku	peněžitý trest	30.000 Kč	§ 256 odst. 1 TZ			20 T 11/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	80.000 Kč	§ 211 odst. 1 TZ			21 T 11/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest + uveřejnění rozsudku	20.000 Kč	§ 270 odst. 1 TZ	ano		22 T 11/2014	
Městský soud v Brně	-		§ 209 odst. 1 TZ			23 T 11/2014	zproštění
Městský soud v Brně	peněžitý trest + uveřejnění rozsudku	20.000 Kč	§ 270 odst. 1 TZ	ano		24 T 11/2014	
Obvodní soud pro Prahu 7	zrušení právnické osoby		§ 254 odst. 1 TZ			25 T 11/2014	
Obvodní soud v Hodoníně	uveřejnění rozsudku		§ 241 odst. 2 TZ			26 T 11/2014	
Městský soud v Brně	-		§ 337 odst. 1 písm. a) TZ			27 T 11/2014	zproštění
Městský soud v Brně	peněžitý trest + uveřejnění rozsudku	50.000 Kč	§ 209 odst. 1 TZ	ano		28 T 11/2014	
Městský soud v Brně	-		§ 241 odst. 2 TZ			29 T 11/2014	zproštění
Městský soud v Brně	-		§ 241 odst. 2 TZ			30 T 11/2014	zproštění
Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou	zákaz činnosti	60	§ 254 odst. 1 TZ	ano		31 T 11/2014	
Okresní soud v Hodoníně	uveřejnění rozsudku		§ 209 odst. 1 TZ			32 T 11/2014	
Městský soud v Brně	-		§ 341 odst. 1 TZ			33 T 11/2014	zproštění
Okresní soud v Hodoníně	uveřejnění rozsudku		§ 209 odst. 1 TZ			34 T 11/2014	
Městský soud v Brně	-		§ 241 odst. 1 TZ			35 T 11/2014	zproštění

2015							
soud	sankce	trest	skutek	tr. příkaz	dohoda	sp. zn.	vyřízeno jinak
Městský soud v Brně	-		§ 209 odst. 4 písm. d) TZ			9 T 169/2014	zproštění
Městský soud v Brně	peněžitý trest	20.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		7 T 68/2015	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	20.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		9 T 181/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	50.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ			10 T 218/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	20.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		92 T 54/2015	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	40.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		4 T 230/2014	
Městský soud v Brně	zákaz činnosti	24 měs.	§ 241 odst. 1 TZ	ano		9 T 310/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	25.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		5 T 103/2015	
Městský soud v Brně	-		§ 241 odst. 1 TZ			12 T 217/2014	zproštění
Městský soud v Brně	peněžitý trest	25.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		3 T 13/2015	
Městský soud v Brně	zákaz činnosti	84 měs.	§ 209 odst. 4 písm. d) TZ			92 T 165/2014	
Městský soud v Brně	zákaz činnosti + uveřejnění rozsudku	36 měs.	§ 241 odst. 1 TZ			12 T 219/2014	
Městský soud v Brně	zákaz činnosti	60 měs.	§ 209 odst. 4 písm. d) TZ			10 T 102/2015	
Městský soud v Brně	zákaz činnosti	22 měs.	§ 241 odst. 1 TZ			8 T 94/2015	
Městský soud v Brně	zákaz činnosti	120 měs.	§ 209 odst. 4 písm. d) TZ			1 T 113/2014	
Městský soud v Brně	-		§ 209 odst. 3 TZ			2 T 28/2015	zproštění
Městský soud v Brně	peněžitý trest	20.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		10 T 196/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	40.000 Kč	§ 209 odst. 3 TZ			4 T 22/2015	
Městský soud v Brně	-		§ 404 + § 405			8 T 21/2014	zproštění
Městský soud v Brně	-		§ 209 odst. 3 TZ			9 T 208/2014	zproštění
Městský soud v Brně	-		§ 209 odst. 4 písm. d) + § 254 odst. 1 TZ			3 T 196/2014	zproštění
Městský soud v Brně	-		§ 241 odst. 1 TZ			10 T 216/2014	zproštění
Městský soud v Brně	peněžitý trest	20.000 Kč	§ 254 odst. 1 TZ			10 T 218/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	40.000 Kč	§ 240 odst. 1 TZ			4 T 25/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	25.000 Kč	§ 241 odst. 2 TZ			89 T 76/2015	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	22.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		89 T 143/2015	
Městský soud v Brně	zákaz činnosti	41 měs.	§ 209 odst. 4 písm. d) TZ			89 T 266/2014	
Městský soud v Brně	zákaz činnosti	24 měs.	§ 241 odst. 1 TZ			3 T 278/2014	
Městský soud v Brně	-		§ 241 odst. 1 písm. a) TZ			90 T 37/2015	zproštění
Městský soud v Brně	zákaz činnosti	18 měs.	§ 209 odst. 3 TZ			8 T 12/2014	
Městský soud v Brně	peněžitý trest	10.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		2 T 55/2015	
Městský soud v Brně	zákaz činnosti	36 měs.	§ 209 odst. 3 TZ	ano		91 T 124/2015	
Městský soud v Brně	-		§ 241 odst. 1 TZ			4 T 79/2015	zproštění
Městský soud v Brně	peněžitý trest	20.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		6 T 18/2015	
Obvodní soud pro Prahu 1	-		§ 241 odst. 1 TZ			67 T 30/2015	zproštění
Obvodní soud pro Prahu 1	uveřejnění rozsudku		§ 270 odst. 2 písm. a) TZ	ano		8 T 32/2015	
Obvodní soud pro Prahu 1	-		§ 241 odst. 1 TZ			5 T 44/2015	zproštění
Obvodní soud pro Prahu 1	uveřejnění rozsudku		§ 241 odst. 1 TZ			2 T 87/2015	
Obvodní soud pro Prahu 1	uveřejnění rozsudku		§ 240 odst. 1 TZ			9 T 21/2015	
Obvodní soud pro Prahu 1	uveřejnění rozsudku		§ 241 odst. 1 TZ	ano		3 T 27/2014	
Obvodní soud pro Prahu 1	zrušení právnické osoby		§ 209 odst. 4 písm. d) TZ			7 T 52/2014	
Obvodní soud pro Prahu 1	-		§ 241 odst. 1 písm. a) TZ			3 T 108/2014	zproštění
Obvodní soud pro Prahu 1	uveřejnění rozsudku		§ 240 odst. 1 TZ	ano		3 T 111/2014	
Obvodní soud pro Prahu 3	zákaz činnosti	24 měs.	§ 241 odst. 1 TZ	ano		1 T 36/2015	
Obvodní soud pro Prahu 7	zrušení právnické osoby		§ 241 odst. 1 TZ			24 T 11/2015	
Obvodní soud pro Prahu 8	uveřejnění rozsudku		§ 241 odst. 2 TZ			1 T 12/2015	
Obvodní soud pro Prahu 9	upuštěno od potrestání		§ 241 odst. 2 TZ			21 T 52/2015	
Okresní soud Blansko	-		§ 254 odst. 1 TZ			14 T 112/2014	zastaveno
Okresní soud Blansko	-		§ 241 odst. 2 TZ			14 T 115/2014	zastaveno
Okresní soud pro Brno - venkov	peněžitý trest	20.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano		3 T 119/2015	
Okresní soud v Břeclavi	peněžitý trest	20.000 Kč	§ 209 odst. 1 TZ			3 T 105/2014	
Okresní soud v Břeclavi	zákaz činnosti	36 měs.	§ 209 odst. 1 TZ	ano		1 T 2/2015	
Okresní soud v Děčíně	upuštěno od potrestání		§ 254 odst. 1 TZ			5 T 82/2015	
Okresní soud ve Frýdku - Místku	-		§ 241 odst. 1 TZ			1 T 123/2015	zproštění
Okresní soud ve Frýdku - Místku	-		§ 175 odst. 1 TZ			6 T 112/2014	zproštění

Okresní soud ve Frýdku - Místku	-		§ 209 odst. 1 TZ		3 T 192/2014	osvědčeno po podmíněném zastavení podle § 308 tr. ř.
Okresní soud ve Frýdku - Místku	peněžitý trest	30.000 Kč	§ 295 odst. 1 TZ		81 T 81/2013	
Okresní soud v Hodoníně	-		§ 209 odst. 1 TZ		2 T 49/2015	zproštění
Okresní soud v Hodoníně	uveřejnění rozsudku		§ 209 odst. 1 TZ		3 T 32/2015	
Okresní soud v Hodoníně	-		§ 209 odst. 1 TZ		3 T 90/2014	zproštění
Okresní soud v Hodoníně	uveřejnění rozsudku		§ 209 odst. 4 písm. d) TZ		19 T 166/2014	
Okresní soud v Hodoníně	uveřejnění rozsudku		§ 209 odst. 4 písm. d) TZ		15 T 112/2014	
Okresní soud v Hodoníně	uveřejnění rozsudku		§ 241 odst. 1 TZ		3 T 147/2015	
Okresní soud v Hodoníně	uveřejnění rozsudku		§ 209 odst. 3 TZ		2 T 32/2015	
Okresní soud v Hodoníně	uveřejnění rozsudku		§ 240 odst. 1 TZ		19 T 3/2015	
Okresní soud v Hodoníně	uveřejnění rozsudku		§ 211 odst. 4 + § 209 odst. 1 TZ		3 T 104/2015	
Okresní soud v Jindřichově Hradci	zákaz činnosti	48 měs.	§ 209 odst. 3 TZ		1 T 75/2015	
Okresní soud v Jindřichově Hradci	zákaz činnosti	120 měs.	§ 209 odst. 4 písm. d) TZ		1 T 40/2015	
Okresní soud v Jindřichově Hradci	zákaz činnosti	96 měs.	§ 209 odst. 4 písm. d) TZ		1 T 40/2015	
Okresní soud v Karvině	-		§ 240 odst. 1 TZ		5 T 24/2014	osvědčeno po podmíněném zastavení podle § 308 tr. ř.
Okresní soud v Kladně	-		§ 241 odst. 2 TZ		26 T 82/2015	zastaveno
Okresní soud v Klatovech	-		§ 254 odst. 2 TZ		3 T 109/2014	osvědčeno po podmíněném zastavení podle § 308 tr. ř.
Okresní soud v Kroměříži	peněžitý trest	25.000 Kč	§ 241 odst. 1 TZ	ano	1 T 88/2015	
Okresní soud v Kroměříži	zákaz činnosti	36 měs.	§ 241 odst. 1 TZ		2 T 175/2014	
Okresní soud v Kroměříži	peněžitý trest	100.000 Kč	§ 240 odst. 1 TZ	ano	9 T 170/2015	
Okresní soud v Kroměříži	-		§ 241 odst. 1 TZ		1 T 48/2015	zastaveno
Okresní soud v Náchodě	zákaz činnosti + zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty	60 měs.	§ 209 odst. 3 TZ		3 T 191/2014	
Okresní soud v Náchodě	zákaz činnosti + zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty	60 měs.	§ 209 odst. 3 TZ		3 T 191/2014	
Okresní soud v Pelhřimově	zákaz činnosti	12 měs.	§ 254 odst. 1 TZ	ano	2 T 181/2015	
Okresní soud pro Prahu Západ	zrušení právnické osoby		§ 211 odst. 4 TZ		14 T 83/2015	
Okresní soud pro Prahu Západ	peněžitý trest	100.000 Kč	§ 175 odst. 2 písm. b) TZ		1 T 213/2012	
Okresní soud v Prostějově	-		§ 254 odst. 1 TZ		13 T 62/2014	zastaveno
Okresní soud v Příbrami	peněžitý trest	50.000 Kč	§ 175 odst. 1 TZ		3 T 37/2014	
Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou	zákaz činnosti	48 měs.	§ 241 odst. 1 TZ	ano	10 T 8/2015	
Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou	uveřejnění rozsudku		§ 240 odst. 1 + § 348 odst. 1 + § 209 odst. 3 TZ	ano	2 T 131/2014	
Okresní soud v Teplicích	zákaz činnosti	18 měs.	§ 241 odst. 1 TZ		1 T 30/2014	
Okresní soud v Trutnově	zákaz činnosti	24 měs.	§ 241 odst. 1 TZ	ano	1 T 171/2014	
Okresní soud v Třebíči	zrušení právnické osoby		§ 240 odst. 1 TZ		3 T 60/2015	
Okresní soud ve Vyškově	-		§ 241 odst. 1 TZ		1 T 209/2014	zproštění
Okresní soud ve Zlíně	zákaz činnosti	36 měs.	§ 241 odst. 2 TZ		48 T 40/2015	
Okresní soud ve Zlíně	-		§ 241 odst. 1 TZ		48 T 86/2015	zastaveno
Okresní soud ve Žďáře nad Sázavou	zrušení právnické osoby		§ 240 odst. 1 + § 254 odst. 1 TZ		3 T 174/2014	

Příloha 3: Grafická podoba výpisu z rejstříku trestů právnických osob

(informace k veřejné evidenci, 2016).

ČESKÁ REPUBLIKA * REJSTŘÍK TRESTŮ * 140 66 PRAHA 4 * SOUDNÍ 1
TELEFON: +420 244 006 111 * FAX: +420 244 006 260 * E-MAIL: rejstrik@rejtr.justice.cz

Číslo žádosti: P57309558a
Žádost doručena: 11.01.2013 15:00:12
Zpracováno: 11.01.2013 15:00:12
Počet záznamů: 0

Na žádost se vydává:

VÝPIS Z EVIDENCE REJSTŘÍKU TRESTŮ PRÁVNICKÝCH OSOB

Identifikace subjektu:

Identifikační číslo osoby: 12345678
Obchodní firma nebo název: FIREMNÍ FIRMA
Sídlo: Praha 1, 110 00, Firemní třída 1/2
Právní forma: Akciová společnost

Obsah evidence Rejstříku trestů České republiky:

Nejsou žádné informace o odsouzení dotyčné osoby

Konec obsahu evidence Rejstříku trestů České republiky.

Konec sestavy

Kulaté razítko a podpis

Případně nepřesné údaje ihned sdělte na shora uvedenou adresu, aby mohlo být okamžitě provedeno přešetření. Tento dokument neslouží k prokazování existence právnické osoby.

Strana 1 z 1

Příloha 4: Informace poskytnuté dle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím z rejstříku trestů právnických osob (rejstřík trestů, 2016)

REJSTŘÍK TRESTŮ * SOUDNÍ 1 * 140 66 PRAHA 4 * ČESKÁ REPUBLIKA
TEL.: +420 244 006 111 * FAX: +420 244 006 260 * E-mail: rejstrik@rejtr.justice.cz * ID datové schránky: vtqabcz

V Praze dne 14. března 2016

Č.j.: RT-32/2016-SEK-SPR/2

Věc: Žádost o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Paní
Bc. Jana Holasová
Tyršova 601
273 43 Buštěhrad
E- mailem: janaholas@seznam.cz

Vážená paní,

k Vaší žádosti ze dne 13. 3. 2016, doručené do Rejstříku trestů e-mailem, poskytujeme informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

K dnešnímu dni je v Rejstříku trestů evidováno 92 odsouzených právnických osob. Evidence právnických osob je na rozdíl od evidence fyzických osob veřejná a fakticky vznikla dne 12. června 2013 zaevidováním prvního trestního listu, kterým soud Rejstříku trestů oznámil pravomocné odsouzení právnické osoby. Vyhledání a prohlížení záznamů o odsouzení právnických osob je možné zobrazit na webových stránkách Rejstříku trestů na adrese: <http://portal.justice.cz/Justice2/Soud/soud.aspx?o=203&j=213&k=5764&d=322484>.

V níže uvedené tabulce jsou uvedeny veškeré údaje týkající se počtu výstupních dokumentů vydaných z evidence Rejstříku trestů právnických osob.

Počet výstupních dokumentů z evidence právnických osob	2012	2013	2014	2015	2016 ke dni 14.3.2016
Opis pro orgány veřejné moci	72	82	372	509	127
Výpis pro orgány veřejné moci	9.635	26.973	42.370	48.192	5779
Výpis pro fyzické osoby	12.364	23.628	23.828	23.256	4816
Celkem	22.072	50.693	66.570	71.959	10.722

Uvedené informace můžete uveřejnit ve své diplomové práci.

S pozdravem

Mgr. Bc. Radka Paulová
ředitelka Rejstříku trestů

Příloha 5: Citovaná ustanovení trestných činů (zákon č. 40/2009 Sb.)

Ohrožování zdraví závadovými potravinami a jinými předměty podle § 156 TZ

1. Kdo v rozporu s jiným právním předpisem má na prodej nebo pro tento účel vyrobí anebo sobě nebo jinému opatří úmyslně potraviny nebo jiné předměty, jejichž požití nebo užití k obvyklému účelu je nebezpečné lidskému zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.
2. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení stát nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek,
 - c) poruší-li takovým činem důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo
 - d) způsobí takovým činem těžkou újmu na zdraví.
3. Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt.
4. Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nejméně dvou osob.
5. Příprava je trestná

Ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty z nedbalosti podle § 157 TZ

1. Kdo v rozporu s jiným právním předpisem má na prodej nebo pro tento účel vyrobí anebo sobě nebo jinému opatří z nedbalosti potraviny nebo jiné předměty jejich požití nebo užití k obvyklému účelu je nebezpečné lidskému zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.
2. Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek,
 - b) poruší-li takovým činem důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo
 - c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.
3. Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo
 - b) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 2. písm. b) těžkou újmu na zdraví.
4. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3 písm. a) proto, že hrubě porušil hygienické nebo jiné zákony týkající se takových potravin nebo předmětů.

5. Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil hygienické nebo jiné zákony týkající se taktových potravin a předmětů.

Neoprávněné podnikání podle § 251 TZ

1. Kdo neoprávněně ve větším rozsahu poskytuje služby nebo provozuje výrobní, obchodní nebo jiné podnikání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
2. Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li uvedeným činem v odstavci 1 značnou škodu, nebo
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo jiného značný prospěch
3. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo jiného prospěch velkého rozsahu (zákon č. 40/2009 Sb.).

Porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 TZ

1. Kdo uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, anebo takovou službu nabídne nebo zprostředkuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.
2. Stejně bude potrestán, kdo pro dosažení hospodářského prospěchu neoprávněně užívá obchodní firmu nebo jakékoli označení s ní zaměnitelné nebo uvede do oběhu výrobky nebo služby neoprávněně opatřené označením původu nebo zeměpisným označením anebo takovým označením s ním zaměnitelným nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nebo služby nabídne, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává.
3. Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán,
 - a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo jiného značný prospěch, nebo
 - b) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.
4. Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
 - b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

Obecné ohrožení podle § 272 TZ

1. Kdo úmyslně způsobí obecné ohrožení tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání nebo kdo takové obecné nebezpečí zvýší anebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let.
2. Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin opětovně v krátké době,
 - c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, nebo
 - d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt.
3. Odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 úmyslně smrt, nebo
 - b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.
4. Příprava je trestná

Obecné ohrožení z nedbalosti podle § 273 TZ

1. Kdo z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného obdobného nebezpečného jednání, nebo kdo z nedbalosti takové obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
2. Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,
 - b) spáchá-li takový čin proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo
 - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.
3. Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo
 - b) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 2 písm. b) škodu velkého rozsahu nebo těžkou újmu na zdraví.
4. Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 2 písm. b) smrt.

Příloha 6: Schéma cesty smrtící směsi v kauze metanol

(Aktéři kauzy metanol, 2016)

